

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС ДИСЦИПЛІНИ
«ЦІНОУТВОРЕННЯ НА СВІТОВИХ ТОВАРНИХ РИНКАХ»

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**
галузь знань: **29 «Міжнародні відносини»**
спеціальність **292 «Міжнародні економічні відносини»**
освітня програма **«Міжнародний бізнес»**
вид дисципліни: **обов'язкова дисципліна спеціалізації «МБ»**
факультет **Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу**

Укладач:
Професор кафедри міжнародного бізнесу
та економічної теорії **Н.В. Шиловцева**

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

“ _____ ” _____ 2020 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

ЦІНОУТВОРЕННЯ НА СВІТОВИХ ТОВАРНИХ РИНКАХ

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**

галузь знань: **29 «Міжнародні відносини»**

спеціальність: **292 «Міжнародні економічні відносини»**

спеціалізація / освітня програма: **«Міжнародний бізнес»**

вид дисципліни: **обов’язкова**

факультет **Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу**

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

« 28 » серпня 2020 року, протокол №

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

к.е.н., доц. проф. кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії Н. В. Шиловцева

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії

Протокол від «27» серпня 2020 року № 1

В.о. завідувача кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії

_____ Дерід І.О.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від «28» серпня 2020 року № 1

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

_____ Григорова-Беренда Л.І.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Спеціальна навчальна дисципліна „Ціноутворення на світових товарних ринках” є складовою освітньо-професійної програми підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем „бакалавр” галузі знань **29 «Міжнародні відносини»**, спеціальності: **292 «Міжнародні економічні відносини»**
спеціалізація / освітня програма: «Міжнародний бізнес»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. **Мета** викладання навчальної дисципліни – дослідження сучасної теорії та практики ціноутворення, аналіз закономірностей формування структур внутрішніх та зовнішньоторговельних цін у межах світової торгівлі, методів ціноутворення на мікро- (фірми та організації) та макроекономічному (національному та міжнародному) рівнях, особливостей побудови найважливіших економічних індексів, що переважно застосовуються у сучасній світовій практиці, а також набуття студентами компетенцій практичного встановлення цін на продукцію підприємства на світовому товарному ринку.

1.2. Основні **завдання** вивчення дисципліни:

- поглиблення знань у галузі сучасного розуміння класичної теорії ціноутворення;
- аналіз сучасних особливостей динаміки внутрішніх і зовнішньоторговельних цін світового ринку;
- розкриття теоретичних засад ціноутворення; методики формування експортних та імпортних цін, особливостей встановлення цін на світовому товарному ринку, методологічних підходів до розробки цінової політики та стратегії підприємств на світовому товарному ринку, взаємозв'язку цін світового та внутрішнього товарного ринку;
- вивчення зарубіжного досвіду ціноутворення та фінансування зовнішньоекономічної діяльності;
- систематизування методів побудови цін, що застосовуються офіційними статистичними органами різних країн та міжнародними організаціями;
- відбір і узагальнення найраціональнішого у зарубіжному досвіді ціноутворення на рівні фірми та індексних розрахунків, що може знайти практичне втілення у сучасній статистиці, практиці кон'юнктурної роботи та маркетинговій діяльності.
- виявлення та впровадження механізмів системи цінового захисту у практиці управління ризиками при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності.

1.3. Кількість кредитів - 4.

1.4. Загальна кількість годин - 120.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова дисципліна спеціалізації «Міжнародний бізнес»	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	-й
Семестр	
7-й	-й
Лекції	
32 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.

Самостійна робота	
56 год.	год.
Індивідуальні завдання	
контрольна робота (10 годин із самостійної роботи)год.	

1.6. Заплановані результати навчання

Після опанування дисципліни студент повинен:

знати:

- зовнішні й внутрішні чинники, що впливають на формування ціни на світовому ринку;
- специфіку зовнішньої торгівлі при формуванні цін експорту / імпорту;
- сутність та принципи ціноутворення на світовому ринку;
- методологію ціноутворення на світовому товарному ринку;
- характеризувати різні види цінових пристосувань (цінові знижки, цінова дискримінація) та обґрунтовувати доцільність їх впровадження в міжнародну практику;
- механізм біржового ціноутворення на світовому товарному ринку;
- термінів, понять та категорій теорії процесу ціноутворення;
- механізмів ціноутворення на рівні фірми;
- принципів аналізу динаміки цін і методів, що застосовуються західними приватними фірмами та національною статистикою промислово розвинених країн;
- особливостей динаміки внутрішніх і зовнішньоторговельних цін світового ринку;
- специфіки формування цін на окремі групи товарів в різних торговельних сферах;
- цінових стратегій в рамках сучасної теорії маркетингу.

вміти:

- здійснювати аналіз собівартості продукції;
- систематизувати, узагальнювати і аналізувати особливості динаміки внутрішніх і зовнішньоторговельних цін світового ринку;
- формувати міжнародну цінову стратегію розвитку підприємства;
- володіти методологією та критеріями формування ціни на світовому товарному ринку;
- володіти методами та засобами прийняття управлінських рішень з ціноутворення в умовах невизначеності світового товарного ринку;
- раціональніше відбирати у зарубіжному досвіді ціноутворення на рівні фірми та індексних розрахунків, що може знайти практичне втілення у сучасній статистиці, практиці кон'юнктурної роботи та маркетинговій діяльності;
- досліджувати особливості ціноутворення на окремих світових товарних сегментах;
- формалізувати основні підходи в системі ціноутворення на глобальному, міжнародному та національному рівнях з використанням специфіки сегменту;
- використовувати методи побудови індексів цін, що застосовуються офіційними статистичними органами різних країн та міжнародними організаціями та методи фіксації проміжних результатів статистичних цінових рядів.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретико-методологічні засади ціноутворення на світових товарних ринках

ТЕМА 1. МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ ТОВАРАМИ ТА ПОСЛУГАМИ НА СВІТОВОМУ РИНКУ

Сутність міжнародної торгівлі та її місце в системі міжнародних економічних відносин. Історичні передумови та основні чинники виникнення міжнародної торгівлі. Етапи розвитку міжнародної торгівлі. Структура міжнародної торгівлі. Форми міжнародної торгівлі. Методи міжнародної торгівлі (прямий та непрямий методи). Показники розвитку міжнародної торгівлі.

Система регулювання міжнародної торгівлі та її основні рівні. Тарифне регулювання міжнародної торгівлі. Сутність, призначення, функції та види мит. Економічні наслідки введення мита. Нетарифне регулювання міжнародної торгівлі. Кількісні, приховані та фінансові обмеження як метод регулювання міжнародної торгівлі. Сутність торговельної дискримінації. Особливості розвитку митно-тарифного регулювання в Україні.

ТЕМА 2. ОСНОВИ МЕТОДОЛОГІЇ ТА ЗАКОНОМІРНОСТІ ЦІНОУТВОРЕННЯ

Теорія поведінки споживача і попит. Функції попиту: еластичний попит, цілковито еластичний і цілковито нееластичний попит. Ефект Веблена. Взаємозамінні і взаємодоповнюючі товари. „Парадокс” Джиффена. Споживчий надлишок і невизначеність. Сфера ціноутворення. Огляд економічних теорій щодо взаємозв'язку ціни та вартості. “Магічний чотирикутник”: еластичність попиту від ціни, доходу, заощаджень, пропозиції. Господарський цикл та ціни.

ТЕМА 3. МОНОПОЛІСТИЧНА КОНКУРЕНЦІЯ ТА ПРОЦЕСИ ЦІНОУТВОРЕННЯ НА МАКРОЕКОНОМІЧНОМУ РІВНІ

Ринок досконалої, монополістичної, олігополістичної конкуренції. Точка беззбитковості і „точка втечі”. Цінова ескалація і цінові війни. Модель Бертрана. Дуополя. Модель Курно. Модель Штакельберга. Вплив монополізації галузевих і продуктових ринків на процес ціноутворення. Монополістична структура галузі. Типи монополістичної структури ринку та ціноутворення. Цінова та нецінова конкуренція. Цінова дискримінація та множинність цін. Вплив міжгалузевої конкуренції на рівень і масштаб цін внутрішнього ринку.

ТЕМА 4. ВПЛИВ ЗОВНІШНІХ “ЧИННИКІВ ОТОЧЕННЯ” НА ПРОЦЕСИ ЦІНОУТВОРЕННЯ НА МІКРОЕКОНОМІЧНОМУ РІВНІ

Виробнича функція і максимально ефективний масштаб виробництва. Убування віддачі від масштабу. Постійна віддача від масштабу і економія від масштабу. Функція пропозиції і коефіцієнт прямої еластичності пропозиції від ціни. Оцінка інфляційних чекань і ціноутворення. Дефляційна політика, державне регулювання цін через державний ринок, податкову і амортизаційну політику та їх вплив на ціноутворення в рамках фірми. Господарський цикл і державна політика стабілізації цін товарних ринків та внутрішньофірмова цінова політика.

ТЕМА 5. ВНУТРІШНІ ТА СВІТОВІ ЦІНИ ПРОМИСЛОВО РОЗВИНЕНИХ КРАЇН

Рівновага і стабільність рівноваги. Ціна рівноваги і ціна директивна. Нецінові чинники попиту і пропозиції. Особливості формування національної і інтернаціональної вартості. Фактори, що визначають взаємозв'язок цін внутрішнього та світового ринку. Методики визначення зовнішньоторговельних цін. Види цін та цінові показники.

Контрактні, довідкові ціни, ціни пропозицій. Прейскуранти і цінники. Світові конкурентні ціни. Рівень цін і поправочні коефіцієнти. Тверді і плаваючі ціни світових товарних ринків. Методи розрахунків зовнішньоторговельних цін контрактів. Комерційні та технічні поправки до цін і їх розрахунки. Скидки та надбавки до цін.

ТЕМА 6. ПРЕДМЕТ, МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ КОН'ЮНКТУРИ СВІТОВИХ ТОВАРНИХ РИНКІВ.

Сутність кон'юнктури. Основні об'єкти кон'юнктурних досліджень. Характеристика основних видів кон'юнктури: нарощуваної, високої, зниженої, низької. Обіг роздрібної торгівлі, індекси вартості життя, данні щодо руху товарних запасів, інформація щодо обсягів внутрішніх перевезень. Аналіз динаміки споживацького кредиту.

Обсяг та географічний розподіл експорту та імпорту; зміни товарної номенклатури; питома вага країни в міжнародній торгівлі. Емісія цінних паперів, курс акцій та його динаміка. Поділ показників на групи.

Показники промислового виробництва: індекси промислового виробництва; дані про виробництво в абсолютних одиницях; динаміка капіталовкладень; данні про замовлення; показники по праці.

ТЕМА 7. МЕТОДИ АНАЛІЗУ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ КОН'ЮНКТУРИ СВІТОВИХ ТОВАРНИХ РИНКІВ.

Методологічні передумови кон'юнктурних досліджень. Аналіз кон'юнктури. Порядок розробки прогнозу. Оцінки перспектив розвитку кон'юнктури. Основні методи прогнозування, порядок їх застосовування. Характеристика показників кон'юнктури світових ринків. Зміст поняття "багатофакторність економічних процесів"

ТЕМА 8. ЗАКОНОМІРНОСТІ ЦІНОУТВОРЕННЯ НА СВІТОВИХ ТОВАРНИХ РИНКАХ.

Множинність цін, експортна ціна, імпортна ціни, світові ціни. Принципи ціноутворення на світових товарних ринках. Довідкові ціни, індекси цін. Оформлення конкурентного листа. Закономірності ціноутворення.

ТЕМА 8. ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ КОН'ЮНКТУРИ СВІТОВИХ ТОВАРНИХ РИНКІВ.

Основні групи джерел інформації. Українські та закордонні джерела. Порядок аналізу змін в економіці, зовнішній торгівлі, загальноекономічної кон'юнктури. Закордонні джерела: довідники ТПП, фірмові довідники, галузеві довідники, територіальні довідники.

Розділ 2. Політика ціноутворення на підприємстві

ТЕМА 10. ЦІНОВА СТРАТЕГІЯ ФІРМИ І СУЧАСНА ТЕОРІЯ МАРКЕТИНГУ

Коефіцієнт перехресної еластичності пропозиції за ціною. Пропонований товарний об'єм і надлишок виробника. Зміна граничної продуктивності. Ціна пропозиції у контексті постійних і змінних витрат. Середні постійні, змінні та загальні витрати. Невиразні і альтернативні витрати. Цінова політика фірми у фазах експериментування, експансії, насичення, стагнації та скорочення. Ліміти витрат та ціни. "Магічний трикутник": цілі та завдання фірми в умовах ринкової невизначеності. Затратний та ціннісний підходи до ціноутворення у фірмі. Активне та пасивне ціноутворення. Способи групування витрат собівартості. "Складська" (повна) та "укорочена" (конверсійна) собівартість. Закон "убуваючої доходності". Маржинальний та валовий прибуток.

ТЕМА 11. КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ РОЗРАХУНКІВ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНИХ ЦІН

Оцінки конкурентоспроможності товару на зовнішньому ринку. Відносна та абсолютна конкурентоспроможність. Недоброчинна конкуренція і ціни. Вплив тарифних та нетарифних бар'єрів на процес формування цін. Співвідношення і динаміка внутрішніх, імпорتنих і експортних цін. Взаємозв'язок між середньою нормою прибутку і механізмом "порівняльних витрат". Методи визначення розмірів відхилення світових цін від внутрішніх. Імпортні обмеження і методи оцінки імпортової вартості. Вплив факторів, що стимулюють експорт, на процес ціноутворення світового ринку. Динамічні ряди зовнішньоторговельних цін. Масштаби та розбіжності національних та світових цін.

ТЕМА 12. ІНДЕКСИ ВНУТРІШНІХ ЦІН І ЦІН ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ

Економічні індекси і сфери їх практичного застосування. Індекси внутрішніх цін, їх групи та сфери використання. Особливості формування індексів оптових цін з товарною орієнтацією. Метод представницьких вагів і використання вагових коефіцієнтів. Основне призначення і види індексів роздрібних цін, що використовуються. Індекси експортних і імпорتنих цін офіційних статистичних органів промислово розвинутих країн. Індекси цін зовнішньої торгівлі міжнародних організацій і приватних агентств. Методики індексації цін зовнішньої торгівлі статистикою провідних країн. Аналіз загальної і часткової рівноваги. Закон Вальраса. Парето-ефективне (оптимальне) і парето-преферанційний стан економіки. Діаграма Еджуорта. Крива споживчих можливостей і парето-ефективність структури випуску продукції. Відмови ринку. Загальна теорія „кращої із гірших альтернатив” (теорія квазіоптимуму). Гранична норма продуктової трансформації. Діяльність міжнародних організацій у сфері статистики і індексології. Напрями корегування цінової бази взаємної торгівлі.

ТЕМА 13. БІРЖОВІ КОТИРУВАННЯ ЯК ЦІНИ РЕАЛЬНИХ КОНТРАКТІВ ТА ПРАКТИКА ЇХ РОЗРАХУНКІВ

Біржі: товарні, фондові, валютні, універсальні. Механізм і процедури біржової торгівлі. Біржові правила. Біржові позиції. Біржові угоди. Касова біржова угода. Біржова угода „з вимогою”. Біржова угода „з премією”. Хеджування біржових угод. Моделі розрахунку премії опціону. Форвардешн і беквардешн. Моделювання хеджувальних стратегій і розрахунок коефіцієнту хеджа. Дисконтований середній виграш для опціонів купівлі і продажу американського типу. Залежність премії опціонів продажу американського і європейського типів від волатильності і від ціни акції.

ТЕМА 14. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТА ВИВЧЕННЯ КОН'ЮНКТУРИ РИНКІВ ПАЛИВА

Особливості формування кон'юнктури світового ринку палива. Основні продуценти нафти, газу, вугілля. Основні експортери та імпортери продукції енергетичного комплексу. Вплив розвитку економіки Китаю та Індії на формування кон'юнктури світового ринку нафти. Європейська енергетична хартія. Вплив кон'юнктури світового ринку нафти на ринок машин та обладнання.

Особливості формування кон'юнктури світового ринку природного газу. Баланс світового ринку енергоносіїв: ринок нафти, вугілля, газу, електроенергії. Прогнозування кон'юнктури світового ринку енергоносіїв.

Характеристика світового ринку нафти та нафтопродуктів. ОПЕК і ринок нафти. Проблеми і перспективи розвитку ринку палива. Цілі та діяльність Міжнародної енергетичної агенції та ОПЕК. Види нафти та якісні характеристики, що впливають на ціноутворення. Корпоративну структуру світового ринку нафти.

ТЕМА 15. АНАЛІЗ КОН'ЮНКТУРИ СВІТОВОГО РИНКУ ЧОРНИХ ТА КОЛЬОРОВИХ МЕТАЛІВ

Особливості розвитку світового ринку чорних та кольорових металів. Основні виробники

сталі та чавуну. Міжнародний інститут сталі та чавуну. Консолідація активів на ринку сталі. Провідні виробники сталі. Основні кольорові метали. Виробники кольорових металів. Ціни на кольорові та чорні метали. Класифікація хімічних товарів.

ТЕМА 16. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ КОН'ЮНКТУРИ СВІТОВИХ ТОВАРНИХ РИНКІВ ЛІСОВОЇ ТА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

Особливості формування кон'юнктури світового ринку продовольства. Основні виробники продукції сільського господарства. Основні експортери та імпортери продукції сільського господарства. Вплив сезонного та погодного факторів на формування кон'юнктури світового ринку продовольства.

Вплив кон'юнктури світового ринку продовольства на розвиток сільського господарства в Україні: Україна на світовому ринку продовольства. Розвиток світового ринку олійних культур. Розвиток ринку лісової продукції. Основні постачальники деревини. Експортери та імпортери целюлозно-паперової продукції.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теоретико- методологічні засади ціноутворення на світових товарних ринках												
Тема 1. Міжнародна торгівля товарами та послугами на світовому ринку	6	2	2			2						
Тема 2. Основи методології та закономірності ціноутворення	6	2	2			2						
Тема 3. Монополістична конкуренція та процеси ціноутворення на макроекономічному рівні	6	2	2			2						
Тема 4. Вплив зовнішніх “чинників оточення” на процеси ціноутворення на мікроекономічному рівні	6	2	2			2						
Тема 5. Внутрішні та світові ціни промислово розвинених країн	6	2	2			2						
Тема 6. Предмет, методологія та основні поняття кон'юнктури світових товарних ринків.	6	2	2			2						
Тема 7. Методи аналізу та прогнозування кон'юнктури світових товарних ринків.	6	2	2			2						
Тема 8. Закономірності ціноутворення на світових товарних ринках.	6	2	2			2						
Тема 9. Основні джерела інформації для вивчення кон'юнктури світових товарних	6	2	2			2						

ринків.												
Разом за розділом 1	54	18	18			18						
Розділ 2. Політика ціноутворення на підприємстві												
Тема 10. Цінова стратегія фірми і сучасна теорія маркетингу	8	2	2			4						
Тема 11. Конкурентоспроможність та особливості розрахунків зовнішньоторговельних цін	8	2	2			4						
Тема 12. Індeksi внутрішніх цін і цін зовнішньої торгівлі	8	2	2			4						
Тема 13. Біржові котирування як ціни реальних контрактів та практика їх розрахунків	8	2	2			4						
Тема 14. Особливості розвитку та вивчення кон'юнктури ринків палива	8	2	2			4						
Тема 15. Аналіз кон'юнктури світового ринку чорних та кольорових металів	8	2	2			4						
Тема 16. Особливості формування та розвитку кон'юнктури світових товарних ринків лісової та сільськогосподарської продукції	8	2	2			4						
Контрольна робота	10					10						
Разом за розділом 2	56	14	14			28						
УСЬОГО ГОДИН	120	32	32			56						

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Міжнародна торгівля товарами та послугами на світовому ринку	2
2	Тема 2. Основи методології та закономірності ціноутворення	
3	Тема 3. Монополістична конкуренція та процеси ціноутворення на макроекономічному рівні	2
4	Тема 4. Вплив зовнішніх “чинників-оточення” на процеси ціноутворення на мікроекономічному рівні	2
5	Тема 5. Внутрішні та світові ціни промислово розвинених країн	2
6	Тема 6. Предмет, методологія та основні поняття кон'юнктури світових товарних ринків.	2
7	Тема 7. Методи аналізу та прогнозування кон'юнктури світових товарних ринків.	2
8	Тема 8. Закономірності ціноутворення на світових товарних ринках.	2
9	Тема 9. Основні джерела інформації для вивчення кон'юнктури світових товарних ринків.	2
10	Тема 10. Цінова стратегія фірми і сучасна теорія маркетингу	2
11	Тема 11. Конкурентоспроможність та особливості розрахунків	2

	зовнішньоторговельних цін	
12	Тема 12. Індeksi внутрішніх цін і цін зовнішньої торгівлі	2
13	Тема 13. Біржові котирування як ціни реальних контрактів та практика їх розрахунків	2
14	Тема 14. Особливості розвитку та вивчення кон'юнктури ринків палива	2
15	Тема 15. Аналіз кон'юнктури світового ринку чорних та кольорових металів	2
16	Тема 16. Особливості формування та розвитку кон'юнктури світових товарних ринків лісової та сільськогосподарської продукції	2
	Разом	32

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Підготовка студентами виступів з теми 1. Розв'язання задач.	2
2	Підготовка студентами аналітичних доповідей з теми 2	2
3	Підготовка студентів до проектної співбесіди з питань теми 3	2
4	Підготовка есе з теми 4. Розв'язання задач.	2
5	Підготовка студентів до дискусії з теми 5	2
6	Підготовка студентами есе з теми 6	2
7	Підготовка студентами аналітичних доповідей з теми 7	2
8	Підготовка командних проектів за темою 8	2
9	Підготовка студентами виступів з теми 9. Розв'язання задач.	2
10	Підготовка студентами аналітичних доповідей з теми 10	4
11	Підготовка студентів до проектної співбесіди з питань теми 11	4
12	Підготовка есе з теми 12. Розв'язання задач.	4
13	Підготовка студентів до дискусії з теми 13	4
14	Підготовка студентами есе з теми 14	4
15	Підготовка студентами аналітичних доповідей з теми 15	4
16	Підготовка командних проектів за темою 16	4
17	Контрольна робота	10
18	Разом	56

6. Індивідуальні завдання

Дисципліною передбачено написання однієї контрольної роботи що виконується під час самостійної роботи

Приклад варіанту :

I. Теоретичні питання:

1. Сутність міжнародної торгівлі та її місце в системі міжнародних економічних відносин. (5 балів)
2. Особливості формування кон'юнктури світового ринку продовольства. Основні виробники продукції сільського господарства. Основні експортери та імпортери продукції сільського господарства. (5 балів)

II. Тести (5 балів)

1. Ціни, за якими ведеться торгівля на конкретному національному чи регіональному ринку, це:
 - а) ціни ринку;
 - б) світові ціни;
 - в) ціни зовнішньої торгівлі;
 - г) ціни споживача;
 - д) ціни тендерні;
 - е) ціни фактичні.
2. До основних видів операцій купівлі-продажу належать:
 - а) зустрічна торгівля;
 - б) експорт;
 - в) компенсаційні угоди;
 - г) реекспорт.
3. Видами товарообмінних операцій вважаються:
 - а) імпорт;
 - б) бартер;
 - в) експорт;
 - г) зустрічні закупівлі.
4. Грошове вираження міжнародної ціни виробництва, що складається на світовому ринку, ціни найбільш впливових ринкових агентів – це:
 - а) монопольні ціни;
 - б) світові ціни;
 - в) номінальні ціни;
 - г) фактичні ціни;
 - д) контрактні ціни.
5. Джерелами світового ціноутворення є:
 - а) біржові котирування;
 - б) ціни аукціонів;
 - в) ціни споживача;
 - г) ціни фактурні;
 - д) ціни пропозицій великих фірм;
 - е) середні експортні та імпортні ціни.

III. Розв'яжіть задачу (5 балів)

Країна імпортує каву та чай. Їх споживання населенням представлено у таких співвідношеннях: Розрахувати граничні норми заміни кави чаєм.

Комбінації	Кава (ум т)	Чай (ум. т)
A	4	0,5
Б	2,5	1
В	1,5	1,5
Г	1	2,5

7. Методи контролю

Для визначення успішності навчання використовуються контрольні заходи. Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретного завдання.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання після закінчення вивчення дисципліни (семестровий контроль).

Під час вивчення даної дисципліни використовуються такі форми поточного контролю:

- усне опитування на практичних заняттях;

- оцінка участі у колективних обговореннях проблемних питань;
- оцінка участі у розв'язанні ситуаційних вправ та практичних завдань;
- оцінка підготовлених студентами індивідуальних завдань.

Враховується активність студента у дискусії, уміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо.

Під час вивчення даної дисципліни використовуються такі форми (проміжного) контролю:

- письмове тестування;
- розв'язання задач.

Під час вивчення даної дисципліни використовується така форма семестрового контролю: екзамен.

У разі настання / подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборонаю відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти денної та заочної форм навчання надається можливість скласти екзамен дистанційно на платформі Classroom в дистанційному курсі «Ціноутворення на світових товарних ринках».

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання																Екзаме н	Сум а		
Розділ 1								Розділ 2										Контроль на робота	Разо м
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8				
3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2	20	60	40	100

T1, T2 ... – теми розділів.

10. Критерії оцінювання знань студентів

Оцінювання успішності студентів проводиться за внутрішньою університетською бальною шкалою та національною шкалою

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

Критерії оцінки усного опитування на семінарських заняттях (за п'ятибальною шкалою) встановлюються за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу курсу;
- знання основної та додаткової літератури;

– уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв’язання задач, проведення розрахунків, при виконанні завдань, внесених на розгляд в аудиторії;

– логіка, структура, стиль викладу матеріалу при виступах в аудиторії, вміння захищати свою позицію та здійснювати узагальнення інформації, отриманої з відповідей інших осіб.

Вищий бал студент отримує, якщо його відповідь повністю відповідає визначеним критеріям. Він повинен знати відповіді на всі питання навчальної програми, продемонструвати повні і глибокі знання лекційного матеріалу, а також додаткової літератури. Студент повинен знати як саме економічні категорії і закони проявляються в ринкових умовах на мікрорівні та на макрорівні здійснювати порівняльний аналіз, робити логічні висновки, висловлювати власне ставлення до пропонованих йому проблем.

Середній бал свідчить, що студент має тверді знання з дисципліни «Макроекономіка і мікроекономіка» в обсязі навчальної програми, вмє використовувати інструментарій мікро- та макроаналізу. Але у розкритті змісту питань були допущені незначні помилки у формулюванні термінів і категорій, або недостатнє висвітлення практичних аспектів питання.

Нижчий бал виставляється тоді, коли знання студентів відповідають мінімуму і не нижче вимог, які існують у вищій школі, в навчальних планах і програмах. Студент продемонстрував, хоча і не в повному обсязі, але в цілому, правильні знання програми курсу, виявив розуміння основного змісту питань.

Незадовільна кількість балів ставиться при наявності серйозних недоліків, коли знання студента нижче мінімуму навчальної програми, коли вони мають хаотичний і безсистемний характер, коли у студента відсутнє розуміння не тільки другорядних, але і вузлових питань курсу.

Критерії оцінки знань при розв’язанні задач.

Вищий бал ставиться коли студент дає повну вичерпну відповідь. Вона складається з правильних арифметичних дій, доцільного та логічного теоретичного обґрунтування виконаних розрахунків.

Середній бал ставиться тоді, коли теоретичне обґрунтування зроблене, хід розв’язання вірний, але є помилка при арифметичних розрахунках.

Нижчий бал студент отримує у тому випадку, коли арифметичне рішення задачі дається без повного теоретичного обґрунтування.

Незадовільна кількість балів ставиться, коли студент зовсім не розв’язує задачі, або розв’язує її неправильно. Опис та розв’язок є повністю ідентичним опису і розв’язку задачі іншим студентом.

Критерії оцінки відповідей на тестові питання.

Тестове завдання передбачає необхідність вибрати одну або кілька правильних відповідей на поставлені питання. Кожна правильна відповідь на тестові запитання оцінюється в 1 бал. На виконання одного завдання відводиться 1-2 хвилини.

Загальна оцінка за тестове завдання виставляється в залежності від набраної кількості балів:

Вищий бал виставляється, якщо правильні відповіді складають 90-100%.

Середній бал виставляється, якщо правильні відповіді складають 70-89%.

Нижчий бал виставляється, якщо правильні відповіді складають 50 - 69%.

Незадовільна кількість балів виставляється, якщо правильні відповіді складають до 50%.

Критерії оцінювання аналітично-пошукових завдань та реферат.

Вищий бал ставиться за умов, якщо студент продемонстрував вміння всебічно, безпомилково, в логічній послідовності проаналізувати проблему, проявив творчий підхід, проаналізував альтернативні теоретичні погляди, проявив авторське ставлення, використав значний фактичний та статистичний матеріал, сформулював висновки;

Середній бал ставиться студентів, який продемонстрував вміння всебічно та безпомилково проаналізувати проблему, проаналізував альтернативні теоретичні погляди, використав значний фактичний та статистичний матеріал, сформулював висновки, проте відсутній творчий підхід при аналізі проблем.

Нижчий бал отримує студент, який виконав завдання з незначними помилками, в недостатній мірі використав статистичний та фактичний матеріал, не виявив авторського розуміння проблеми;

Незадовільна кількість балів виставляється студентів, який припускається грубих помилок та логічної непослідовності під час виконання завдання, не використав сучасну літературу та сучасний фактичний матеріал.

9. Рекомендована література

Основна література

1. Господарський кодекс України.// www.rada.gov.ua
2. Податковий кодекс України.// www.rada.gov.ua
3. Митний кодекс України // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
4. Про ціни та ціноутворення / Закон України Редакція від 24.06.2015 // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5007-17>
5. Про зовнішньоекономічну діяльність // Закон України, Редакція від 03.01.2017 // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/959-12>
6. Експортна стратегія України: Дорожня карта стратегічного розвитку торгівлі 2017 – 2021 // <http://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=e6ab10fa-0ad9-4fe4-b8be-32f570693b64&title=EksportnaStrategiiaUkraini-DorozhniaKartaStrategichnogoRozvitkuTorgivli2017-2021>.
7. Про ринок електричної енергії// Закон України/ Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 27-28, ст.312 // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2019-19>
8. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо удосконалення податкового контролю за трансфертним ціноутворенням / Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 10, ст.56 // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/72-19>
9. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони / зі змінами від 01.09.2017, підстава [v1713321-17// http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_011](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_011)
10. Порядок визначення середньозваженого значення показника рентабельності для зіставної юридичної особи для цілей трансфертного ціноутворення / Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 29 березня 2017 р. № 191 // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/191-2017-п>
11. Ціноутворення [Текст] : навч. посіб. / А. О. Аветисова, О.О. Бакунов, Н.С. Палій, А.А. Фендрікова; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Донецький нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, Каф.економіки і упр. інновац. діяльністю. - Донецьк: ДонНУЕТ, 2011. - 193с.
12. Мазур О. Є. Ринкове ціноутворення. Навчальний посібник – К.: «Центр учбової літера- тури», 2012. – 480 с.
13. Шевчук Д.А. Ценообразование : учеб. пособие / Д. А. Шевчук.– М. : ГроссМедиа : РОСБУХ, –2008. – 240 с
14. Окландер М. А., Чукурна О. П. Маркетингова цінова політика. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літе- ратури, 2012. – 240 с.
15. Босак А.О. Зовнішньоекономічні операції і контракти: [навч. посіб.] / А.О. Босак. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 608 с.
16. Ушакова Н.Г. Міжнародне ціноутворення: [навч. посіб.] / Н.Г. Ушакова, Н.Л. Савицька. – К.: Професіонал, 2004. – 218 с.

Допоміжна література

1. Глобальна торгова система: розвиток інститутів, правил, інструментів СОТ: Монографія / Кер. авт. кол. і наук. ред. Т. М. Циганкова. – К.: КНЕУ, 2003.
2. Ястремська Н. Менеджмент ціноутворення в комунікаційній політиці торговельної марки // Проблеми і перспективи економіки та управління № 4 (8), 2016
3. Дейли Джон Л. Эффективное ценообразование – основа конкурентного преимущества / Э.В. Кондукова (пер.с англ.и ред.). - М.; СПб.; К. : Издательский дом "Вильямс", 2004. - 302с.Дзюба П. Трансферне ціноутворення: економічний зміст і специфіка // Економіка України. - 2006. - N1. - С. 14-23
5. Долан Роберт Дж., Саймон Герман Эффективное ценообразование: [Пер. с англ.]. - М.: Экзамен, 2005. - 414с.Ціноутворення на світових товарних ринках. Презентації // <http://intrel.lnu.edu.ua/course/tsinoutvorennya-na-svitovyh-tovarnyh-rynkah>
7. Задоя А.О., Венгер С.А. Трансфертне ціноутворення у міжнародному бізнесі //Академічний огляд. 2011. № 2 (35) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу до статті: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/ao/2011_2/23.pdf
8. Иванова Н. Ю., Волкотруб А. В. Ціноутворення на ринку освітніх послуг // [Електронний ресурс]. – Режим доступу до статті: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/naukma/econ/2011_120/20_ivanova.pdf
9. ВТО: механизм взаимодействия национальных экономик. Угрозы и возможности в условиях выхода на международных на международный рынок / Под ред. С.Ф. Сутырина. – М.: Эксмо, 2008. – 400 с.
10. Глобальна торгова система: Розвиток інститутів, правил, інструментів СОТ: [монографія] / За ред. Т.М. Циганкова. – К.: КНЕУ, 2003. – 660 с.
11. Козак Ю.Г. Основи міжнародної торгівлі: навчальний посібник / Козак Ю.Г., Логвінова Н.С., Ржепішевський К.І. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. - 656 с.
12. Міжнародна торгівля [підручник] / за ред. Ю. Г. Козака. - 5-е вид., випр. і доп. - К.: Центр учбової літератури, 2015. - 272 с.
13. Осика С.Г. Світова організація торгівлі: [підруч.] / С.Г. Осика, В.М. Пятницький. – К.: К.І.С., 2004. – 516 с.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Міністерство зовнішніх економічних зв'язків і торгівлі України // <http://www.me.gov.ua>
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Маркетингова цінова політика - Литвиненко Я.В. Бібліотека українських підручників // http://libfree.com/186927164-marketingmarketingova_tsinova_politika_litvinenko_yav.html
4. Цукрова карта: основні тренди ринку у світі та у окремих країнах // <http://agravery.com/uk/posts/show/cukrova-karta-osnovni-trendi-rinku-u-sviti-ta-u-okremih-krainah>
5. Agravery. Аграрне інформаційне агентство // <http://agravery.com>
6. Посібник "Експорт одягу та взуття до ЄС" // https://issuu.com/mineconomdev/docs/export_guide_ukr
7. Цены на пшеницу, кукурузу, подсолнечник, сою, рапс, ячмень, сахар, нефть / Аналитическое Агентство AGRICULTURE // <http://www.aaa-agro.com.ua/prices/>
8. Сайт Світового банку // Режим доступу: <http://www.worldbank.org>
9. Сайт Міжнародного Валютного фонду. – Режим доступу: <http://www.imf.org>
10. Организация экономического сотрудничества и развития // <http://oecd.org>
11. **Всемирная торговая организация (ВТО)** // <https://www.wto.org>

11. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження карантинних обмежень через пандемію)

В умовах дії карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

- дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться всі лекційні заняття;
- дистанційно на платформі Classroom проводяться практичні (семінарські), індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи;
- аудиторно (за затвердженим розкладом занять) проводяться 10% практичних та семінарських занять у навчальних групах кількістю до 20 осіб з урахуванням відповідних санітарних і протиепідемічних заходів.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких карантинних обмежень з заборною відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість (за заявою, погодженою деканом факультету) скласти екзамен в тестовій формі дистанційно на платформі Classroom в дистанційному курсі «Ціноутворення на світових товарних ринках», режим доступу:

ПЛАНІ ЛЕКЦІЙ
З ДИСЦИПЛІНИ «ЦІНОУТВОРЕННЯ НА СВІТОВИХ ТОВАРНИХ РИНКАХ»

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1.
ТЕОРЕТИКО - МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ЦІНОУТВОРЕННЯ НА
СВІТОВИХ ТОВАРНИХ РИНКАХ

ТЕМА 1. МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ ТОВАРАМИ ТА ПОСЛУГАМИ НА
СВІТОВОМУ РИНКУ.

1. Історичні передумови та основні чинники виникнення міжнародної торгівлі. Етапи розвитку міжнародної торгівлі.
2. Сутність міжнародної торгівлі та її місце в системі міжнародних економічних відносин. Структура міжнародної торгівлі. Форми міжнародної торгівлі. Методи міжнародної торгівлі (прямий та непрямий методи). Показники розвитку міжнародної торгівлі.
3. Система регулювання міжнародної торгівлі та її основні рівні.

ТЕМА 2. ОСНОВИ МЕТОДОЛОГІЇ ТА ЗАКОНОМІРНОСТІ ЦІНОУТВОРЕННЯ.

1. Теорія поведінки споживача і попит. Функції попиту: еластичний попит, цілковито еластичний і цілковито нееластичний попит.
2. Ефект Веблена. Взаємозамінні і взаємодоповнюючі товари. „Парадокс” Джиффена. Споживчий надлишок і невизначеність. Сфера ціноутворення.
3. Огляд економічних теорій щодо взаємозв'язку ціни та вартості. “Магічний чотирикутник”: еластичність попиту від ціни, доходу, заощаджень, пропозиції. Господарський цикл та ціни.

ТЕМА 3. МОНОПОЛІСТИЧНА КОНКУРЕНЦІЯ ТА ПРОЦЕСИ
ЦІНОУТВОРЕННЯ НА МАКРОЕКОНОМІЧНОМУ РІВНІ.

1. Ринок досконалої, монополістичної, олігополістичної конкуренції. Точка беззбитковості і „точка втечі”.
2. Цінова ескалація і цінові війни.
3. Монополістична структура галузі. Типи монополістичної структури ринку та ціноутворення. Цінова та нецінова конкуренція.

ТЕМА 4. ВПЛИВ ЗОВНІШНІХ «ЧИННИКІВ ОТОЧЕННЯ» НА ПРОЦЕСИ
ЦІНОУТВОРЕННЯ НА МІКРОЕКОНОМІЧНОМУ РІВНІ.

1. Виробнича функція і максимально ефективний масштаб виробництва. Убування віддачі від масштабу.
2. Оцінка інфляційних чекань і ціноутворення. Дефляційна політика, державне регулювання цін через державний ринок, податкову і амортизаційну політику та їх вплив на ціноутворення в рамках фірми.
3. Господарський цикл і державна політика стабілізації цін товарних ринків та внутрішньофірмова цінова політика.

ТЕМА 5. ВНУТРІШНІ ТА СВІТОВІ ЦІНИ ПРОМИСЛОВО РОЗВИНЕНИХ КРАЇН.

1. Рівновага і стабільність рівноваги. Ціна рівноваги і ціна директивна. Нецінові чинники попиту і пропозиції.

2. Особливості формування національної і інтернаціональної вартості. Світові конкурентні ціни. Рівень цін і поправочні коефіцієнти. Тверді і плаваючі ціни світових товарних ринків. Методи розрахунків зовнішньоторговельних цін контрактів. Фактори, що визначають взаємозв'язок цін внутрішнього та світового ринку.

3. Види цін та цінові показники. Контрактні, довідкові ціни, ціни пропозицій. Прейскуранти і цінники. Комерційні та технічні поправки до цін і їх розрахунки. Скидки та надбавки до цін.

ТЕМА 6. ПРЕДМЕТ, МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ КОН'ЮНКТУРИ СВІТОВИХ ТОВАРНИХ РИНКІВ.

1. Сутність кон'юнктури. Характеристика основних видів кон'юнктури: нарощуваної, високої, зниженої, низької. Обіг роздрібної торгівлі, індекси вартості життя, данні щодо руху товарних запасів, інформація щодо обсягів внутрішніх перевезень.

1. Обсяг та географічний розподіл експорту та імпорту; зміни товарної номенклатури; питома вага країни в міжнародній торгівлі.

2. Показники промислового виробництва: індекси промислового виробництва; дані про виробництво в абсолютних одиницях; динаміка капіталовкладень; данні про замовлення; показники по праці.

ТЕМА 7. МЕТОДИ АНАЛІЗУ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ КОН'ЮНКТУРИ СВІТОВИХ ТОВАРНИХ РИНКІВ.

1.Методологічні передумови кон'юнктурних досліджень.

2.Порядок розробки прогнозу. Оцінки перспектив розвитку кон'юнктури. Основні методи прогнозування, порядок їх застосовування.

3.Характеристика показників кон'юнктури світових ринків. Зміст поняття "багатофакторність економічних процесів"

ТЕМА 8. ЗАКОНОМІРНОСТІ ЦІНОУТВОРЕННЯ НА СВІТОВИХ ТОВАРНИХ РИНКАХ.

1. Множинність цін, експортна ціна, імпортна ціни, світові ціни.
2. Закономірності ціноутворення. Принципи ціноутворення на світових товарних ринках.
3. Довідкові ціни, індекси цін. Оформлення конкурентного листа.

ТЕМА 9. ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ КОН'ЮНКТУРИ СВІТОВИХ ТОВАРНИХ РИНКІВ.

1. Основні групи джерел інформації. Українські та закордонні джерела.
2. Порядок аналізу змін в економіці, зовнішній торгівлі, загальноекономічної кон'юнктури.
3. Закордонні джерела: довідники ТПП, фірмові довідники, галузеві довідники, територіальні довідники.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. ПОЛІТИКА ЦІНОУТВОРЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ.

ТЕМА 10. ЦІНОВА СТРАТЕГІЯ ФІРМИ І СУЧАСНА ТЕОРІЯ МАРКЕТИНГУ.

1. Коефіцієнт перехресної еластичності пропозиції за ціною. Пропонований товарний об'єм і надлишок виробника. Зміна граничної продуктивності.
2. Ціна пропозиції у контексті постійних і змінних витрат. Середні постійні, змінні та загальні витрати.
3. Цінова політика фірми у фазах експериментування, експансії, насичення, стагнації та скорочення. Ліміти витрат та ціни. “Магічний трикутник”: цілі та завдання фірми в умовах ринкової невизначеності.

ТЕМА 11. КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ РОЗРАХУНКІВ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНИХ ЦІН.

1. Оцінки конкурентоспроможності товару на зовнішньому ринку. Відносна та абсолютна конкурентоспроможність. Недоброчинна конкуренція і ціни.
2. Вплив тарифних та нетарифних бар'єрів на процес формування цін. Взаємозв'язок між середньою нормою прибутку і механізмом “порівняльних витрат”.
3. Вплив факторів, що стимулюють експорт, на процес ціноутворення світового ринку. Динамічні ряди зовнішньоторговельних цін.

ТЕМА 12. ІНДЕКСИ ВНУТРІШНІХ ЦІН І ЦІН ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ.

1. Економічні індекси і сфери їх практичного застосування. Індекси внутрішніх цін, їх групи та сфери використання.
2. Основне призначення і види індексів роздрібних цін, що використовуються. Індекси експортних і імпорتنих цін офіційних статистичних органів промислово розвинутих країн. Індекси цін зовнішньої торгівлі міжнародних організацій і приватних агентств.
3. Діяльність міжнародних організацій у сфері статистики і індексології. Напрями корегування цінової бази взаємної торгівлі.

ТЕМА 13. БІРЖОВІ КОТИРУВАННЯ ЯК ЦІНИ РЕАЛЬНИХ КОНТРАКТІВ ТА ПРАКТИКА ЇХ РОЗРАХУНКІВ.

1. Біржі: товарні, фондові, валютні, універсальні.
2. Механізм і процедури біржової торгівлі. Біржові правила. Біржові позиції. Біржові угоди. Касова біржова угода. Біржова угода „з вимогою”. Біржова угода „з премією”. Хеджування біржових угод. Моделювання хеджувальних стратегій і розрахунок коефіцієнту хеджа.
3. Моделі розрахунку премії опціону. Форвардейшн і беквардейшн. Дисконтований середній виграш для опціонів купівлі і продажу американського типу. Залежність премії опціонів продажу американського і європейського типів від волатильності і від ціни акції.

ТЕМА 14. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТА ВИВЧЕННЯ КОН'ЮНКТУРИ РИНКІВ ПАЛИВА.

1. Основні експортери та імпортери продукції енергетичного комплексу. Вплив розвитку економіки Китаю та Індії на формування кон'юнктури світового ринку нафти. Вплив кон'юнктури світового ринку нафти на ринок машин та обладнання.
2. Особливості формування кон'юнктури світового ринку природного газу.
3. Баланс світового ринку енергоносіїв: ринок нафти, вугілля, газу, електроенергії.
4. Характеристика світового ринку нафти та нафтопродуктів. ОПЕК і ринок нафти.

ТЕМА 15. АНАЛІЗ КОН'ЮНКТУРИ СВІТОВОГО РИНКУ ЧОРНИХ ТА КОЛЬОРОВИХ МЕТАЛІВ.

1. Основні виробники сталі та чавуну.
2. Міжнародний інститут сталі та чавуну. Консолідація активі на ринку сталі.
3. Основні кольорові метали. Ціни на кольорові та чорні метали. Класифікація хімічних товарів.

ТЕМА 16. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ КОН'ЮНКТУРИ СВІТОВИХ ТОВАРНИХ РИНКІВ ЛІСОВОЇ ТА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ.

1. Основні виробники продукції сільського господарства. Вплив кон'юнктури світового ринку продовольства на розвиток сільського господарства в Україні. Розвиток світового ринку олійних культур.
2. Розвиток ринку лісової продукції. Основні постачальники деревини.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

**ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ,
ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
з дисципліни
«ЦІНОУТВОРЕННЯ НА СВІТОВИХ ТОВАРНИХ РИНКАХ»**

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**
галузь знань: **29 «Міжнародні відносини»**
спеціальність **292 «Міжнародні економічні відносини»**
освітня програма **«Міжнародний бізнес»**
вид дисципліни: **обов'язкова дисципліна спеціалізації «МБ»**
факультет Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Укладач:
Професор кафедри міжнародного бізнесу
та економічної теорії Н.В. Шиловцева

Семінарські та практичні заняття мають на меті перевірити і скоректувати, а також поглибити і закріпити ті знання, які студенти одержали на лекціях та під час самостійної роботи з дисципліни «Основи економічної теорії».

На семінарських та практичних заняттях перевіряється якість і дисципліна виконання завдань, які надаються під час читання лекційного матеріалу і виконуються згідно із планом самостійної роботи студентів.

Важливою складовою семінарських занять повинні бути реферативні повідомлення, які студенти готують і роблять в відповідності із змістом навчального матеріалу, що розглядається на занятті, та запропонованою загальною тематикою рефератів з курсу дисципліни.

Саме навколо реферативних повідомлень будується обговорення тих питань, що виносяться на семінарські заняття.

Оцінка якості виконання самостійної роботи і зроблених реферативних повідомлень із обговоренням викладачем разом із студентами тих питань, що виносяться на семінар дозволяє викладачу оцінити ступінь засвоєння студентами навчального матеріалу.

Крім цього, семінарська форма занять дозволяє більш достатньо розглянути ті моменти із вивченого матеріалу, які викликають у студентів найбільші труднощі.

Семінарські заняття йдуть безпосередньо за лекціями завершують вивчення кожної теми програми курсу.

Під час лекцій та семінарів студенти одержують від викладачі детальну інформацію про основні літературні джерела, якими бажане користуватися при самостійній підготовці навчальних тем та питань що виносяться на залік з дисципліни «Ціноутворення на світових товарних ринках».

Загалом семінарські заняття повинні стати для студентів підсумком опрацювання матеріалу певної теми, яка здійснюється шляхом опрацювання лекційного матеріалу та проведення самостійної роботи.

Діалоговий режим проведення семінарських занять, як інтерактивна форма вивчення та закріплення матеріалу теми, сприяє активному засвоєнню навчального матеріалу.

Під час семінарських занять викладач повинен або переконатись у повноті засвоєння теми студентом, або виявити та усунути слабкі місця у підготовці студента з даної теми і з'ясувати, які додаткові зусилля і знання необхідні для розуміння тих питань, що залишилися ще не до кінця засвоєними.

Активна участь студента в обговоренні питань, що виносяться на семінарські заняття дає можливість викладачеві скласти уяву про якість роботи студента над дисципліною протягом семестру, а студенту з'ясувати слабкі місця підготовки, які повинні бути усунені до складання заліку з дисципліни «Ціноутворення на світових товарних ринках».

ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Змістовний модуль 1.

Теоретико - методологічні засади ціноутворення на світових товарних ринках

ТЕМА 1. Міжнародна торгівля товарами та послугами на світовому ринку.

Логіка засвоєння матеріалу

1. Історичні передумови та основні чинники виникнення міжнародної торгівлі. Етапи розвитку міжнародної торгівлі.
2. Сутність міжнародної торгівлі та її місце в системі міжнародних економічних відносин. Структура міжнародної торгівлі. Форми міжнародної торгівлі. Методи міжнародної торгівлі (прямий та непрямий методи). Показники розвитку міжнародної торгівлі.
3. Система регулювання міжнародної торгівлі та її основні рівні.

Теми рефератів:

1. Тарифне регулювання міжнародної торгівлі. Сутність, призначення, функції та види мит. Економічні наслідки введення мита.
2. Нетарифне регулювання міжнародної торгівлі. Кількісні, приховані та фінансові обмеження як метод регулювання міжнародної торгівлі.
3. Сутність торговельної дискримінації. Особливості розвитку митно-тарифного регулювання в Україні.

Питання для самоперевірки

1. Визначте проблеми теорії міжнародної торгівлі.
2. З'ясуйте поняття теорії міжнародної торгівлі.
3. Розкрийте сутність міжнародного поділу праці як основи міжнародної торгівлі.
4. Сутність теорії абсолютних переваг А.Сміта.
5. Особливості теорії порівняльних переваг Д.Рікардо.
6. Перелічте найвідомі світові торговельні організації.
7. Охарактеризуйте стратегічні напрями зовнішньої торговельної політики України.

Практичне завдання

1. Вирішіть задачі:

Задача 1

Згідно договору до України імпортується 47900,16 літрів пива, розлитого в тару по 0,33 літра і запакованого в пластикову тару по 24 пляшки. Сума, яку варто сплатити за партію пива, - 86220,28 \$; валютний курс на момент митного оформлення 1\$ -28,1 грн.; 1 євро – 29,5 грн. умовною ціною оптової реалізації однієї пляшки 0,33 л вартістю 24,5 грн. Умовна ціна оптової реалізації на внутрішньому ринку однієї пляшки пива 0,33 л вартістю 20 грн.

Необхідно розрахувати:

2. Ефективність імпортової операції
3. Вартість митних зборів
4. Вартість партії товару після митного оформлення
5. Скласти службову записку.

Задача 2

Підприємство «Miledi» (Італія), що займається виробництвом жіночого одягу, уклало договір з українською фірмою «Укродяг» про поставку жіночих блуз в кількості

(N) 1300 шт. При цьому відомо, що вартість матеріалів і витрат, понесених виробником у зв'язку з виробництвом товарів (ВВ) складає 12 дол. США за одну блузу; витрати на завантаження, розвантаження, транспортування і страхування, понесені в Італії – 280 дол.; прибуток експортера – 650 дол.; витрати, понесені покупцем (фірмою «Укродяг») – 400 дол.; а відповідна частина прибутку від подальшого перепродажу товарів, який накопичується у продавця складає 910 дол. Необхідно:

1. Визначити митну вартість товару одним із методів розрахунку митної вартості товару.
2. Дати визначення та розрахувати розмір ввізного митного збору (адвалорного, специфічного і комбінованого мита), якщо:
 - а) ставка адвалорного мита складає 10 %;
 - б) ставка специфічного мита складає 0,08 євро за од. товару;
 - в) курс євро, встановлений НБУ на дату ухвалення ВМД складає 30,3 грн. за 1 євро;
 - г) курс долара, встановлений НБУ на дату ухвалення ВМД складає 28,2 грн. за 1 долар США.
3. Визначити загальні витрати на покупку одягу.
4. Навести схему митного оформлення імпорту товару.

2. ТЕСТ

1. Форма господарської взаємодії, за якої усе, призначене для продажу, збувається самим виробником всередині країни – це:
 - а) національний ринок;
 - б) внутрішній ринок;
 - в) світовий ринок.
 - г) місцевий ринок.
2. Внутрішній ринок, частина якого орієнтується на іноземних покупців, це:
 - а) світовий ринок;
 - б) національний ринок;
 - в) фінансовий ринок;
 - г) місцевий ринок.
3. Серед форм міжнародних економічних відносин основною і центральною ланкою світогосподарських зв'язків є:
 - а) міжнародна міграція робочої сили;
 - б) міжнародний рух капіталу;
 - в) міжнародна торгівля;
 - г) валютно-кредитні відносини.
4. Визначте послідовність еволюції форм ринку:
 - а) міжнародний ринок;
 - б) місцевий ринок;
 - в) внутрішній ринок;
 - г) регіональний ринок;
 - д) світовий ринок;
 - е) національний ринок.
5. Характерними рисами світового ринку є:
 - а) оптимізація використання чинників виробництва;
 - б) економічна політика держав у підтримці міжнародного руху товарів і чинників виробництва;
 - в) виконання санаційної ролі;
 - г) виникнення економіки відкритого типу в рамках багатьох держав і міждержавних об'єднань;

д) міждержавне переміщення товарів під впливом не тільки внутрішніх, а й зовнішніх попиту і пропозиції.

6. Сума вартості експорту та імпорту всіх країн світу (вартість усіх товарів, що перетинають державні кордони) – це:

- а) зовнішньоторговельний обіг;
- б) світовий товарообіг;
- в) генеральна торгівля;
- г) зовнішньоторговельне сальдо.

7. Сучасна міжнародна економічна інтеграція відбувається під впливом таких найсуттєвіших чинників:

- а) спеціалізація;
- б) урбанізація;
- в) регіоналізація;
- г) глобалізація

8. До інтеграційних угруповань Східної Європи належать:

- а) АСЕАН;
- б) НАФТА;
- в) КАРІКОМ;
- г) МЕРКОСУР;
- д) ЧЕС;
- е) ЦЕФТА.

9. Північноамериканський ринок (НАФТА) утворюють:

- а) США, Німеччина, Канада;
- б) Канада, Мексика, Німеччина;
- в) Франція, США, Канада;
- г) США, Канада, Мексика.

10. Яке інтеграційне угруповання має континентальні масштаби:

- а) Європейський Союз;
- б) Співдружність Незалежних Держав;
- в) Азіатсько-Тихоокеанський регіон;
- г) Північноамериканська зона вільної торгівлі.

Література

[3, с.15-41]; [7, с.15-53]; [8, с.8-26]; [9, с.8-50]; [13, с.9-24]; [14, с.7-16]; [15, с.6-20].

Тема 2. Основи методології та закономірності ціноутворення.

Логіка засвоєння матеріалу

1. Теорія поведінки споживача і попит. Функції попиту: еластичний попит, цілковито еластичний і цілковито нееластичний попит.
2. Ефект Веблена. Взаємозамінні і взаємодоповнюючі товари. „Парадокс” Джиффена. Споживчий надлишок і невизначеність. Сфера ціноутворення.
3. Огляд економічних теорій щодо взаємозв'язку ціни та вартості. “Магічний чотирикутник”: еластичність попиту від ціни, доходу, заощаджень, пропозиції. Господарський цикл та ціни.

Питання для самоперевірки

1. Які складові формують цінову стратегію поведінки фірми?
2. За рахунок яких параметрів забезпечується лідерство в якості продукції?
3. Що означає стратегія «зняття вершків» для товарів і в якому випадку вона використовується?

4. Як називаються ринки, на яких функціонують фірми, що формують ціни (ціношукачі)?
5. В яких умовах використовується стратегія низьких цін?
6. Вкажіть назву цінової стратегії, яку рекомендується застосовувати, якщо фірма реалізує лінійку моделей аналогічних товарів?
7. Що повинна включати інформація для прийняття рішення по ціновим стратегіям?
8. Обґрунтуйте механізм розробки цінової стратегії.

Практичне завдання

Задача 1.

Країна імпортує каву та чай. Їх споживання населенням представлено у таких співвідношеннях:

Комбінації	Кава (ум. т)	Чай (ум. т)
А	4	0,5
Б	2,5	1
В	1,5	1,5
Г	1	2,5

Розрахувати граничні норми заміни кави чаєм.

Задача 2.

Визначити граничну норму заміни продуктів харчування одягом.

Комбінації товарів	А	Б	В	Г
Одяг	12	6	4	3
Продукти харчування	2	4	6	8

Задача 3.

Дехто споживає 5 шт. товару А, що приносить йому 8 од. корисності і 12 шт. товару Б, що дає 18 од. корисності. Він вирішив, що нічого не станеться, якщо він буде споживати 7 шт. товару А і 10 шт. товару Б, які принесуть йому, відповідно 10 і 16 од. корисності. Визначити величину граничної корисності для кожного товару і граничну норму заміщення товарів.

ТЕСТ

1. При виборі блузки дівчина керується критерієм «приємна на дотик». Цей феномен описує:
 - а) ефект Веблена;
 - б) ефект сноба;
 - в) ефект «загального вагона» (ефект послідовника);
 - г) гедоністичний ефект;
 - д) ефект «ціна-якість».
2. Цей ефект описує, чому певна група споживачів купує модні товари і товари, якими користується більшість:
 - а) ефект послідовника;
 - б) ефект «ціна-якість»;
 - в) ефект перфекціонізму;
 - г) гедоністичний ефект;
 - д) ефект Веблена.
3. В якому випадку проявляється «ефект сноба»?

- а) людина віддає перевагу розкіші;
- б) людина перестає користуватися товаром, якщо їм починають користуватися багато;
- в) він - основний споживач рідкісних, унікальних товарів (при наявності необхідних фінансів);
- г) він найбільш ласий на дефіцит;
- д) всі відповіді вірні.

4. Цей вид залежності не є споживчої залежністю (по Голдсміт):

- а) купівельна;
- б) емоційна;
- в) харчова;
- г) косметична;
- д) всі відповіді вірні.

5. До якого типу споживачів за класифікацією Еверетта Роджерса відносяться люди, які прагнуть купувати товар тільки що вийшов на ринок?

- а) нонадаптери;
- б) ранні освоювачі;
- в) інноватори;
- г) рання більшість;
- д) пізня більшість.

6. Про який компонент ставлення до товару йдеться: «почуття, емоційні оцінки товару, емоційні переживання по відношенню до нього»?

- а) афективний;
- б) когнітивний;
- в) конативний;
- г) мотиваційно-вольовий;
- д) немає вірної відповіді.

7. Про який компонент ставлення до товару йдеться: «прагнення і готовність купити товар»?

- а) афективний;
- б) когнітивний;
- в) конативний;
- г) мотиваційно-вольовий;
- д) немає вірної відповіді.

Література

[3, с.219-236]; [8, с.81-100]; [9, с.90-130]; [11, с.180-230]; [12, с.90-120].

Тема 3. Монополістична конкуренція та процеси ціноутворення на макроекономічному рівні.

Логіка засвоєння матеріалу

4. Ринок досконалої, монополістичної, олігополістичної конкуренції. Точка беззбитковості і „точка втечі”.

5. Цінова ескалація і цінові війни.

6. Монополістична структура галузі. Типи монополістичної структури ринку та ціноутворення. Цінова та нецінова конкуренція.

Питання для самоперевірки

1. Внаслідок чого виникають природні бар'єри для входження інших фірм в олігополістичну галузь.
2. Визначити ступінь імовірності виникнення картелю при функціонуванні олігополії.
3. Яка спільна риса ринку досконалої і монополістичної конкуренції.
4. На що спираються прихильники точки зору того факту, що монополістична конкуренція досить ефективна і вигідна споживачам.
5. Проаналізуйте характеристики кривої попиту, що притаманні монополістичній конкуренції.
6. Як вплине на криву попиту збільшення витрат на рекламу і на інші нецінові форми конкуренції.
7. З'ясуйте наслідки стану фірми (на ринку монополістичної конкуренції), яка знаходиться в рівновазі в довгостроковому періоді.

Практичне завдання

Задача 1.

На ринку монополістичної конкуренції діє фірма, яка має функцію витрат

$$TC = Q^3 - a \times Q^2 + 91 \times Q.$$

Функція ринкового попиту

$$Q = 75 - 2 \times P.$$

Визначте, при якому значенні змінної a дана фірма буде знаходитися в стані довгострокової рівноваги. Який рівень ціни і обсягу випуску вона при цьому встановить?

Задача 2.

У галузі працюють 10 фірм з однаковими функціями затрат $TC_i = 4 + 2q_i + 0,5 q_i^2$. Галузевий попит заданий функцією: $Q^D = 52 - 2P$. Власник однієї з фірм запропонував своїм конкурентам передати йому всі підприємства, обіцяючи за це виплачувати їм регулярний дохід, в 2 рази перевищує одержувану ними прибуток.

1. Наскільки зросте прибуток ініціатора монополізації галузі, якщо його пропозиція буде прийнята?
2. Наскільки скоротяться надлишки споживачів?

ТЕСТ

1. Олігополія - це ринкова структура, де оперують:
 - а) велика кількість конкуруючих фірм, які виробляють однорідний продукт
 - б) велика кількість конкуруючих фірм, які виробляють диференційований продукт
 - в) невелика кількість конкуруючих фірм
 - г) тільки одна велика фірма
 - д) тільки один великий покупець
2. Граничний дохід не нижче ринкової ціни у:
 - а) монополістичних конкурентів
 - б) монополістів
 - в) учасників картелю
 - г) олігополістів, які не беруть участі в картелі
 - д) вчинені конкурентів
3. Ви виходите з припущення, що якщо ваша фірма знизить свою ціну, конкуренти відповідно знизять свої ціни, але якщо ви підвищите її, жодна фірма не піде за вашим прикладом. Це означає, що ваша фірма:
 - а) стикається з жорсткою конкуренцією
 - б) має "ламану" криву попиту

- в) є ціновим лідером на олігополістичному ринку
- г) найбільш ефективна в галузі
- д) одна з конкурентних фірм в галузі

4. Найбільш ймовірно, що учасник картелю міг би збільшити свій прибуток:

- а) продаючи свої товари за нижчою ціною, ніж у інших учасників картелю
- б) встановлюючи вищу ціну, ніж у інших учасників картелю
- в) проводячи активну нецінову конкуренцію
- г) обмежуючи випуск своєї продукції нижче встановленої квоти, щоб підвищити ціну
- д) наполягаючи на тому, щоб картель постійно підвищував погоджену ціну

5. Фірми-олігополісти можуть створювати штучні бар'єри для входження нових фірм в галузь:

- а) виробляючи тільки гомогенні продукти
- б) зменшуючи диференційованість товару
- в) якщо не будуть вдаватися до нецінової конкуренції
- г) придбавши патент на винахід
- д) всі відповіді невірні

6. Природні бар'єри для входження інших фірм в олігополістичну галузь виникають внаслідок:

- а) можливості великих фірм знижувати АТС в довгостроковому періоді через позитивного ефекту масштабу
- б) неможливості передбачити реакцію фірм-конкурентів
- в) виробництва фірмами-олігополістами диференційованого продукту
- г) здатністю олігополістів утримувати "жорсткі" ціни на певному інтервалі випуску продукції
- д) немає вірних відповідей

7. Ймовірність виникнення картелю при олігополії вище:

- а) в галузі з невеликою кількістю фірм
- б) в галузі, яка переживає економічний підйом
- в) в галузі, де є лідируюча фірма
- г) в галузі, яка випускає однорідний, а не диференційований продукт
- д) всі відповіді вірні

Література

[7, с.149-200]; [11, с.75-90]; [14, с.35-55]; [15, с.140-175].

Тема 4. Вплив зовнішніх «чинників оточення» на процеси ціноутворення на мікроекономічному рівні.

Логіка засвоєння матеріалу

1. Виробнича функція і максимально ефективний масштаб виробництва. Убування віддачі від масштабу.
2. Оцінка інфляційних чекань і ціноутворення. Дефляційна політика, державне регулювання цін через державний ринок, податкову і амортизаційну політику та їх вплив на ціноутворення в рамках фірми.
3. Господарський цикл і державна політика стабілізації цін товарних ринків та внутрішньофірмова цінова політика.

Питання для самоперевірки

1. Визначити структуру собівартості.
2. Обґрунтуйте зміст поняття виробнича собівартість та її складові.
3. Що не входить до групування витрат за економічними елементами?
4. Зясуйте статті калькуляції собівартості.
5. Як визначається посередницька надбавка в ціні товару?
6. Який механізм реалізації промислових товарів між окремими галузями?
7. У якому випадку калькулювання ціни товару не може здійснюватися.

Практичне завдання:

Задача 1. (розрахунок ковзної ціни контракту)

За наведеними даними визначити збільшення ціни продукції за період, що минув з моменту підписання контракту на поставку об'єкта до його фактичної поставки.

Продажна ціна об'єкта на момент підписання контракту - 16000 г. од.

Заробітна плата працівників:

початкова - 1500 г. од.,

нова - 1700 г. од.

Вартість сировини:

початкова - 8000 г. од.,

нова - 8500 г. од.

Питома вага заробітної плати і вартості сировини в собівартості відповідно становлять 25 і 40%.

Задача 2.

Банківський відсоток за кредит склав 36%, покупець готовий оплатити товар відразу, хоча на підприємстві в середньому період дебіторської заборгованості становить 25 днів. Максимальна знижка в даному випадку складе 2,5% ($36\% / 360 \times 25$).

Задача 3.

У галузі працюють 10 фірм з однаковими функціями затрат $TC_i = 4 + 2q_i + 0,5 q_i^2$. Галузевий попит заданий функцією: $Q^D = 52 - 2P$. Власник однієї з фірм запропонував своїм конкурентам передати йому всі підприємства, обіцяючи за це виплачувати їм регулярний дохід, в 2 рази перевищує одержувану ними прибуток.

1. Наскільки зросте прибуток ініціатора монополізації галузі, якщо його пропозиція буде прийнята?
2. Наскільки скоротяться надлишки споживачів?

Задача 4.

Якщо зростання цін склало 8%, а термін поставки - два роки, то поправочний коефіцієнт на інфляцію складе 1,17 (1,082).

ТЕСТ

1. Якщо ринкова ціна продукту менше середніх витрат, то фірма повинна:
 - а) зупинити виробництво цього продукту якомога швидше;
 - б) продовжити виробництво продукту в обсязі, коли $p = MC$ і $p > AVC$;
 - в) вибрати нову технологію;
 - г) скоротити накладні витрати;
 - д) продовжити виробництво, поки ринкова ціна дозволяє покрити всі постійні витрати.
2. Дві одиниці витрат праці (L) і одна одиниця витрат капіталу (K) дають випуск в розмірі 60 од. Виробнича функція, яка описувала цей процес виробництва характеризується:

- а) постійною віддачею від масштабу;
- б) знижується віддачею від масштабу;
- в) зростаючою віддачею від масштабу;
- г) зростаючої граничною продуктивністю;
- д) граничної продуктивністю, що знижується.

3. Умови максимізації прибутку для фірми - це рівність:

- а) валового доходу і валових витрат;
- б) середнього доходу, середніх витрат і ціни;
- в) граничного доходу і граничних витрат;
- г) граничного доходу, граничних витрат і ціни.

4. Дія закону спадної віддачі означає, що:

- а) зі збільшенням якості продукції ефект масштабу знижується;
- б) обсяг випуску продукції при окремих технологіях має тенденцію до скорочення;
- в) зі збільшенням змінного фактора виробництва середній продукт (AP) цього фактора знижується, досягаючи свого максимуму, а потім знижується;
- г) зі збільшенням обсягу виробництва значення граничного продукту (MP) стають негативними.

5. Досконало конкурентна фірма виробляє 20 тис. телефонів на рік при середніх змінних витратах - 1750 г.о. і середніх витратах виробництва в 2150 г.о.. При ринковій ціні одного телефону - 2500 г.о. фірма отримує прибуток:

- а) 15 млн. г.о.;
- б) 9 млн. г.о.;
- в) 4,3 млн. г.о.;
- г) 7 млн. г.о.

6. Функція загальних витрат фірми задана формулою $TC = 6q + 2q^2$. Здійснюючи виробництво 25 одиниць товару і реалізуючи їх на досконало конкурентному ринку за ціною 36 г.о. за одиницю, фірма отримає прибуток (+) або збитки (-):

- а) -500;
- б) 250;
- в) -375;
- г) 450.

Література

[3, с.271-294]; [7, с.200-227]; [8, с.101-117]; [11, с.180-210]; [13, с.155-180]; [14, с.90-110].

Тема 5. Внутрішні та світові ціни промислово розвинених країн.

Логіка засвоєння матеріалу

4. Рівновага і стабільність рівноваги. Ціна рівноваги і ціна директивна. Нецінові чинники попиту і пропозиції.

5. Особливості формування національної і інтернаціональної вартості. Світові конкурентні ціни. Рівень цін і поправочні коефіцієнти. Тверді і плаваючі ціни світових товарних ринків. Методи розрахунків зовнішньоторговельних цін контрактів. Фактори, що визначають взаємозв'язок цін внутрішнього та світового ринку.

6. Види цін та цінові показники. Контрактні, довідкові ціни, ціни пропозицій. Прейскуранти і цінники. Комерційні та технічні поправки до цін і їх розрахунки. Скидки та надбавки до цін.

Питання для самоперевірки

1. Що впливає на конкурентоспроможність країни?
2. Дайте визначення світового ринку?
3. Що є головною зовнішньою ознакою існування світового ринку?
4. Обґрунтуйте сутність показника "коефіцієнта спеціалізації" країни?
5. Визначте різницю між внутрішніми та світовими цінами.
6. Як визначаються контрактні ціни?
7. З'ясуйте основну форму функціонування світового ринку.
8. Проаналізуйте головну мету економічних агентів світового ринку.
9. Сформулюйте стан кон'юнктури світового ринку з точки зору існування основного інтегрального показника.
10. Якщо ціна на внутрішньому ринку країни (при відсутності зовнішньої торгівлі) вище світової ціни, то який повинен існувати механізм вступу країни в вільні міжнародні торговельні відносини.

Практичне завдання:

1. Вирішіть задачі:

Задача 1. (розрахунок ковзної ціни контракту)

За наведеними даними визначити збільшення ціни продукції за період, що минув з моменту підписання контракту на поставку об'єкта до його фактичної поставки.

Продажна ціна об'єкта на момент підписання контракту - 16000 г. од.

Заробітна плата працівників:

початкова - 1500 г. од.,

нова - 1700 г. од.

Вартість сировини:

початкова - 8000 г. од.,

нова - 8500 г. од.

Питома вага заробітної плати і вартості сировини в собівартості відповідно становлять 25 і 40%.

Задача 2.

Банківський відсоток за кредит склав 36%, покупець готовий оплатити товар відразу, хоча на підприємстві в середньому період дебіторської заборгованості становить 25 днів.

Максимальна знижка в даному випадку складе 2,5% ($36\% / 360 \times 25$).

2. ТЕСТ

1. За ступенем регулювання виділяють:

- а) вільні ціни;
- б) біржові котирування;
- в) ковзаючі ціни;
- г) індекси цін.

2. За характером обслуговування обороту виділяють:

- а) регульовані ціни;
- б) ціни аукціонів;
- в) граничні ціни;
- г) трансфертні ціни.

3. В структуру відпускної ціни підприємства входять:

- а) собівартість і прибуток;
- б) прибуток і валютний курс;

- в) валютний курс і собівартість;
- г) собівартість, прибуток і валютний курс.

4. У структуру торгової націнки входять:

- а) витрати продавця;
- б) акциз;
- в) прибуток виробника товару;
- г) ПДВ.

5. Непрямі податки, що включаються в ціну:

- а) підвищують її рівень;
- б) знижують її рівень;
- в) залишають його незмінним;
- г) можуть підвищувати і знижувати її рівень.

6. Який з непрямих податків нараховується першим по підакцизним товарам у внутрішній торгівлі:

- а) ПДВ;
- б) акциз;
- в) податок на прибуток;
- г) податок з продажів.

7. Структура собівартості це:

- а) процентне співвідношення окремих видів витрат;
- б) рівень витрат на виробництво товару;
- в) матеріальні, фінансові і трудові ресурси підприємства;
- г) співвідношення матеріальних, трудових витрат і прибутку

8. Виробнича собівартість включає в себе:

- а) витрати на сировину;
- б) витрати на рекламу;
- в) витрати на заробітну плату обслуговуючого персоналу;
- г) комерційні витрати.

9. В групування витрат за економічними елементами не включаються:

- а) матеріальні витрати за вирахуванням зворотних відходів;
- б) витрати на оплату праці;
- в) комерційні витрати;
- г) амортизація.

10. За статтями калькуляції можна визначити:

- а) місце виникнення витрат;
- б) сукупність витрат на певний товар по підприємству в цілому;
- в) загальні витрати підприємства;
- г) доходи від реалізації товарів.

Література

[3, с.294-322]; [6, с.45-63]; [7, с.227-263]; [8, с.101-117]; [9, с.318-340]; [15, с.232-247, 156-162]; [14, с.100-115].

Тема 6. Предмет, методологія та основні поняття кон'юнктури світових товарних ринків.

Логіка засвоєння матеріалу

2 Сутність кон'юнктури. Характеристика основних видів кон'юнктури: нарощуваної, високої, зниженої, низької. Обіг роздрібної торгівлі, індекси вартості життя, данні щодо руху товарних запасів, інформація щодо обсягів внутрішніх перевезень.

2. Обсяг та географічний розподіл експорту та імпорту; зміни товарної номенклатури; питома вага країни в міжнародній торгівлі.

3. Показники промислового виробництва: індекси промислового виробництва; дані про виробництво в абсолютних одиницях; динаміка капіталовкладень; данні про замовлення; показники по праці.

Питання для самоперевірки

1. З'ясуйте розвиток кон'юнктури ринку в залежності від економічних, політичних, військових, природнокліматичних та психологічних факторів (наведіть приклади).
2. Проаналізуйте структуру кон'юнктурутворюючих факторів.
3. Розкрити опосередкований вплив держави на ціни промислових виробів.
4. Перелічте нецінові фактори, що впливають на попит у ринкових умовах.
5. Розкрити механізм дії детермінованих чинників, які впливають на кон'юнктуру ринку.
6. Що можливо віднести до групи важко регульованих кон'юнктурутворюючих факторів.
7. Визначте фактори, що мають тривалість дії на кон'юнктуру ринку 8-10 років.

Практичне завдання:

1. Вирішіть задачі:

Задача 1.

Визначити ємність ринку міста і ступінь охоплення купівельних фондів населення товарообігом на основі наступних даних:

- 1) роздрібний товарообіг становить 1060,5 млн.г.о.;
- 2) грошові доходи населення міста становлять 1500 млн.г.о.;
- 3) нетоварні витрати складають 18% від загальної суми грошових доходів населення;
- 4) купівля товарів іншорайонним населенням - 9% від обсягу роздрібного товарообігу;
- 5) продаж товарів організаціям в порядку дрібного опту - 7,1% від місткості ринку міста.

Задача 2.

За 5 років зарплата зросла на 25%, а вартість життя - на 40% Як змінилася реальна зарплата за цей час?

ТЕСТ

1. Кон'юнктуру ринку можна визначити як:
 - а) певне співвідношення між попитом і пропозицією як по окремих товарах і їх групах, так і по товарній і грошовій масі в цілому на ринку або в його сегменті;
 - б) складаються в певний період часу і в конкретному місці соціально-економічні, торгово-організаційні та інші умови реалізації товарів;
 - в) найбільш вигідні для виробника умови продажу товарів певної групи в конкретному місці і в даний період часу;
 - г) результат взаємодії факторів і умов, що визначають структуру, динаміку і співвідношення попиту, пропозиції та цін на товари і послуги;
2. Сприятлива кон'юнктура товарного ринку - це:

- а) висока рентабельність продукції;
- б) висока якість продукції;
- в) перевищення попиту над пропозицією при високому рівні завантаження виробничої потужності;
- г) перевищення пропозиції над попитом при низькому рівні завантаження виробничої потужності;

3. Кон'юнктура товарного ринку є

- а) стан економіки країни або її окремих регіонів;
- б) поточний стан міжнародної торгівлі;
- в) ситуація, коли попит дорівнює пропозиції при стабільному рівні цін;
- г) поточна ситуація, що складається на ринку певного виду товарів;

4. До характеристик ринкової кон'юнктури не відноситься:

- а) предметом вивчення є ринок;
- б) кон'юнктура є величиною постійною;
- в) елементами ринкової кон'юнктури є попит, пропозиція і ціни;
- г) кон'юнктура ринку охоплює весь процес відтворення;

5. В якому випадку має місце «ринок покупця»?

- а) попит на товари вище обсягів пропозиції;
- б) зниження або повна відсутність попиту на ринку в зв'язку з очікуваним перелом цін;
- в) попит збігається з обсягами пропозиції на ринку;
- г) пропозиція товарів перевищує величину попиту на ринку.

Література

[3, с.238-271]; [6, Т.1 с.61-79, Т.2 с.12-28]; [7, с.263-442]; [8, с.118-128]; [15, с.146-156].

Тема 7. Методи аналізу та прогнозування кон'юнктури світових товарних ринків.

Логіка засвоєння матеріалу

- 1.Методологічні передумови кон'юнктурних досліджень.
- 2.Порядок розробки прогнозу. Оцінки перспектив розвитку кон'юнктури. Основні методи прогнозування, порядок їх застосовування.
- 3.Характеристика показників кон'юнктури світових ринків. Зміст поняття "багатофакторність економічних процесів"

Питання для самоперевірки

1. З'ясуйте фактори і умови формування, розвитку та кон'юнктури світових ринків.
2. Визначте характеристику ринкової ситуації з точки зору збалансованості ринку (співвідношення попиту і пропозиції), тенденції його розвитку; рівня конкуренції, ступеня ділової активності; масштабів комерційного ризику.
3. Проаналізуйте найважливіші принципи формування кон'юнктури ринку.
4. Аргументуйте наявність зовнішніх факторів, що формують кон'юнктуру світових ринків.
5. Докажіть, що науково-технічний прогрес (НТП) забезпечує кількісний та якісний розвиток продуктивних сил глобалізаційних процесів.
6. Перелічіть заходи держави щодо формування цін промислових виробів.
7. У чому полягає складність дослідження кон'юнктури ринку.

Практичне завдання:

2. Вирішіть задачі:

Задача 1. (розрахунок індексу умов зовнішньої торгівлі)

У минулому році індекс цін на товари, що вивозяться з умовної країни, впав на 8 процентних пунктів, а індекс імпорتنих цін виріс на 6 процентних пунктів. Розрахуйте, яким був в минулому році індекс умов зовнішньої торгівлі.

Задача 2.

Індекс споживчих цін знизився на 85% Як змінилася купівельна спроможність грошей?

3. **ТЕСТ**

1. Виберіть фактори, що впливають на попит:

- а) доходи і число покупців, споживчі смаки, ціни на товари, якість товарів;
- б) наявність конкурентів на ринку, фінансовий стан виробників товарів, погодні умови;
- в) інфляція, політична обстановка, розмір виробничої потужності;
- г) державна політика в сфері оподаткування, наявність і ціни сировинних ресурсів, умови продажу.

2. До детермінованих чинників, які впливають на кон'юнктуру ринку, можна віднести:

- а) циклічні фактори;
- б) погодні умови, розвиток НТП;
- в) стихійні лиха, політичні конфлікти;
- г) демографічні, екологічні фактори.

3. До групи важко регульованих кон'юктуроутворюючих факторів можна віднести:

- а) короткострокові чинники;
- б) стихійні лиха, сезонні фактори
- в) демографічні, географічні, соціально-психологічні фактори;
- г) технологічні чинники.

4. Фактори, що мають тривалість дії на кон'юнктуру ринку 8-10 років є:

- а) середньострокові;
- б) довгострокові;
- в) короткострокові;
- г) сезонні.

5. Економічні чинники включають в себе:

- а) податкова, грошово-кредитна політика, кліматичні умови;
- б) рівень доходів населення, рівень освіти, кліматичні умови;
- в) стать, вік, сімейний стан, релігійна і соціальна приналежність;
- г) податкова, інвестиційна, бюджетна, грошово-кредитна, зовнішньоекономічна політика.

Література

[3, с.347-391]; [7, с.445-574]; [11, с.270-290]; [13, с.197-230]; [14, с.99-110]; [15, с.205-235].

Тема 8. Закономірності ціноутворення на світових товарних ринках.

Логіка засвоєння матеріалу

- 4. Множинність цін, експортна ціна, імпортна ціна, світові ціни.
- 5. Закономірності ціноутворення. Принципи ціноутворення на світових товарних ринках.

6. Довідкові ціни, індекси цін. Оформлення конкурентного листа.

Питання для самоперевірки

1. За рахунок яких обставин досягається зміна виграшу фірми від продажу колишнього обсягу продукції?
 2. Що передбачає процес ціноутворення, який спрямован на збільшення збуту продукції?
 3. Який етап життєвого циклу товару означає його стабілізацію на ринку?
 4. Якою стратегією може бути представлена стратегія середніх цін?
 5. Як називається метод ,який правомірно використовувати для стимулювання збуту продукції ?
- Перелічте стратегії, що не відноситься до цінових.

Практичне завдання:

1.Завдання.

Затрати праці (у годинах) на виробництво печива та цукерок в Україні та Словенія такі:

	Печиво	Цукерки
Україна	12	4
Словенія	2	8

А. У виробництві якого товару Україна має відносну перевагу і чому? Б. Розрахуйте альтернативну ціну цукерок, виражену через ціну печива, для України та для Словенії.

В. В якому інтервалі буде знаходитись ціна рівноваги на цукерки у випадку розвитку торгівлі між двома країнами?

Г. Якщо відносна ціна рівноваги на цукерки внаслідок торгівлі буде дорівнювати 4, на якому з товарів буде спеціалізуватися кожна з країн і чому?

Д. Підрахуйте виграш Словенії від торгівлі, якщо вона буде спеціалізуватися на виробництві печива

3. ТЕСТ

1. Ціни, за якими ведеться торгівля на конкретному національному чи регіональному ринку, це:

- а) ціни ринку;
- б) світові ціни;
- в) ціни зовнішньої торгівлі;
- г) ціни споживача;
- д) ціни тендерні;
- е) ціни фактичні.

2. До основних видів операцій купівлі-продажу належать:

- а) зустрічна торгівля;
- б) експорт;
- в) компенсаційні угоди;
- г) реекспорт.

3. Видами товарообмінних операцій вважаються:

- а) імпорт;
- б) бартер;
- в) експорт;
- г) зустрічні закупівлі.

4. Грошове вираження міжнародної ціни виробництва, що складається на світовому ринку, ціни найбільш впливових ринкових агентів – це:

- а) монопольні ціни;
- б) світові ціни;
- в) номінальні ціни;
- г) фактичні ціни;
- д) контрактні ціни.

5. Джерелами світового ціноутворення є:

- а) біржові котирування;
- б) ціни аукціонів;
- в) ціни споживача;
- г) ціни фактурні;
- д) ціни пропозицій великих фірм;
- е) середні експортні та імпорتنі ціни.

6. Розрізняють такі форми цін міжнародного контракту залежно від моменту їх остаточного визначення;

- а) рухомі ціни;
- б) роздрібні ціни;
- в) тверді ціни;
- г) ціни з наступною фіксацією;
- д) ціни порівняльні;
- е) змінні ціни;
- є) ціни фактичні.

7. Ціни, які встановлюються тоді, коли об'єктом міжнародного контракту є товари з тривалим терміном створення і орієнтовно визначаються у момент підписання контракту, але можуть корегуватися залежно від динаміки ринкових цін на відповідні товари – це:

- а) ціни з наступною фіксацією;
- б) змінні ціни;
- в) рухомі ціни.
- г) ціни з наступною фіксацією;

8. Ціни, які встановлюються тоді, коли об'єктом міжнародного контракту є товари з тривалим терміном створення та залежать не тільки від динаміки ринкових цін, а й від якості кінцевих виробників, а також реальних витрат виробника, які не завжди легко передбачити заздалегідь, це:

- а) ціни з наступною фіксацією;
- б) курсові ціни;
- в) регульовані ціни;
- г) ціни договірні.

9. Найбільш поширеними у світовій торговій практиці є такі знижки:

- а) прогресивні;
- б) спеціальні;
- в) сезонні;
- г) закриті;
- д) складні;
- е) бонусні.

Література

[2, с.13-34]; [7, с.576-677]; [11, с.270-310]; [13, с.115-120]; [15, с.240-265].

Тема 9. Основні джерела інформації для вивчення кон'юнктури світових товарних ринків.

Логіка засвоєння матеріалу

4. Основні групи джерел інформації. Українські та закордонні джерела.
5. Порядок аналізу змін в економіці, зовнішній торгівлі, загальноекономічної кон'юнктури.
6. Закордонні джерела: довідники ТПП, фірмові довідники, галузеві довідники, територіальні довідники.

Питання для самоперевірки

1. З якою метою здійснюється вивчення діяльності конкурентів?
2. Про що свідчить наявність Міжнародної Баз даних (вона містить дані про більш, ніж 36 тис. підприємств Східної Європи)?
3. Чим відрізняються лабораторні експерименти від польових?
4. Як називається метод дослідження, що передбачає багаторазове опитування цікавить групи покупців або спостереження за розвитком збуту в певній групі підприємств торгівлі через рівні проміжки часу?
5. У чому полягає об'єктивність, як принцип проведення маркетингового дослідження?
6. Як називається метод збору інформації шляхом встановлення контактів з об'єктами дослідження?
7. Перелічте переваги експерименту.
8. Що можна віднести до недоліків імітації.
9. Який метод заснований на використанні знань кваліфікованих фахівців.
10. Обґрунтуйте недоліки первинної інформації.
11. На чому побудован метод кабінетних досліджень.
12. Що складає вторинний ринок інформації.
13. Який метод заснований на використанні знань кваліфікованих фахівців.
14. Обґрунтуйте недоліки первинної інформації.
15. На чому побудован метод кабінетних досліджень.

Практичне завдання

Завдання. Відповідно номенклатури Гармонізованої системи опису та кодування товарів складіть таблицю «Товарна структура експорту та імпорту України у 2019 році (перша половина 2020 р). Дайте порівняльну характеристику експорту та імпорту України. Зробіть висновки

ТЕСТ

1 Систематичний збір і аналіз даних про проблеми, пов'язані з ринком товарів і послуг називається:

- 1) панель;
- 2) гіпотеза;
- 3) маркетингове дослідження;
- 4) випадкова вибірка;
- 5) невипадкова вибірка.

2. Для конкретизації проблеми і формулювання на її основі цілей і завдань маркетингового дослідження підприємства використовують:

- 1) розвідувальні дослідження;
- 2) описові дослідження;
- 3) первинні дослідження;
- 4) емпіричні дослідження;
- 5) казуальне дослідження.

3. Дані про стан зовнішнього середовища, опубліковані не для цілей конкретного дослідження, називаються:

- 1) дані опитувань;
- 2) дані експериментів;
- 3) первинні дані;
- 4) зовнішні вторинні дані;
- 5) внутрішні вторинні дані.

4. Менеджер з маркетингу страхової компанії не повинен включати в розділ важливої інформації для розробки ефективної кампанії просування нової страхової послуги для індивідуальних клієнтів наступне:

- 1) ефективність рекламних заходів компанії;
- 2) вимоги споживачів до нових видів послуг;
- 3) кількість телефонних дзвінків клієнтам за пропозицією послуг компанії;
- 4) кількість замовлень клієнтів, отриманих страховими агентами;
- 5) все перераховане вище важливо.

5. Нові факти і цифри, які зібрані спеціально для проекту дослідження, називаються:

- 1) даними опитувань;
- 2) факторами для прийняття рішення;
- 3) даними дослідження;
- 4) вторинними даними;
- 5) первинними даними.

6. Опитування не може бути проведене:

- 1) по телефону;
- 2) шляхом спостереження;
- 3) індивідуально;
- 4) поштою;
- 5) по Інтернету.

7. Компанія проводить експеримент, щоб визначити, наскільки пропонований на ринок новий продукт може збільшити обсяг продажів. В даному випадку обсяг продажів є:

- 1) залежною змінною;
- 2) незалежною змінною;
- 3) об'єктом дослідження;
- 4) контрольною групою;
- 5) експериментальною групою.

Література

[1, с.17-45]; [2, с.13-34]; [8, с.144-153]; [10, с.9-48]; [11, с.440-465]; [12, с.230-270]; [15, с.380-420].

Змістовний модуль 2. Політика ціноутворення на підприємстві.

Тема 10. Цінова стратегія фірми і сучасна теорія маркетингу.

Логіка засвоєння матеріалу

4. Коефіцієнт перехресної еластичності пропозиції за ціною. Пропонований товарний об'єм і надлишок виробника. Зміна граничної продуктивності.
5. Ціна пропозиції у контексті постійних і змінних витрат. Середні постійні, змінні та загальні витрати.
6. Цінова політика фірми у фазах експериментування, експансії, насичення, стагнації та скорочення. Ліміти витрат та ціни. “Магічний трикутник”: цілі та завдання фірми в умовах ринкової невизначеності.

Питання для самоперевірки

1. Поясніть вплив на рівень зовнішньоторгових цін базисних умов поставок за Інкотермс-2000. Наведіть приклади.
2. Які методи застосовуються для розрахунку зовнішньоторговельних цін?
3. Які форми ціни застосовуються для визначення ціни зовнішньоекономічного контракту? В чому стратегічні переваги кожного з видів ціни?
4. Які чинники впливають на рівень світових цін?
5. Які поправки використовуються для приведення конкурентних матеріалів щодо цін до співставного вигляду?
6. Як виконується розрахунок внутрішньої ціни імпортного товару?

Практичне завдання

Задача 1

Попит на товар А пред'являють три покупця. Перший згоден платити за 1 екземпляр товару - 10 дол., другий - 7 дол., третій - 5 дол. Пропозиція виробника становить 1 екземпляр товару А при витратах на його виробництво - 7 дол. За якою ціною виробник продасть свій товар?

За якою ціною зможе продати свій товар виробник, якщо він збільшить виробництво до 3 одиниць при тих же витратах на одиницю товару? Чи буде він скорочувати пропозицію товару і до якої межі?

Задача 2

При ціні 10 у. о. обсяг попиту на товар А дорівнює 1000 штук. Підприємець вирішує змінити ціну. Він визначив, що при зростанні ціни на 10% еластичність товару стає рівною (-1,2), при зниженні ціни на 10% коефіцієнт еластичності дорівнює (-0,8). Яку ціну обере підприємець?

ТЕСТ

1. Цінова стратегія, яку рекомендується застосовувати при неоднорідності а)покупців і можливості продажу одного і того ж товару за кількома цінами;
б)дискримінації цін;
в)диференціації цін;
г)конкурентного ціноутворення;
2. Процес розробки цінової стратегії включає ...
а)збір вихідної інформації про ринок;
б)стратегічний аналіз;
в)вивчення нормативів ціноутворення;
г)пошук методів оптимізації податків

3. Стратегія, при якій встановлення цін на більш низькому рівні, ніж на а)думку більшості покупців заслуговує товар з цією економічною цінністю;
б)цінового прориву;
в)преміального ціноутворення;
г)якнайшвидшого повернення коштів
4. Зміна виграшу фірми за рахунок обсягів реалізації при незмінних цінах на її продукцію називається ...
а)ефектом ціни;
б)ефектом обсягу;
в)ефектом витрат;
г)питомою вирашем
5. Політика фіксованих цін полягає в продажу товару за цінами
а)затвердженням керівництвом компанії;
б)нижче собівартості;
в)визначеним торговим посередником;
6. Стратегія «цінового прориву» відноситься до стратегії ціноутворення
а)диференційованого;
б)конкурентного;
в)асортиментного
7. Збільшити прибуток за рахунок встановлення високих цін можливо ...
а)в умовах досконалої конкуренції;
б)на олігопольному ринку;
в)при випуску продукції, що не має аналогів;
г)при еластичному попиті

Література

[1, с.69-129]; [6, Т.1 с.132-152, 175-190]; [8, с.144-153]; [9, с.374-420]; [10, с.49-74].

Тема 11. Конкурентоспроможність та особливості розрахунків зовнішньоторговельних цін.

Логіка засвоєння матеріалу

4. Оцінки конкурентоспроможності товару на зовнішньому ринку. Відносна та абсолютна конкурентоспроможність. Недоброчинна конкуренція і ціни.
5. Вплив тарифних та нетарифних бар'єрів на процес формування цін. Взаємозв'язок між середньою нормою прибутку і механізмом "порівняльних витрат".
6. Вплив факторів, що стимулюють експорт, на процес ціноутворення світового ринку. Динамічні ряди зовнішньоторговельних цін.

Питання для самоперевірки

- 1.Визначити форми впливу недоброчинної конкуренції на процеси ціноутворення світового ринку.
2. З'ясуйте співвідношення та динаміку внутрішніх, імпорتنих і експортних цін.
3. Сформулюйте засоби адміністративного обмеження на умови міжнародної торгівлі та конкуренції з боку держави.
4. Перелічіть приховані методи зовнішньоекономічної політики.

5. Проаналізуйте фінансові методи зовнішньоекономічної політики.
6. Обґрунтуйте масштаби та розбіжності національних та світових цін.

Практичне завдання

1. Вирішіть задачі

Задача 1 Розрахунок норми прибутку.

Авансований у будівництво пекарні капітал становить 120 тис. гр. од. Органічна будова капіталу - 5: 1, норма додаткової вартості - 300%. Визначте норму прибутку.

Задача 2. Підприємство одержало від контрагента пропозицію укласти угоду на закупівлю 41200 од. товару. Пропонована ціна складає 12 дол. США за од., базисні умови постачання, форма розрахунку – документарний акредитив. Визначити: ефект угоди для покупця при наступних прогнозних умовах:

- сума транспортних витрат складе 12 % від ціни закупівлі;
- рівень витрат на оплату праці складе 3% від ціни закупівлі;
- рівень інших видів матеріальних витрат по закупівлі складе 13% від ціни закупівлі;
- амортизаційні відрахування передбачити з розрахунку 680 тис. грн.. залишкової вартості використовуваних у даній угоді основних засобів;
- транспортні витрати покупця складають 27 % від аналогічних витрат за умовами угоди;
- розмір страхового внеску при страховці загальної суми товару складе близько 0,7 %, причому страхування за умовами контракту до границі здійснює постачальник;
- витрати покупця по страхуванню складають 70% від загального страхового внеску;
- ставка мита на даний вид товару складе 8%;
- ставка акцизного збору – 4%;
- передбачувана ціна реалізації – 120 грн. за од.

2. ТЕСТ

1. Оборонні стратегії, стратегії розширення ринку властиві:

- а) стратегії лідера;
- б) стратегії претендентів на лідерство;
- в) стратегії послідовників

2. Яка стратегія є найбільш атакуючою:

- а) стратегія економії на витратах;
- б) стратегія фахівця;
- в) стратегія кидає виклик;
- г) стратегія наступного за лідером

3. Якій стратегії властиво те, що компанія з'ясовує слабкості лідера і має можливості ці слабкості виправляти:

- а) стратегія економії на витратах;
- б) стратегія фахівця;
- в) стратегія кидає виклик;
- г) стратегія наступного за лідером

7. В основі якої стратегії лежить адаптивна поведінка, узгоджене з діями конкурентів, і прагнення домінувати по витратах:

- а) стратегія інтенсивного зростання;
- б) стратегія наступного за лідером;
- в) стратегія кидає виклик;

г) стратегія економії на витратах

5. Результатом об'єднання або посилення взаємодії фірм, що випускають однорідні товари, є

- а) регресивна інтеграція;
- б) прогресивна інтеграція;
- в) горизонтальна інтеграція

8. Політика, яка визначає засоби і методи контролю та обмеження існуючих природних і державних монополій, називається ...

- а) антимонопольна;
- б) фінансова;
- в) державна стандартизація

7. Можливість ефективно розпоряджатися власними і позиковими ресурсами в умовах конкурентного ринку - це

- а) конкурентоспроможність фірми;
- б) конкурентну перевагу;
- в) виробничий потенціал

2. Виробничо-технологічний процес, кадри, фінанси, бухгалтерія, служби збуту, інформаційного забезпечення підприємства - це:

- а) система внутрішньогосподарських чинників підприємства;
- б) міжнародний маркетинг (блок медіативних факторів);
- в) національна система факторів підприємництва

9. Негативні сторони стратегії домінування по витратах:

- а) зниження якості технології при низьких витратах по відношенню до фірм, що прийшли на ринок;
- б) нездатність вчасно виявити необхідність змін в товар через перебільшеної уваги до витрат;
- в) скорочення бюджету на розвиток;

10. Конкурентна перевага регіону забезпечується завдяки факторам виробництва:

- а) на першій стадії;
- б) на другій стадії;
- в) на третій стадії

Література

[1, с.130-168]; [3, с.262-290, 535-581]; [8, с.154-166]; [10, с.253-294].

Тема 12. Індекси внутрішніх цін і цін зовнішньої торгівлі.

Логіка засвоєння матеріалу:

4. Економічні індекси і сфери їх практичного застосування. Індекси внутрішніх цін, їх групи та сфери використання.

5. Основне призначення і види індексів роздрібних цін, що використовуються. Індекси експортних і імпорتنих цін офіційних статистичних органів промислово розвинутих країн. Індекси цін зовнішньої торгівлі міжнародних організацій і приватних агентств.

6. Діяльність міжнародних організацій у сфері статистики і індексології. Напрями корегування цінової бази взаємної торгівлі.

Питання для самоперевірки

1. Визначити особливості формування індексів оптових цін з товарною орієнтацією.
2. Розкрити сутність методу представницьких вагів і використання вагових коефіцієнтів.
3. Обґрунтуйте методики індексації цін зовнішньої торгівлі статистикою провідних країн.
4. Розкрийте сутність закону Вальраса.
5. З'ясуйте Парето-ефективне (оптимальне) і парето-преферанційний стан економіки.
6. Проаналізуйте сутність діаграми Еджуорта.

Практичне завдання

Задача 1.

Внутрішній ринок зерна двох країн, Бразилії та Аргентини, описаний наступними показниками відповідно:

$S_{Br} = D_{Br} = 50$ тис. Т, при $P_{Br} = 200$ дол. За 1 т;

$S_{Ar} = D_{Ar} = 60$ тис. Т, при $P_{Ar} = 120$ дол. За 1 т.

Формується експорт і імпорт зерна. Змодельуйте ситуацію пропозиції на світовому ринку, обґрунтуйте її.

Задача 2. (розрахунок індексу умов зовнішньої торгівлі)

У минулому році індекс цін на товари, що вивозяться з умовної країни, впав на 8 процентних пунктів, а індекс імпортних цін виріс на 6 процентних пунктів. Розрахуйте, яким був в минулому році індекс умов зовнішньої торгівлі.

ТЕСТ

1. Зони вільної торгівлі - це:

- а) області, в яких не діє податкове законодавство;
- б) райони, де дозволений будь-який вид економічної діяльності;
- в) райони, не охоплені державним митним режимом;
- г) ділянки, де у великому обсязі проводяться громадські роботи;
- д) великі регіони, де держави здійснюють прямі інвестиції.

2. Припустимо, що Італія експортує вино в Німеччину, а Німеччина експортує м'ясо в Італію. Підвищення світової ціни на вино щодо ціни на м'ясо означає:

- а) збільшення виграшу від зовнішньої торгівлі Італії;
- б) зміна кута нахилу кордону торгових можливостей Італії;
- в) зміна кута нахилу кордону торгових можливостей Німеччини;
- г) вірні всі перераховані вище відповіді;
- д) вірні відповіді б і в.

3. Світова організація торгівлі (СОТ) є міжнародною організацією:

- а) створеної в якості протизваги ГАТТ;
- б) здійснює валютно-фінансові розрахунки на своринках;
- в) роздільної військові конфлікти;
- г) консолідуючою миротворчі сили;
- д) є наступником ГАТТ.

4. Суть теорії Хекшера-Оліна полягає в тому, що:

- а) кожна країна повинна спеціалізуватися у виробництві тих товарів, виробництво яких вимагає щоби більше чинників виробництва, якими вона володіє;
- б) кожна країна повинна спеціалізуватися на виробництві товарів «нових» галузей;
- в) кожна країна повинна виробляти в більшому обсязі не товари, а послуги;
- г) кожна країна повинна виробляти менше споживчих благ і більше товарів виробничого призначення.

5. Теорія життєвого циклу товару характеризує:

- а) приблизну кількість стадій розвитку товару;
- б) чотири стадії розвитку товару;
- в) шість стадій розвитку товару;
- г) обов'язковість впливу природних переваг на кількість стадій розвитку товару.

6. Інструменти державного регулювання зовнішньої торгівлі протекціоністськими методами поділяються на:

- а) стимулюючі;
- б) тарифні;
- в) балансувальні;
- г) фіскальні;
- д) нетарифні.

7. Регіональну торгівлю лібералізують два види угод (виберіть вірні варіанти):

- а) митний союз;
- б) торгові поступки;
- в) справедлива вартість;
- г) зони вільної торгівлі;
- д) режим сприяння.

8. Від вільної зовнішньої торгівлі в більшій мірі виграють суб'єкти:

- а) споживачі;
- б) галузі, що конкурують з імпортом;
- в) країни, що розвиваються;
- г) молоді галузі виробництва.

9. Причина, по якій галузі, що конкурують з імпортом, виступають проти вільної зовнішньої торгівлі:

- а) їм доведеться підвищувати ефективність виробництва;
- б) вони можуть втратити обсяг продажу тим, хто віддасть перевагу імпортні товари;
- в) вони будуть змушені знизити ціну товарів через загострення конкуренції;
- г) все перераховане вище вірно.

10. Митний тариф на імпорт збільшить рівень добробуту нації, якщо:

- а) він введений невеликою країною для захисту від конкуренції великої країни;
- б) країна, що вводить тариф, займає монополістне становище як імпортер;
- в) ставка мита на базові товари нижче, ніж на кінцеву продукцію.

Правильна відповідь: б. У тому випадку, якщо країна-імпортер є монополістом на світовому ринку, митний тариф на імпорт максимізує добробут. Йдеться про ситуації монополонії, тобто монополістської влади покупця - країни-імпортера, великої країни з емним ринком.

Література

[1, с.169-246]; [10, с.98-140]; [11, с.540-575]; [12, с.250-295].

Тема 13. Біржові котирування як ціни реальних контрактів та практика їх розрахунків.

Логіка засвоєння матеріалу

4. Біржі: товарні, фондові, валютні, універсальні.
5. Механізм і процедури біржової торгівлі. Біржові правила. Біржові позиції. Біржові угоди. Касова біржова угода. Біржова угода „з вимогою”. Біржова угода „з премією”. Хеджування біржових угод. Моделювання хеджувальних стратегій і розрахунок коефіцієнту хеджа.
6. Моделі розрахунку премії опціону. Форвардейшн і беквардейшн. Дисконтований середній виграш для опціонів купівлі і продажу американського типу. Залежність премії опціонів продажу американського і європейського типів від волатильності і від ціни акції.

Питання для самоперевірки

1. Визначити взаємозв'язок між виробництвом, торгівлею та біржею.
2. Проаналізувати розвиток біржової діяльності в Україні та порівняти з закордонним досвідом біржової діяльності.
3. З'ясувати особливості регулювання біржової діяльності та процесів організації діяльності товарної біржи.
4. Відокремити класифікацію товарних бірж та об'єктів біржової торгівлі.
5. Розкрити особливості укладання біржових угод.

Практичне завдання

ТЕСТ

1. Первісною формою біржової торгівлі була:
а) ф'ючерсна;
б) валютно-вексельна;
в) матеріальна
2. Яка з рис не характерна для біржової торгівлі?
а) торгівля носить регулярний характер і проходить в строго визначеному місці;
б) вимоги до якості товарів уніфіковані
в) стандартизовані ціни на товари
3. Які з товарів реалізуються через аукціон?
а) антикваріат і витвори мистецтва;
б) кольорові метали та ювелірні вироби;
в) сільськогосподарські товари і худобу
4. В залежності від принципу організації біржі бувають:
а) державними, приватними і змішаними;
б) відкритими і закритими;
в) єдиними спеціалізованими і неспеціалізованими
5. Термін «любязність» в біржовій торгівлі означає:
а) зниження вартості продавцем з метою якнайшвидшої реалізації товару
б) стан узгодженості між продавцем і покупцем
в) невелику різницю між курсами продавця і покупця

6. Найбільш поширені в сучасній Західній Європі біржі:

- а) комерційні товарні;
- б) змішані фондові;
- в) приватні ф'ючерсні

7. На українських біржах почала ХХ століття основними здійснюються угодами були:

- а) угоди з товаром, який покупець попередньо оглядав і схвалював;
- б) валютні операції;
- в) угоди, засновані на описах якості і зовнішнього вигляду відсутнього товару

8. Котирування - це:

- а) оброблені дані про біржових цінах;
- б) обов'язковий атрибут біржової угоди;
- в) процес виявлення біржової ціни та оброблені дані про ціни

9. Куртьє і маркет-мейкери - це учасники біржових торгів, які:

- а) укладають угоди;
- б) організовують укладання угод;
- в) стежать за проведенням операцій

10. Зворотний коефіцієнт ціни до доходів, що виражається у відсотках - це норма:

- а) дисконтування;
- б) капіталізації;
- в) доходу

ТЕСТ

1. До прямих капіталовкладень відноситься:

- а) французький підприємець набуває за 5 млн дол. акції компанії «Дженерал Моторз»;
 - б) він же купує у Вашингтоні будинок для проживання своєї сім'ї;
 - в) французька компанія зливається з американською, і акціонери французької компанії частково обмінюють свої паї на акції американської фірми;
 - г) італійська компанія будує завод в Росії і керує ним за контрактом з російським урядом?
- Правильна відповідь: г Прямі іноземні інвестиції вкладаються безпосередньо у виробництво і дають можливість отримання прибутку і контролю підприємства, що приймає капітал.

В даному випадку прямі іноземні інвестиції здійснюються за допомогою будівництва нового підприємства.

2. Вивезення з країни капіталу в позичкової формі означає:

- а) вкладення в економіку тієї чи іншої країни з метою отримання відсотка;
- б) вкладення в економіку тієї чи іншої країни з метою отримання прибутку;
- в) є частиною вивезення підприємницького капіталу.

Правильна відповідь: а. Вивіз позичкового капіталу спрямований на отримання позичкового відсотка від використання капіталу за кордоном.

3. Здійснення довгострокових вкладень в економіку зарубіжних країн з метою отримання прибутку - це:

- а) портфельні інвестиції;
- б) прямі інвестиції;
- в) вивезення підприємницького капіталу;
- г) вивезення позичкового капіталу.

Правильна відповідь: в. Вивіз підприємницького капіталу здійснюється у вигляді інвестицій в економіку зарубіжних країн з метою отримання прибутку.

4. Найбільш повно явище «втеча капіталу» характеризують:

- а) міграція капіталу;
- б) вивезення капіталу через його надлишку в країні;
- в) переміщення капіталу в іншу національну економіку внаслідок його незаконного походження;
- г) вивезення капіталу з країни з метою його збереження і безпеки.

Правильна відповідь: в, г Капітал, нажитий злочинним шляхом, розраховує сховатися подалі від країни походження, закони якої він порушує. Чи законно отримані доходи можуть витікати за кордон через зневіру в перспективі стабільної та ефективної роботи в російських умовах, через загрозу насильницького захоплення бізнесу або великих комерційних ризиків.

5. Представники неокласичної теорії міжнародної міграції капіталу:

- а) Е. Хекшер;
- б) Р. Харрод;
- в) Дж. Каддінгтон;
- г) Г. Домар;
- д) Б. Олін.

Правильна відповідь: а, д. Неокласики Е. Хекшер і Б. Олін розробили теорію факторних пропорцій, згідно з якою країни в різного ступеня забезпечені факторами і використовують їх в різних пропорціях при виробництві товарів. Надлишок або нестача капіталу розглядається неокласиками як причина його міжнародної міграції. При цьому, спираючись на концепцію маржиналізму, вони акцентують увагу на граничній продуктивності капіталу, що виражається в ставці відсотка.

6. Рахунок руху капіталу (CF) - це:

- а) сума внутрішніх заощаджень та інвестицій ($S + I$);
- б) різниця між внутрішніми інвестиціями і заощадженнями ($I - S$);
- в) перевищення внутрішніх заощаджень над внутрішніми інвестиціями ($S > I$);
- г) перевищення внутрішніх інвестицій над внутрішніми заощадженнями ($I > S$).

Правильна відповідь: б. Різниця між національними інвестиціями (I) і заощадженнями (S) зумовлює рух капіталу (CF). Це надлишок внутрішнього інвестиційного попиту щодо внутрішніх заощаджень, який фінансується із зарубіжних джерел: $CF = I - S$. Рух капіталу відображається в платіжному балансі на рахунку руху капіталу.

7. Відсутність залежності припливу капіталу з-за кордону від внутрішньої ставки відсотка - це ознаки:

- а) відкритої економіки;
- б) закритої економіки;
- в) малої відкритої економіки.

Правильна відповідь: б. У країні із закритою економікою приплив капіталу (CF) дорівнює нулю для будь-якої внутрішньої реальної ставки відсотка (r). Закритої прийнято вважати таку економіку, яка не бере участі в міжнародному поділі праці. Країна з економікою такого роду не фінансує світові інвестиції, так само як і не є їх споживачем.

8. Додатковий приплив іноземних інвестицій в країну забезпечується створенням таких умов для їх реалізації:

- а) необхідно надати додаткові пільги і привілеї;
- б) необхідно захистити їх від «некомерційних» (політичних) ризиків;

в) достатньо надати іноземному інвестору стандартний мінімальний набір міжнародних правил інвестування;

г) для іноземного інвестора цілком достатній національний режим інвестування.

Правильна відповідь: а, б. Розширення прямих іноземних інвестицій (ПІІ) стало відповідною реакцією країн-донорів ПІІ на сприятливі умови для інвестування з боку країн-реципієнтів. Сьогодні характерним явищем світової економіки стало формування спеціальних програм і спонукальних механізмів, що підсилюють вигоди для іноземного інвестора (гарантування державою інвестиційних ризиків, податкові пільги, пільги з ввезення устаткування на організованих підприємствах, формування спеціальної інфраструктури для ПІІ, особливі регіональні режими і т.д.) .

9. Надання іноземному інвестору національного режиму приймаючої країни означає:

а) надання додаткових пільг і привілеїв;

б) відсутність дискримінації іноземних інвесторів у порівнянні з місцевими;

в) те, що іноземні інвестиції органічно входять в економічну і правову систему держави, що приймає;

г) надання додаткових гарантій.

Правильна відповідь: б, в. Розвинені країни зазвичай не вдаються до спеціального режиму для іноземних інвестицій. Їх ринки самі по собі містять стимули для іноземних інвесторів, і додаткові стимули виявляються зайвими. Секрет привабливості ринків розвинених країн полягає в їх достатній стійкості і ємності. Вони давно устоялися, мають хорошу правовий захист від інвесторів і мають високу привабливість, особливо в сфері високотехнологічного виробництва.

10. Питаннями міжнародного регулювання фінансових потоків займаються такі організації:

а) МВФ;

б) МОП;

в) НАФТА;

г) ЄС;

д) Всесвітній банк.

Правильна відповідь: а, д. У сучасних умовах міжнародні фінансові організації є ключовим елементом інституційної основи міжнародної фінансової системи. Володіючи значним обсягом фінансових ресурсів, вони роблять помітний вплив на економічний розвиток країн і регіонів світу. Найбільш впливовими представниками міжнародних фінансових організацій є МВФ і Всесвітній банк. Так, Світовий банк являє собою найбільший в світі інвестиційний інститут. На його частку припадає близько половини фінансових коштів, що спрямовуються усіма міждержавними організаціями в країни, що розвиваються.

11. До прямих інвестицій належить:

а) німецький концерн придбав в Росії ділянку землі і будує на ньому комбінат з видобутку і збагачення марганцевої руди;

б) французькі громадяни купують на біржі акції російських компаній;

в) великий московський банк надає уряду Азербайджану позику в 300 тис. дол. ;

г) норвезька фірма купує контрольний пакет акцій російської компанії.

Правильна відповідь: а, г. Прямі іноземні інвестиції вкладаються безпосередньо у виробництво і дають можливість отримання прибутку і контролю над підприємством, які приймають капітал. В даному випадку прямі іноземні інвестиції здійснюються за допомогою будівництва нового підприємства, а також покупки контрольного пакету акцій.

12. Найбільша величина іноземних інвестицій в Україні припадає на:

- а) транспорт і зв'язок;
- б) фінанси, кредит, страхування;
- в) торгівлю і громадське харчування;
- г) окремі галузі промисловості (ПЕК, металургія і ін.).

Правильна відповідь: в Серед галузей промисловості найбільший інтерес для західних інвесторів представляє сфера АПК.

13. Виберіть із запропонованих варіантів ті, які найбільш точно характеризують специфіку української «втечі капіталу»:

- а) політична нестабільність;
- б) можливість конфіскації;
- в) гіперінфляція;
- г) невідпрацьована законодавча база для малого і середнього бізнесу;
- д) незаконне походження частини капіталу.

Правильна відповідь: б, г, д. При незаконному вивезенні тіньового капіталу ущемляються інтереси держави, яке є гарантом дотримання законності в країні. Капітал, нажитий злочинним шляхом, розраховує сховатися подалі від країни походження, закони якої він порушує. Масштаби міграції тіньового капіталу не залежать від інвестиційного клімату в країні, оскільки не мають можливості інвестуватися всередині країни. Чи законно отримані доходи можуть витікати за кордон через зневіру в перспективи стабільної та ефективної роботи в російських умовах, через загрозу насильницького захоплення бізнесу або великих комерційних ризиків. Втеча капіталу позбавляє країну інвестицій, веде до подорожчання кредитних ресурсів банків і, отже, до уповільнення темпів зростання економіки.

14. Причина імпорту капіталу:

- а) прагнення отримати доступ до природних ресурсів;
- б) стимулювання збуту продукції;
- в) прагнення використовувати більш дешеву робочу силу;
- г) створення нових робочих місць;
- д) все перераховане;
- е) тільки б і р

Правильна відповідь: д. Імпорт капіталу, особливо прямих іноземних інвестицій, може стати потужним важелем збільшення темпів розвитку економіки. Прямі іноземні інвестиції сприяють створенню нових робочих місць, поліпшення якості виробничої, ринкової та соціальної інфраструктури та, нарешті, зростання добробуту працівників. В кінцевому рахунку збільшується соціально-економічна стабільність регіону в цілому. Для імпортера важливо також отримати доступ до природних ресурсів, використовувати дешеву робочу силу і збільшити збут своєї продукції на місцевих ринках.

15. Основні причини вивозу капіталу:

- а) неможливість ефективного вкладення капіталу в вивозить країні;
- б) прагнення вкласти капітал за вищою нормі прибутку;
- в) освоєння нових і утримання завойованих ніш на диверсифікованих міжнародних ринках;
- г) розвиток національної економіки приймаючої країни;
- д) поширення передового виробничого досвіду в приймаючих країнах.

Правильна відповідь: а, б, в. Можливості прибуткового вкладення капіталу в розвинених країнах звужувалися в зв'язку з його перенакопиченням. Прагнення вкласти капітал за вищою нормі прибутку штовхало підприємців шукати сфери прикладання за кордоном.

НТР розширила можливості прибуткового вкладення капіталу, капітал освоював нові і боровся за утримання вже завойованих ніш на міжнародних ринках.

16. Підприємницький капітал вивозиться у формі:

- а) прямих інвестицій;
- б) портфельних інвестицій;
- в) позик;
- г) позик.

Правильна відповідь: а, б. За визначенням підприємницький капітал вивозиться у формі прямих і портфельних інвестицій.

17. Характеристики прямих інвестицій:

- а) купівля акцій місцевих органів влади;
- б) надання позики місцевій компанії;
- в) створення власного виробництва за кордоном;
- г) купівля контрольного пакета акцій місцевої компанії.

Правильна відповідь: в, г. Прямі іноземні інвестиції вкладаються безпосередньо у виробництво і дають можливість отримання прибутку і контролю над підприємством, які приймають капітал. В даному випадку прямі іноземні інвестиції здійснюються за допомогою будівництва нового підприємства, а також покупки контрольного пакету акцій.

18. Міжнародний ринок позикових капіталів складається з наступних сегментів:

- а) ринок цінних паперів;
- б) ринок облігацій;
- в) грошовий ринок;
- г) ринок капіталів;
- д) фондовий ринок;
- е) ринок казначейських зобов'язань.

Правильна відповідь: б, г. Ринок позичкових капіталів традиційно складається з грошового ринку і ринку капіталів.

19. Вивезення підприємницького капіталу означає:

- а) проведення довгострокових вкладень в економіку зарубіжних країн з метою отримання прибутку;
- б) переміщення за кордон державного, приватного капіталу та капіталу міжнародних організацій;
- в) прямі і портфельні інвестиції в економіку зарубіжних країн;
- г) все перераховане вірно.

Правильна відповідь: г. Вивіз підприємницького капіталу здійснюється у вигляді інвестицій в економіку зарубіжних країн з метою отримання прибутку. Підприємницький капітал вивозиться у формі прямих і портфельних інвестицій. Серед підприємницьких інвестицій найбільш представницькі приватні інвестиції.

20. Портфельні інвестиції представляють собою:

- а) капіталовкладення в економіку зарубіжної країни;
- б) придбання цінних паперів закордонних компаній без права контролю діяльності компанії;
- в) придбання цінних паперів закордонних компаній з правом контролю їх діяльності;
- г) все перераховане вірно;
- д) всі невірно.

Правильна відповідь: б. Мета портфельних інвестицій - отримання доходу від вкладення в цінні папери без можливості управління підприємством.

21. Портфельні інвестиції здійснюються у вигляді передачі:

- а) технологій;
- б) ринків;
- в) капіталу у формі цінних паперів;
- г) кваліфікованих кадрів.

Правильна відповідь: в. Портфельні інвестиції представлені цінними паперами, що фігурують в портфелі країни, що надала капітали. Це акції і облігації, розміщені у великих фінансових центрах. Купівля цінних паперів не супроводжується в даному випадку встановленням контролю.

22. Прямі іноземні інвестиції здійснюються у вигляді:

- а) купівлі боргових зобов'язань місцевих органів влади;
- б) надання кредиту вітчизняним виробникам;
- в) створення за кордоном власного виробництва;
- г) покупки контрольного пакету акцій місцевої компанії.

Правильна відповідь: в, г Прямі іноземні інвестиції є реальними інвестиціями у фізичний капітал. Вони вкладаються в виробництво. Це - головне призначення прямих іноземних інвестицій, яке обумовлює інші їх ознаки, зокрема:

- управлінський контроль руху і використання свого капіталу. Прямі іноземні інвестиції орієнтуються на придбання контрольного пакету акцій фірми, в яку вкладено їхній капітал;
- довгострокові стратегії, пов'язані з розвитком виробництва.

23. Сучасні ТНК розвиваються на основі:

- а) прямих іноземних інвестицій;
- б) міжнародного довгострокового кредиту;
- в) міжнародного короткострокового кредиту;
- г) гуманітарної допомоги.

Правильна відповідь: а. ТНК, накопичивши досвід у зовнішній торгівлі, стали освоювати новий шлях зовнішньоекономічної експансії за допомогою прямих іноземних інвестицій. Перекладаючи виробництво за кордон, ТНК в даному разі здійснюють заміщення зовнішньої торгівлі прямими іноземними інвестиціями. ТНК надали нового імпульсу прямим іноземним інвестиціям з боку організації міжнародного розміщення виробництва. Таке розміщення орієнтоване на виробництво часткового продукту. Його перетворення в кінцевий продукт могло здійснюватися в іншій країні, а продаж - і зовсім в інших регіонах. Подібне розміщення виробництва стало віхою в міжнародному поділі праці. Його вигоди дозволили ТНК зменшити витрати виробництва і продажні ціни, підвищивши тим самим конкурентоспроможність своїх товарів.

24. Проникаючи на переповнений ринок, ТНК вважають за краще:

- а) інвестування з нуля;
- б) організацію спільних підприємств;
- в) організацію філій;
- г) стратегічні альянси і поглинання.

Правильна відповідь: г Протягом 1990 х рр. і в даний час стратегічні альянси і поглинання залишаються головними стратегіями великих ТНК. Поширення таких стратегій пояснюється неможливістю розвиватися за рахунок тиражування виробництва. Працюючи в вузьких рамках насиченого попиту, доводиться здійснювати перегрупування діючих структур, а не створювати додаткові. Це дуже дорогий спосіб проникнення на

ринок, оскільки він передбачає покупку заводів, торгових марок, споживчих мереж. Але він дає швидкісний ефект, що дозволяє окупувати значну частку ринку, домагаючись зміцнення монопольної влади над ним.

25. Індія з середини 1990 х рр. змінила акценти в залученні зарубіжних активів в свою країну. Раніше вона в більшій мірі сподівалася на міжнародну фінансову допомогу, тепер - на прямі іноземні інвестиції. Причиною подібного повороту зовнішньоекономічної політики Індії послужило:

- а) жорсткість умов надання фінансової допомоги міжнародних організацій країнам, що розвиваються через високу їх заборгованості;
- б) явні переваги прямих іноземних інвестицій в порівнянні з кредитами за програмами державної допомоги;
- в) прагнення національних виробників до інтеграційних бізнес-стратегій.

З усіх названих причин знайдіть найбільш значиму.

Правильна відповідь: б. Прямі іноземні інвестиції мають такі явні переваги в порівнянні з отриманням кредиту за програмами державної допомоги: їх не можна використовувати не за призначенням; вони не таять у собі загрозу боргової пастки; несуть в собі не тільки фінансові ресурси, а й технології, ноу-хау, новий менеджмент і знання.

26. Країна А привертає прямі іноземні інвестиції у високотехнологічне виробництво з високою доданою вартістю. У той же час ця ж країна є і експортером підприємницького капіталу. До якої групи розвитку можна віднести країну А:

- а) до країн, що розвиваються, почали свій шлях індустріалізації;
- б) до країн, що розвиваються, яке освоїло шлях індустріального розвитку;
- в) до високорозвинених країн.

Правильна відповідь: в. Розвинені країни зазвичай не вдаються до спеціального режиму для іноземних інвестицій, одночасно будучи і експортерами капіталу. Їх ринки самі по собі містять стимули для іноземних інвесторів. Привабливість ринків розвинених країн полягає в їх стійкості і ємності. Вони мають гарну правовий захист для інвесторів і мають високу привабливість, особливо в сфері високотехнологічного виробництва.

27. Мотиви втечі капіталу на відміну від мотивів вивезення капіталу характеризуються:

- а) прагненням більш вигідного розміщення активів;
- б) диверсифікацією інвестиційного портфеля;
- в) збереженням свого капіталу;
- г) прагненням внести свій вклад в розвиток країни-реципієнта.

Правильна відповідь: в. Метою втечі капіталу є забезпечення його збереження та безпеки, в той час як вивіз капіталу пов'язаний з його експортом, націленим на максимізацію прибутку. Наслідком вивезення є збільшення національного доходу вивозить країни. Втеча капіталу веде до підризу національних інтересів, так як отримані в цьому випадку прибутку не повертаються в країну. Крім того, велика частина капіталу, «витікає» за кордон, має кримінальне походження. Значною мірою втечі такого капіталу сприяє розвиток офшорних зон. В результаті відбувається відтік капіталу за кордон при нестачі його всередині національної економіки, що позбавляє країну джерел зростання.

28. Прямі інвестиції передбачають:

- а) надання позики місцевої компанії;
- б) створення власного виробництва за кордоном;
- в) позику фінансових коштів місцевої компанії;
- г) покупку контрольного пакету акцій місцевої компанії.

Правильна відповідь: б, г. Прямі іноземні інвестиції вкладаються безпосередньо у виробництво і дають можливість отримання прибутку і контролю підприємства, що

приймає капітал. В даному випадку прямі іноземні інвестиції здійснюються за допомогою створення власного виробництва, а також покупки контрольного пакету акцій.

29. Основними завданнями країн Центральної та Східної Європи, СНД і Росії в політиці залучення іноземних інвестицій є:

- а) накопичення приватного підприємницького капіталу;
- б) фінансування дефіциту платіжного балансу країни;
- в) структурні перетворення економіки;
- г) фінансова допомога для придбання життєво важливого імпорту.

Правильна відповідь: в. Позитивний вплив прямих іноземних інвестицій на збалансований економічний ріст змушує багато країн розробляти спеціальні програми залучення іноземного капіталу, так як в умовах переходу до ринку необхідна структурна реформа. Найчастіше до цього вдаються країни наздоганяючого типу розвитку, що відчують нестачу власних заощаджень для індустріального прориву, структурних перетворень в економіці.

30. Вивезення капіталу здійснюється в наступних основних формах:

- а) підприємницька;
- б) портфельна;
- в) позичкова;
- г) приватні інвестиції;
- д) державні інвестиції.

Правильна відповідь: а, в. Класифікація міжнародних потоків капіталу за характером використання представлена двома основними формами: підприємницької і позичкової. Підприємницький і позичковий капітал розрізняються не тільки за видами діяльності, а й за формами отримання доходу. Підприємницький капітал підпорядкований створенню і присвоєнню підприємницького доходу, позичковий - спрямований на отримання відсотка.

31. Підприємницький капітал ділиться на:

- а) прямі інвестиції;
- б) приватні інвестиції;
- в) державні інвестиції;
- г) портфельні інвестиції;
- д) позики;
- е) позики.

Правильна відповідь: а, м Підприємницька форма міграції капіталу представлена двома складовими: прямими іноземними інвестиціями та портфельними інвестиціями. Прямі інвестиції - це вкладення капіталу з метою придбання довгострокового економічного інтересу в країні додатка капіталу, що забезпечують контроль інвестора над об'єктом розміщення капіталу. Портфельні інвестиції - вкладення капіталу в іноземні цінні папери, що не дають інвестору права реального контролю над об'єктом інвестування.

Література

[1, с.387-531]; [6, Т.1 с.154-172]; [9, с.495-507]; [11, с.470-488]; [12, с.153-177]; [15, с.385-410].

Тема 14. Особливості розвитку та вивчення кон'юнктури ринків палива.

Логіка засвоєння матеріалу

5. Основні експортери та імпортери продукції енергетичного комплексу. Вплив розвитку економіки Китаю та Індії на формування кон'юнктури світового ринку нафти. Вплив кон'юнктури світового ринку нафти на ринок машин та обладнання.
6. Особливості формування кон'юнктури світового ринку природного газу.
7. Баланс світового ринку енергоносіїв: ринок нафти, вугілля, газу, електроенергії.
8. Характеристика світового ринку нафти та нафтопродуктів. ОПЕК і ринок нафти.

Питання для самоперевірки

1. Визначити особливості формування кон'юнктури світового ринку палива.
2. Перелічіть основні продуценти нафти, газу, вугілля.
3. Проаналізуйте основних експортерів і імпортерів продукції енергетичного комплексу.
4. Розкрийте задачі, принципи організації та функції Європейської енергетичної хартії.
5. Сформулюйте вплив процесу прогнозування на стан балансу кон'юнктури світового ринку енергоносіїв.

Практичне завдання

1.Завдання.

Країна Х, що відноситься до ЄС, звернулася до Європейського банку реконструкції та розвитку з проханням надати їй кредит в 1,0 млн євро на структурну перебудову з терміном на два роки. Відсоток за користування позиковими засобами встановлений на рівні 6% річних. Інфляція в країні знаходиться на рівні 2% річних. Який рівень ефективності використання позикових коштів повинен бути досягнутий, щоб країна виконала свої зобов'язання і забезпечила подальше економічне зростання?

2. ТЕСТ

1. Світова ціна товару формується на рівні:
 - а) максимальної ціни в країні-експортері;
 - б) максимальної ціни в країні-імпортері;
 - в) між максимальною і мінімальною внутрішніми цінами країн - експортерів і імпортерів;
 - г) мінімальної ціни країни-імпортера;
 - д) мінімальної ціни країни-експортера.
2. Сфера стійких товарно-грошових відносин між країнами з обміну виробничими національними продуктами - це:
 - а) економічна інтеграція;
 - б) світовий ринок;
 - в) глобалізація.
3. Головними особливостями сучасної зовнішньої торгівлі фахівці вважають:
 - а) розширення асортименту;
 - б) відставання зростання зовнішньої торгівлі від зростання виробництва;
 - в) процеси інтернаціоналізації цін;
 - г) посилення міждержавного регулювання;
 - д) інтеграція умов зовнішньої торгівлі.

4. Теорія зовнішньої торгівлі меркантилістів пропонувала:
- а) стимулювати імпорт і обмежувати експорт;
 - б) обмежувати імпорт і стимулювати експорт;
 - в) підтримувати рівновагу між експортом і імпортом.
5. Для налагодження взаємовигідних зовнішньоторговельних відносин є визначальним:
- а) співвідношення витрат на виробництво товару X в даній країні і за кордоном;
 - б) співвідношення витрат на виробництво товару X і товару Y в даній країні;
 - в) співвідношення альтернативних (порівняльних) витрат на виробництво товару X в даній країні і за кордоном?
6. Будь-яка країна, яка бере участь у зовнішній торгівлі, може отримати більшу вигоду, продаючи товари:
- а) альтернативна вартість (витрати) виробництва яких висока;
 - б) від яких нація отримує менше задоволення;
 - в) з низькою альтернативною вартістю (витратами) виробництва;
 - г) від яких нація отримує більше задоволення.
7. Припустимо, що Великобританія має порівняльні переваги у виробництві автомобілів перед Францією. В цьому випадку при інших рівних умовах:
- а) спеціалізація виробництва і взаємна торгівля автомобілями не вигідна обом країнам;
 - б) альтернативні витрати виробництва автомобілів у Великобританії вище, ніж у Франції;
 - в) альтернативні витрати виробництва автомобілів у Великобританії нижче, ніж у Франції.
8. Відповідно до теорії порівняльних переваг в результаті розвитку міжнародної торгівлі обсяг усього світового виробництва:
- а) збільшується;
 - б) скорочується;
 - в) залишається незмінним;
 - г) може і збільшуватися, і скорочуватися.
9. Показник «умова торгівлі» означає:
- а) різницю між експортом і імпортом;
 - б) відношення експорту до імпорту;
 - в) співвідношення індексів експортних та імпортних цін;
 - г) співвідношення цін на промислову і сільськогосподарську продукцію.
10. Теорія Хекшера-Оліна створювалася на основі:
- а) нерівномірності розподілу природних ресурсів;
 - б) історико-економічних традицій розвитку країн;
 - в) різного рівня технологій;
 - г) різної факторонасиченості і фактороінтенсивності.

Література

[1, с.571-622]; [8, с.197-215]; [9, с.540-570]; [11, с.580-620]; [12, с.270-290].

Тема 15. Аналіз кон'юнктури світового ринку чорних та кольорових металів.

Логіка засвоєння матеріалу

- 4. Основні виробники сталі та чавуну.
- 5. Міжнародний інститут сталі та чавуну. Консолідація активів на ринку сталі.

6. Основні кольорові метали. Ціни на кольорові та чорні метали. Класифікація хімічних товарів.

Питання для самоперевірки

1. Особливості розвитку світового ринка чорних металів.
2. Особливості розвитку світового ринка кольорових металів.
3. Провідні виробники сталі?
4. Виробники кольорових металів.

Практичне завдання

1.Завдання

Іноземна фірма Х мала 40% акцій підприємства А, які становили контрольний пакет. Вартість контрольного пакета дорівнювала 400 тис. Дол. Потім фірма 35% акцій підприємства з наявних 40% поступилася іншій компанії. 30% виручених коштів вона затратила на покупку боргових зобов'язань держави. Решту коштів фірма вкладає в нове виробництво, яке вона вирішила інвестувати з нуля, і яке дасть їй змогу і далі здійснювати контроль над виробництвом.

Дайте відповідь на наступні питання.

Як сформувалася нова структура інвестиційного портфеля іноземної фірми? Який величиною виражаються її прямі та портфельні інвестиції?

2. ЕКОНОМІЧНИЙ ДИКТАНТ

1. Введення поправок на комерційні умови – це...
2. Зведення цін до єдиної валюти здійснюється...
3. Зведення цін за строками угоди реалізується шляхом...
4. Індексний ряд для кожного виду товару формується...
5. Зведення цін по базисних умовах поставки – це...
4. Зведення цін по кредитних умовах (умовах платежу готівкою) – це...
5. Зведення по кількості – це...
6. Зведення ціни на уторгування – це...
7. Зведення ціни на технічні гарантії – це...
8. Ціна, зведена за комерційними умовами – це...

3. ТЕСТ

1. На якому з п'яти етапів життєвого циклу товару товар починає вироблятися в інших країнах:

- а) першому;
- б) другому;
- в) третьому;
- г) четвертому;
- д) п'ятому.

2. Правило розподілу вигод від міжнародної торгівлі враховує:

- а) зміна цін на світовому ринку;
- б) зміна цін в країні-експортері;
- в) зміна цін в країні-імпортері;
- г) зміна внутрішніх цін у порівнянні зі світовими.

3. Доходи власників факторів виробництва при зміні цін на товари в процесі торгівлі між країнами (теорема Столпера-Самуельсона) змінюються таким чином:

- а) при зростанні світових цін на товар зростають ціни на фактор виробництва, відносно більш інтенсивно використовується при виготовленні такого товару;
- б) зміна світових цін на товар не відбивається на цінах факторів виробництва і доходи їх власників;
- в) знижуються доходи власників факторів виробництва, відносно менш інтенсивно використовуються у виготовленні товару, слідом за зниженням ціни на такий товар;
- г) зниження світової ціни на товар викличе збільшення ціни на всі чинники виробництва, що використовуються при виготовленні такого товару.

4. Вплив НТП на міжнародний рух товарів і послуг оцінюється як нейтральна, позитивне і негативне. Які показники дають ці оцінки:

- а) темпи зростання обсягів споживання в країні і темпи зростання міжнародної торгівлі;
- б) темпи економічного зростання, отриманого за рахунок функціонування інтенсивних факторів;
- в) темпи зростання цін у національній економіці;
- г) темпи приросту ВВП на душу населення?

5. Існують наступні напрямки зовнішньоторговельної політики держав (виберіть діючі в міжнародних економічних відносинах):

- а) міжнародний економічний порядок;
- б) вільна торгівля (фрітредерство);
- в) лібералізм;
- г) протекціонізм;
- д) експансіонізм.

6. Вільна торгівля як напрям зовнішньоторговельної політики держав:

- а) підтримує суб'єктів національної економіки;
- б) використовується для збереження економічної безпеки в періоди міжнародної напруженості;
- в) стимулює процеси конкуренції серед вітчизняних виробників на світовому ринку;
- г) захищає «нові» галузі, що виникли як результат НТП.

7. Протекціонізм - це:

- а) розширення меж ринку, база для масового виробництва і отримання позитивного ефекту;
- б) вид зовнішньоторговельних заходів, що дозволяє здійснювати їх відповідно до закону порівняльних переваг;
- в) можливість використовувати міжнародну спеціалізацію як основу зростання прибутків виробництва;
- г) теорія і практика регулювання зовнішньої торгівлі, що захищає відомих суб'єктів вітчизняної економіки від іноземної конкуренції.

8. Введення «добровільних» експортних обмежень:

- а) збільшує добробут країни-імпортера;
- б) більш вигідно країні-імпортеріві, ніж використання імпоротної квоти;
- в) приносить виграш країні-експортеріві;
- г) приносить виграш країні-експортеріві і країні-імпортеріві в однаковій мірі.

9. Головні інструменти протекціоністського напрямку зовнішньоторговельної політики (мита, квоти, експортні субсидії, торгове ембарго) держави використовують для досягнення таких цілей, як:

- а) захист принципово нових національних («молодих») галузей від іноземної конкуренції;
- б) зростання зайнятості населення всередині вітчизняної економіки;
- в) запобігання демпінгу;
- г) забезпечення національної економічної безпеки;
- д) все перераховане з різних точок зору характеризує протекціонізм;
- е) вірні тільки відповіді а і б.

10. До нетарифних методів протекціонізму відносяться:

- а) експортні та імпорتنі квоти;
- б) експортні мита;
- в) ліцензування;
- г) імпорتنі мита;
- д) «добровільні» обмеження експорту.

Література

[6, Т.1 с.264-318]; [8, с.216-241]; [9, с.422-448]; [10, с.366-434]; [12, с.220-247]; [13, с.164-208, 222-261]; [14, с.90-107];

Тема 16. Особливості формування та розвитку кон'юнктури світових товарних ринків лісової та сільськогосподарської продукції.

Логіка засвоєння матеріалу

3. Основні виробники продукції сільського господарства. Вплив кон'юнктури світового ринку продовольства на розвиток сільського господарства в Україні. Розвиток світового ринку олійних культур.

4. Розвиток ринку лісової продукції. Основні постачальники деревини.

Питання для самоперевірки

- 1. Особливості формування кон'юнктури світового ринку продовольства?
- 2. Основні експортери та імпортери продукції сільського господарства.
- 3. Україна на світовому ринку продовольства.
- 4. Експортери та імпортери целюлозно-паперової продукції.

Практичне завдання

1. Завдання

У зв'язку з уповільненням темпів економічного зростання Центральний банк США кілька разів знижував облікову ставку банківського відсотка. В результаті вона виявилася безпрецедентно низькою.

Дайте відповідь на наступні питання.

- 1. Які наслідки для банківської системи ЄС означає ця подія? Чи буде відчувати рівень банківського відсотка в ЄС тиск ринкових сил в бік його зниження або підвищення?
- 2. Яким чином зниження рівня банківського відсотка в США може вплинути на її зовнішньоекономічні стратегії, на експорт або імпорт товарів і капіталів?
- 3. Яким чином ці процеси позначаться на зовнішньоекономічних потоках в країнах ЄС?

2. ЕКОНОМІЧНИЙ ДИКТАНТ

1. Поняття «умови торгівлі» в світовій економіці визначається ...

Вкажіть не менше двох варіантів відповіді
співвідношення імпорту до експорту
співвідношенням експортних і імпортних цін

2. Для першого етапу становлення світового ринку характерна наявність ...

обміну товарами і послугами, що базується на МРТ і міжнародних валютно-фінансових відносинах

3. Найбільш важливими характеристиками при виборі іноземного контрагента з точки зору його положення на даному ринку, є ...

Вкажіть не менше двох варіантів відповіді
фінансове становище контрагента
конкурентоспроможність фірми

4. Ціни на світових сировинних ринках визначаються ...

біржовими котируваннями

5. До факторів конкурентоспроможності підприємства в МЕВ можна віднести ...

Вкажіть не менше двох варіантів відповіді
приплив іноземних інвестицій
переваги в виробничих технологіях

6. У формуванні світової ціни не беруть участь ...

ціни комерційних контрактів з негайною поставкою товару

7. Відносне скорочення на світовому ринку частки продовольства полягає в збільшенні власного виробництва

8. При вивченні загальної кон'юнктури ринку не використовуються показники, пов'язані з ...

характеристикою чисельності населення

9. До показників кон'юнктури товарного ринку належать ...

показник цін, дані про динаміку виробництва, про появу нових товарів, про динаміку і структуру споживання, торгово-економічні показники

10. Під господарською кон'юктурою ринку розуміється ...

стан економіки на даний момент, обумовлений змінами різних економічних показників

11. До методів аналізу цін світового ринку відноситься ...

Вкажіть не менше двох варіантів відповіді
аналіз аукціонних цін
аналіз довідкових і прейскурантних цін

12. НТП є головною рушійною силою в економіці країн ...

Вкажіть не менше двох варіантів відповіді
промислово розвинених
нових індустріальних

13. Основою світового ринку товарів і послуг є ...

Вкажіть не менше двох варіантів відповіді
міжнародна спеціалізація виробництва
міжнародна кооперація виробництва

14. До основних функцій світового ринку відносяться ...

Вкажіть не менше двох варіантів відповіді
регулююча
інформаційна

5. ТЕСТ

1. Основними потоками, створюють світову торгівлю, є:

а) розподіл зовнішньоторговельної вигоди;

- б) експорт;
- в) рух фактора праці;
- г) імпорт;
- д) вірні відповіді б, м

2. Теорія співвідношення факторів виробництва Хекшера-Оліна - це:

- а) трехфакторную модель;
- б) абстрактне узагальнення теорії порівняльних переваг;
- в) однофакторний теоретична модель світової торгівлі;
- г) двухфакторная модель світової торгівлі, побудована на основі двох незалежних змінних, в формі забезпеченості працею й капіталом.

3. Світовий ринок товарів і послуг реалізується за допомогою:

- а) формування світової ціни на товари і послуги;
- б) створення можливостей і обмежень для виробництва товарів і послуг;
- в) взаємодії формалізованих і неформалізованих інститутів;
- г) упорядкування багатонаціональної і національної політичної та культурної діяльності країн з різним рівнем економічного розвитку.

4. Виграш від світової торгівлі розподіляється між такими основними групами учасників:

- а) споживачі;
- б) виробники;
- в) власники трьох факторів виробництва (праці, землі, капіталу);
- г) громадські організації в країнах;
- д) міжнаціональні організації;
- е) вірні відповіді а, б, в.

5. Митний тариф на імпорт - це:

- а) плата, що стягується у зв'язку з вивезенням продукції за національні межі;
- б) плата за користування іноземним майном;
- в) плата, що стягується за ввезення продукції в країну;
- г) плата за координацію проведеної митної політики.

6. «Створення», «зростання», «зрілість», «насичення», «занепад» - ці поняття характеризують сучасну теорію світової торгівлі:

- а) теорема Рибчинського;
- б) парадокс Леонтьєва;
- в) теорія ефекту масштабу;
- г) теорія життєвого циклу товару;
- д) теорія конкурентних переваг.

7. Основні показники масштабів світової торгівлі - це:

- а) номінальний обсяг світової торгівлі;
- б) структурні показники світової торгівлі;
- в) реальний обсяг світової торгівлі;
- г) реальний обсяг ВВП країн-учасниць світового ринку товарів;
- д) вірні відповіді а, в.

8. Світова торгівля послугами на сучасному етапі:

- а) зростає швидше світової торгівлі в цілому;
- б) значно скорочується в порівнянні з рухом товарів на світовому ринку;
- в) залишається традиційною, не змінюється за своєю структурою;

г) найбільш динамічно розвиваються фінансові послуги.

9. Протекціоністська політика виконує функції:

- а) захисту національних виробників;
- б) захисту іноземних виробників;
- в) покровительства національних виробників;
- г) покровительства іноземних виробників;
- д) невтручання в конкурентні відносини;
- е) вірні відповіді а, в.

Література

[1, с.532-570]; [8, с.167-175]; [10, с.141-181]; [11, с.620-630]; [12, с.250-280]

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ТА ІНДИВІДУАЛЬНІ СЕМЕСТРОВІ ЗАВДАННЯ
ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
«ЦІНОУТВОРЕННЯ НА СВІТОВИХ ТОВАРНИХ РИНКАХ»**

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**
галузь знань: **29 «Міжнародні відносини»**
спеціальність **292 «Міжнародні економічні відносини»**
освітня програма **«Міжнародний бізнес»**
вид дисципліни: **обов'язкова дисципліна спеціалізації «МБ»**
факультет Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Укладач:
Професор кафедри міжнародного бізнесу
та економічної теорії Н.В. Шиловцева

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

ЦІНОУТВОРЕННЯ НА СВІТОВИХ ТОВАРНИХ РИНКАХ

*Методичні вказівки до вивчення дисципліни
для студентів 4 курсу денної форми навчання першого (бакалаврського) рівня вищої
освіти факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
спеціальності 6.030206 «Міжнародний бізнес».*

Харків – 2020

Рецензенти:

І.В. Шкодін – доктор економічних наук, професор кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

І.В. Сідельнікова – кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри економічної теорії, фінансів і обліку Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди

Затверджено до друку рішенням Науково-методичної ради Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (протокол № від)

М 59 ЦІНОУТВОРЕННЯ НА СВІТОВИХ ТОВАРНИХ РИНКАХ: Методичні вказівки до вивчення дисципліни для студентів 4 курсу денної форми навчання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу спеціальності 6.030206 «Міжнародний бізнес» / уклад. Н.В.Шиловцева. – Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2020. – 48 с.

Видання містить структуру навчальної програми, комплекс навчально-методичного забезпечення до кожної теми курсу – план семінарського заняття, список систематизованої літератури, тестові та практичні завдання.

УДК 330

© Харківський національний університет імені В.
Н. Каразіна, 2020

© Шиловцева Н.В., уклад., 2020

© Дончик І. М., макет обкладинки, 2020

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

4

Структура навчальної дисципліни

6

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ, ТЕСТИ, ЗАДАЧІ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Змістовний модуль 1. Теоретико- методологічні засади ціноутворення на світових товарних ринках

Тема 1. Міжнародна торгівля товарами та послугами на світовому ринку. 8

Тема 2. Основи методології та закономірності ціноутворення. 9

Тема 3. Монополістична конкуренція та процеси ціноутворення на макроекономічному рівні. 11

Тема 4. Вплив зовнішніх “чинників оточення” на процеси ціноутворення на мікроекономічному рівні. 12

Тема 5. Внутрішні та світові ціни промислово розвинених країн. 14

Тема 6. Предмет, методологія та основні поняття кон'юнктури світових товарних ринків. 17

Тема 7. Методи аналізу та прогнозування кон'юнктури світових товарних ринків. 19

Тема 8. Закономірності ціноутворення на світових товарних ринках. 23

Тема 9. Основні джерела інформації для вивчення кон'юнктури світових товарних ринків. 25

Змістовний модуль 2. Політика ціноутворення на підприємстві

Тема 10. Цінова стратегія фірми і сучасна теорія маркетингу. 26

Тема 11. Конкурентоспроможність та особливості розрахунків зовнішньоторговельних цін. 28

Тема 12. Індекси внутрішніх цін і цін зовнішньої торгівлі. 31

Тема 13. Біржові котирування як ціни реальних контрактів та практика їх розрахунків. 33

Тема 14. Особливості розвитку та вивчення кон'юнктури ринків палива. 37

Тема 15. Аналіз кон'юнктури світового ринку чорних та кольорових металів. 40

Тема 16. Особливості формування та розвитку кон'юнктури світових товарних ринків лісової та сільськогосподарської продукції. 43

Схема нарахування балів 46

Шкала оцінювання 46

Рекомендована література

Основна література 46

Допоміжна література 47

ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

Мета викладання навчальної дисципліни – дослідження сучасної теорії та практики ціноутворення, аналіз закономірностей формування структур внутрішніх та зовнішньоторговельних цін у межах світової торгівлі, методів ціноутворення на мікро- (фірми та організації) та макроекономічному (національному та міжнародному) рівнях, особливостей побудови найважливіших економічних індексів, що переважно застосовуються у сучасній світовій практиці, а також набуття студентами компетенцій практичного встановлення цін на продукцію підприємства на світовому товарному ринку.

Основні завдання вивчення дисципліни:

- поглиблення знань у галузі сучасного розуміння класичної теорії ціноутворення;
- аналіз сучасних особливостей динаміки внутрішніх і зовнішньоторговельних цін світового ринку;
- розкриття теоретичних засад ціноутворення; методики формування експортних та імпортних цін, особливостей встановлення цін на світовому товарному ринку, методологічних підходів до розробки цінової політики та стратегії підприємств на світовому товарному ринку, взаємозв'язку цін світового та внутрішнього товарного ринку;
- вивчення зарубіжного досвіду ціноутворення та фінансування зовнішньоекономічної діяльності;
- систематизування методів побудови цін, що застосовуються офіційними статистичними органами різних країн та міжнародними організаціями;
- відбір і узагальнення найраціональнішого у зарубіжному досвіді ціноутворення на рівні фірми та індексних розрахунків, що може знайти практичне втілення у сучасній статистиці, практиці кон'юнктурної роботи та маркетинговій діяльності.
- виявлення та впровадження механізмів системи цінового захисту у практиці управління ризиками при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності.

Об'єктом вивчення навчальної дисципліни „Ціноутворення на світових товарних ринках” є дослідження закономірностей і методів ціноутворення на мікро- (фірми та організації) та макроекономічному (національному та міжнародному) рівнях, особливостей побудови найважливіших економічних індексів, що переважно застосовуються у сучасній світовій практиці.

Предметом вивчення навчальної дисципліни „Ціноутворення на світових товарних ринках” є форми та методи аналізу практики ціноутворення в окремих фірмах та на окремих ринках, цінових стратегій в рамках сучасної теорії маркетингу, тенденцій динаміки світових цін та проведення міждержавних економіко-статистичних порівнянь, сучасних співвідношень внутрішніх та зовнішньоторговельних цін і методики їх обчислення.

Заплановані результати навчання

Після опанування дисципліни студент повинен:

знати

- зовнішні й внутрішні чинники, що впливають на формування ціни на світовому ринку;
- специфіку зовнішньої торгівлі при формуванні цін експорту / імпорту;
- сутність та принципи ціноутворення на світовому ринку;
- методологію ціноутворення на світовому товарному ринку;
- характеризувати різні види цінових пристосувань (цінові знижки, цінова дискримінація) та обґрунтовувати доцільність їх впровадження в міжнародну практику;
- механізм біржового ціноутворення на світовому товарному ринку;
- термінів, понять та категорій теорії процесу ціноутворення;
- механізмів ціноутворення на рівні фірми;
- принципів аналізу динаміки цін і методів, що застосовуються західними

приватними фірмами та національною статистикою промислово розвинених країн;

- особливостей динаміки внутрішніх і зовнішньоторговельних цін світового ринку;
- специфік формування цін на окремі групи товарів в різних торговельних сферах;
- цінових стратегій в рамках сучасної теорії маркетингу.

Вміти:

- здійснювати аналіз собівартості продукції;
- систематизувати, узагальнювати і аналізувати особливості динаміки внутрішніх і зовнішньоторговельних цін світового ринку;
- формувати міжнародну цінову стратегію розвитку підприємства;
- володіти методологією та критеріями формування ціни на світовому товарному ринку;
- володіти методами та засобами прийняття управлінських рішень з ціноутворення в умовах невизначеності світового товарного ринку;
- раціональніше відбирати у зарубіжному досвіді ціноутворення на рівні фірми та індексних розрахунків, що може знайти практичне втілення у сучасній статистиці, практиці кон'юнктурної роботи та маркетинговій діяльності;
- досліджувати особливості ціноутворення на окремих світових товарних сегментах;
- формалізувати основні підходи в системі ціноутворення на глобальному, міжнародному та національному рівнях з використанням специфіки сегменту;
- використовувати методи побудови індексів цін, що застосовуються офіційними статистичними органами різних країн та міжнародними організаціями та методи фіксації проміжних результатів статистичних цінових рядів.

Під час вивчення навчальної дисципліни повинні сформуватися такі **компетенції**:

- оволодіння особливостями формування світових і зовнішньоторговельних цін;
- визначення структурних елементів ціни зовнішньоторговельного контракту залежно від базисних умов поставки;
 - аналізу структури експортних та імпортних цін;
- моделювання зовнішньоторговельні ціни з урахуванням конкурентних переваг світового ринку;
- використання методик формування митних платежів зовнішньоторговельних цін;
 - обґрунтування ефективності зовнішньоторговельної угоди.

Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		л	п	с.р.
1	2	3	4	7
Розділ 1. Теоретико- методологічні засади ціноутворення на світових товарних ринках				
Тема 1. Міжнародна торгівля товарами та послугами на світовому ринку.	8	2	2	4
Тема 2. Основи методології та закономірності ціноутворення.	8	2	2	4
Тема 3. Монополістична конкуренція та процеси ціноутворення на макроекономічному рівні.	8	2	2	4
Тема 4. Вплив зовнішніх “чинників оточення” на процеси ціноутворення на мікроекономічному рівні.	8	2	2	4
Тема 5. Внутрішні та світові ціни промислово розвинених країн.	8	2	2	4
Тема 6. Предмет, методологія та основні поняття кон'юнктури світових товарних ринків.	8	2	2	4

Тема 7. Методи аналізу та прогнозування кон'юнктури світових товарних ринків.	8	2	2	4
Тема 8. Закономірності ціноутворення на світових товарних ринках.	8	2	2	4
Тема 9. Основні джерела інформації для вивчення кон'юнктури світових товарних ринків.	8	2	2	4
Разом за розділом 1	72	18	18	36
Розділ 2. Політика ціноутворення на підприємстві				
Тема 10. Цінова стратегія фірми і сучасна теорія маркетингу.	8	2	2	4
Тема 11. Конкурентоспроможність та особливості розрахунків зовнішньоторговельних цін.	8	2	2	4
Тема 12. Індекси внутрішніх цін і цін зовнішньої торгівлі.	8	2	2	4
Тема 13. Біржові котирування як ціни реальних контрактів та практика їх розрахунків.	8	2	2	4
Тема 14. Особливості розвитку та вивчення кон'юнктури ринків палива.	8	2	2	4
Тема 15. Аналіз кон'юнктури світового ринку чорних та кольорових металів.	9	2	2	5
Тема 16. Особливості формування та розвитку кон'юнктури світових товарних ринків лісової та сільськогосподарської продукції.	9	2	2	5
Контрольна робота	20			20
Разом за розділом 2	78	14	14	50
УСЬОГО ГОДИН	150	32	32	86

Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання																Екзам ен	Су ма		
Змістовний модуль 1								Змістовний модуль 2										СР С	Раз ом
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т1 0	Т1 1	Т1 2	Т1 3	Т1 4	Т1 5	Т1 6	20	60	40	100
3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2				

T1, T2 ... – теми розділів.

10. Критерії оцінювання знань студентів

Оцінювання успішності студентів проводиться за внутрішньою університетською бальною шкалою та національною шкалою

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

Критерії оцінювання знань студентів під час організації та проведення семінарських занять:

• **критерії оцінки усного опитування** (за п'ятибальною шкалою) встановлюються за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу курсу;
- знання основної та додаткової літератури;
- уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язання задач, проведення розрахунків, при виконанні завдань, внесених на розгляд в аудиторії;
- логіка, структура, стиль викладу матеріалу при виступах в аудиторії, вміння захищати свою позицію та здійснювати узагальнення інформації, отриманої з відповідей інших осіб.

Вищий бал студент отримує, якщо його відповідь повністю відповідає визначеним критеріям. Він повинен знати відповіді на всі питання навчальної програми, продемонструвати повні і глибокі знання лекційного матеріалу, а також додаткової літератури. Студент повинен знати як саме економічні категорії і закони проявляються в ринкових умовах на мікрорівні та на макрорівні здійснювати порівняльний аналіз, робити логічні висновки, висловлювати власне ставлення до пропонованих йому проблем.

Середній бал свідчить, що студент має тверді знання з дисципліни «Макроекономіка і мікроекономіка» в обсязі навчальної програми, вмє використовувати інструментарій мікро- та макроаналізу. Але у розкритті змісту питань були допущені незначні помилки у формулюванні термінів і категорій, або недостатнє висвітлення практичних аспектів питання.

Нижчий бал виставляється тоді, коли знання студентів відповідають мінімуму і не нижче вимог, які існують у вищій школі, в навчальних планах і програмах. Студент

продемонстрував, хоча і не в повному обсязі, але в цілому, правильні знання програми курсу, виявив розуміння основного змісту питань.

Незадовільнена кількість балів ставиться при наявності серйозних недоліків, коли знання студента нижче мінімуму навчальної програми, коли вони мають хаотичний і безсистемний характер, коли у студента відсутнє розуміння не тільки другорядних, але і вузлових питань курсу;

- **критерії оцінки знань при розв'язанні задач**

Вищий бал ставиться коли студент дає повну вичерпну відповідь. Вона складається з правильних арифметичних дій, доцільного та логічного теоретичного обґрунтування виконаних розрахунків.

Середній бал ставиться тоді, коли теоретичне обґрунтування зроблене, хід розв'язання вірний, але є помилка при арифметичних розрахунках.

Нижчий бал студент отримує у тому випадку, коли арифметичне рішення задачі дається без повного теоретичного обґрунтування.

Незадовільнена кількість балів ставиться, коли студент зовсім не розв'язує задачі, або розв'язує її неправильно. Опис та розв'язок є повністю ідентичним опису і розв'язку задачі іншим студентом;

- **критерії оцінки відповідей на тестові питання**

Тестове завдання передбачає необхідність вибрати одну або кілька правильних відповідей на поставлені питання. Кожна правильна відповідь на тестові запитання оцінюється в 1 бал. На виконання одного завдання відводиться 1-2 хвилини.

Загальна оцінка за тестове завдання виставляється в залежності від набраної кількості балів:

Вищий бал виставляється, якщо правильні відповіді складають 90-100%.

Середній бал виставляється, якщо правильні відповіді складають 70-89%.

Нижчий бал виставляється, якщо правильні відповіді складають 50 - 69%.

Незадовільнена кількість балів виставляється, якщо правильні відповіді складають до 50%.

- **критерії оцінювання аналітично-пошукових завдань та рефератів**

Вищий бал ставиться за умов, якщо студент продемонстрував вміння всебічно, безпомилково, в логічній послідовності проаналізувати проблему, проявив творчий підхід, проаналізував альтернативні теоретичні погляди, проявив авторське ставлення, використав значний фактичний та статистичний матеріал, сформулював висновки;

Середній бал ставиться студенту, який продемонстрував вміння всебічно та безпомилково проаналізувати проблему, проаналізував альтернативні теоретичні погляди, використав значний фактичний та статистичний матеріал, сформулював висновки, проте відсутній творчий підхід при аналізі проблем.

Нижчий бал отримує студент, який виконав завдання з незначними помилками, в недостатній мірі використав статистичний та фактичний матеріал, не виявив авторського розуміння проблеми;

Незадовільнена кількість балів виставляється студенту, який припускається грубих помилок та логічної непослідовності під час виконання завдання, не використав сучасну літературу та сучасний фактичний матеріал.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Березовенко С. М. Кон'юнктура світових товарних ринків: підручник / С. М. Березовенко ; Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К. : Київський унт, 2008. – 271 с.
2. Бойцун Н. Є. Міжнародні фінанси : навчальний посібник / Н. Є. Бойцун, Н. В. Стукало ; Мін-во освіти і науки України. – 2-ге вид. – К. : Професіонал, 2005. – 336 с.
3. Багрова І. В. Міжнародна економічна діяльність України : навчальний посібник / І. В. Багрова, О. О. Гетьман, В. Є. Власюк ; Дніп-ропетровський ун-т економіки та права. – К. : ЦНЛ, 2004. – 384 с.
4. Літвін Н.М. Кон'юнктура та ціноутворення на світових товарних ринках: Навчальний посібник/ Н. М. Літвін. - К.: Університет економіки та права "КРОК", 2006. - 101 с
5. Міжнародна економіка : навчальний посібник / ред. С. В. Фомішин. – Львів: Новий Світ-2000, 2012. – 448 с.
6. Міжнародна економічна діяльність України : навчальний посібник / О. Б. Чернега [та ін.] ; ред. О. Б. Чернега. – Львів : Магнолія 2006, 2012. – 544 с.
7. Міжнародна мікроекономіка : навчальний посібник / Мін-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. академія наук України ; ред. : Ю. Г. Козак, Ю. М. Пахомова, Н. С. Логвінова. – 3-тє вид., переробл. та допов. – К. : ЦУЛ, 2012. – 368 с.

Допоміжна

1. British Petroleum Statistical Review of World Energy. 2000—2017.
2. Center of global Energy Studies «GLOBAL OIL REPORT». 2000—2017
3. Chemical and Engineering News. 1990—2017.
4. Chemical Week. 1996—2017.
5. Competitive and Cooperative Micromanagement: The Challenges of Structural Interdependence/Ed. by Boyd G. Aldershot, Brookfield, 1995 (New Horizons in International Business).
6. Oil and Gas Journal. 2000—2017
7. OPEC Annual Bulletin. 2000—2017.
8. The Chemical Industry in 1992, 1996—1998, 2012//Annual Reviews, Geneva 1993, 1997, 1999, 2001, 2004-2017.
9. UNCTAD Series on Issues on International Investment Agreement. NY -Geneva, 1999—2017 (Серія монографій по інвестиційним соглашениям, подвійному налогообложенню, захисту прав власності и др.).
10. World Energy Outlook. 2000—2017.
11. World Investment Directory 2012: Country Profiles/UNCTAD. NY -Geneva, 2017 (only Part C = Legal Framework).
12. World Investment Report 2010: FDI Policies for Development: National and International Perspectives/UNCTAD. NY, Geneva, 2010 ([http:// www.unctad.org](http://www.unctad.org)).

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Офіційні сайти

- <http://www.rada.kiev.ua> – Офіційний сайт Верховної Ради України. На сайті містяться Конституція України, законодавство, законопроекти.
- <http://www.president.gov.ua> – Офіційне інтернет-представництво Президента України.
- <http://www.kmu.gov.ua> – Сайт Кабінету Міністрів України пропонує офіційну інформацію Уряду України, статистику.
- <http://www.me.gov.ua> – Офіційний сайт Міністерства економіки України.

<http://www.minfin.gov.ua> – Сайт Міністерства фінансів України.
<http://www.ukrstat.gov.ua> – Державний комітет статистики України
<http://www.bank.gov.ua> – Офіційний сайт Національного банку України.
<http://www.sts.gov.ua> – Сайт державної податкової адміністрації.
<http://www.mon.gov.ua> – Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.
<http://radakmu.org.ua> – Сайт Ради підприємців України при КМУ.

Інформаційно - аналітичні сайти

<http://www.interfax.kiev.ua> – Сайт Інформаційного Агентства “Інтерфакс-Україна”.
<http://www.business.kiev.ua> – Щотижневе видання – газета “Бізнес”.
<http://www.investgazeta.net> – Українська інвестиційна газета “Інвестгазета” – всеукраїнський фінансово-економічний тижневик.
<http://www.liga.kiev.ua> – Сайт пропонує бізнес-новини, нормативні документи та законодавчі акти й коментарі до них.
<http://www.tax.com.ua> – Сайт про податкову систему України.
<http://www.ucci.org.ua> – Сайт Торговельно-промислової Палати України.
<http://www.finance.com.ua> – на сайті аналізуються різні ринки України, зокрема валютний та фондовий, пропонуються таблиці та графіки.
<http://www.economicus.ru> – Освітній портал «Экономическая школа».
<http://www.icps.kiev.ua> – Сайт Міжнародного центру перспективних досліджень.
<http://www.ecsocman.edu.ru> – Освітній портал «Экономика. Социология. Менеджмент».

Навчальне видання

Шиловцева Надія Василівна

Мікроекономіка та макроекономіка: Методичні завдання до семінарських занять та самостійної роботи студентів 1 курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», освітньої програми «Міжнародні економічні відносини, міжнародна логістика та митна справа», першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Коректор *Н. В. Мазена*

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк.

Наклад 100 пр. Зам. № 163/18.

Видавець і виготовлювач
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,

Короткий термінологічний словник

Агрегатний метод — визначення ціни на новий виріб як суми цін на окремі вузли (запчастини або агрегати, з яких складається виріб у цілому).

Активне ціноутворення — встановлення цін у рамках політики управління збутом з метою досягнення найбільш вигідних обсягів продажів, середніх витрат на виробництво й цільового рівня прибутковості операцій.

Акциз — вид непрямого податку на товари масового споживання. Включається в ціну відповідного товару або плату за послуги.

Асортиментне ціноутворення — група стратегій ціноутворення на взаємозамінні й взаємодоповнюючі продукти. До цієї групи, зокрема, ставиться ціноутворення на набори, коли ціна набору товарів нижче, ніж сума цін товарів, що до нього входять; установлення «цін вище номіналу», коли надприбуток від дорогої престижної моделі покриває збитковість або низьку рентабельність дешевої.

Аукціонна ціна — ціна, що формується при продажі товару на аукціоні; максимальна ціна, запропонована за даний товар на аукціонному торззі.

Базисна ціна — 1) ціна товару стандартної якості, на основі якої визначається ціна товару більш високої або більш низької якості; 2) база, крапка відліку при визначенні індексу цін у міжнародній торгівлі, у тому числі по окремих групах товарів; 3) ціна товару з фіксованими параметрами якості, установлювана в момент висновку опціонної угоди.

Базисні умови поставки товару (на світовому ринку) — умови угод купівлі-продажу з метою стандартизації й спрощення міжнародного торговельного обороту. Базисні умови розробляються Міжнародною торговельною палатою й закріплюються в спеціальних довідниках «Інкотермс» («Міжнародні комерційні терміни»).

Баловий метод визначення цін — заснований на оцінці в балах параметрів нового й старого виробів, визначенні ціни або собівартості одного бала й розрахунку ціни на новий виріб на основі цих показників.

Біржове котирування — ціна біржових товарів, що реєструється і публікується спеціальною котирувальною комісією відповідної товарної біржі.

Біржова ціна — 1) ціна, установлювана в результаті біржових торгів; 2) ціна, обумовлена шляхом додавання до біржового котирування надбавки або вирахування знижки залежно від місця поставки, інших умов, передбачених біржовими правилами, відхиленнями від біржового стандарту

Беззбиткова зміна продажів — мінімальна зміна кількості продажів, яка необхідна, щоб зміна цін призвела до росту відносного виграшу фірми в порівнянні з вихідним рівнем.

Бонусна знижка — надається постійним покупцям, якщо вони за певний період купують обумовлену кількість товару.

Демпінг — продаж товару за цінами значно нижче середнього ринкового рівня, іноді нижче собівартості.

Демпінгова ціна — штучно занижена ціна на який-небудь товар, установлювана нижче ціни внутрішнього ринку постачальника або ціни на ринках третіх країн (іноді навіть нижче витрат виробництва) з метою захоплення впливу на іноземному ринку.

Диференційоване ціноутворення — продаж тих самих товарів фірмою за двома і більше різними цінами. Основою застосування стратегій диференційованого ціноутворення є неоднорідність покупців, у результаті якої фірма має можливість продавати той самий товар за різними цінами.

Договірна ціна — ціна контракту, що встановлюється за погодженням між продавцем і покупцем.

Закупівельна ціна — ціна, по якій держава здійснює придбання сільськогосподарської продукції, інших видів товарів у виробників для державних потреб (для підтримки виробництва й формування державних резервів).

Витратні методи ціноутворення — методи ціноутворення, що приймають за відправну точку фактичні витрати фірми на виробництво й організацію збуту товарів.

Витрати обігу — витрати, пов'язані зі збутом і придбанням товарів, з їхнім просуванням у сфері обігу.

Витрати виробництва — витрати, безпосередньо пов'язані з виробництвом товарів.

Калькуляція — обчислення собівартості одиниці продукції, робіт, послуг по встановлених статтях видатків у грошовому вираженні.

Коносамент — документ, що підтверджує прийняття вантажу до перевезення й зобов'язує перевізника передати вантаж вантажоодержувачеві. Застосовується при морських перевезеннях вантажів.

Контрактна ціна — ціна, що фіксується в угоді по купівлі-продажу товару (контракті), у тому числі при зовнішньоторговельних операціях: 1) тверда, зафіксована на певному рівні у момент підписання контракту; 2) з наступною фіксацією, що встановлюється в погодженими сторонами термін; 3) змінна - змінювана за погодженою схемою протягом періоду дії контракту.

Коефіцієнт гальмування — 1) понижувальний коефіцієнт, що використовується фірмою для того, щоб зробити придбання свого товару більш вигідним для покупців, порівняно з товарами конкурентів; 2) стала частка перемінної частини ціни

Коефіцієнт еластичності попиту за ціною — показує, на скільки відсотків змінюється обсяг попиту при зміні ціни на 1 %.

Маржа — термін, що застосовується у торговельній, біржовій, страховій і банківській практиці для позначення різниці між цінами товарів, курсами цінних паперів, процентними ставками, іншими показниками. У торговельній практиці під маржею звичайно розуміють різницю між покупною й продажною ціною товарів.

Маржинальний прибуток — різниця між обсягом продажів (у грошовому вираженні) і змінними витратами на виробництво товару або послуги; також називається маржинальним доходом. Являє собою суму коштів, необхідних для покриття постійних витрат і утворення прибутку.

Метод повних витрат — метод формування ціни на основі всіх витрат, які віднесені на дану продукцію.

Метод прямих витрат — метод формування ціни на основі визначення прямих витрат (умовно-змінних витрат, що залежать від обсягу продукції, що випускається).

Метод регресійного аналізу — встановлення залежності ціни від декількох техніко-економічних параметрів виробу за допомогою коефіцієнта кореляції.

Метод питомих показників — обґрунтування рівня ціни проводиться з обліком єдиного основного параметра виробу.

Світові ціни — ціни, по яких проводяться великі експортні й імпорتنі операції, що досить повно характеризують стан міжнародної торгівлі конкретними товарами. На практиці світові ціни по сировинних товарах визначаються рівнем цін великих країн-експортерів або імпортерів або цінами бірж, аукціонів; по виробах виробничо-технічного призначення - цінами провідних у світі виробників; по товарах широкого вжитку - цінами, опублікованими провідними великими каталогами.

Надбавка до ціни — установлюється залежно від особливих вимог покупця, зокрема, при виконанні спеціального, індивідуального замовлення, за підвищену якість товару, за надання додаткових послуг і т.д.

Оптові ціни — ціни, по яких підприємства реалізують зроблену продукцію іншим підприємствам або збутовим організаціям.

Параметричне ціноутворення — встановлення цін на параметричний ряд товарів відповідно до моделі залежності ціни від значень основних споживчих параметрів цих виробів.

Змінні витрати — витрати, які залежать від виробництва товару (їхня загальна сума прямо залежить від змін обсягу виробництва), але які при розрахунку на одиницю виробу практично не міняються.

Постійні витрати — витрати, що не залежать від обсягів виробництва продукції.

Поясна ціна — ціна, диференційована з урахуванням географічного місця угоди; ціна того товару, характерна для ряду регіонів.

Прейскурантна ціна — ціна на продукцію, товари, послуги, зафіксована в прейскуранті фірми-продавця; вид довідкової ціни.

Розрахункова ціна застосовується в договорах, контрактах на нестандартне устаткування, вироблене звичайно по індивідуальних замовленнях.

Регульовані ціни — це ціни, стосовно яких відповідні державні органи управління встановлюють які-небудь обмеження. Як правило, регульовані ціни установлюються державою на продукти, товари й тарифи підвищеного соціального значення, допускаються зміни цін у певних межах. Регулювання цін може також здійснюватися за допомогою встановлення граничного рівня рентабельності або граничних коефіцієнтів зміни цін.

Рентабельність продукції — відношення прибутку від реалізації продукції до повних витрат (собівартості) її виробництва й обігу. Даний показник може бути використаний у ціноутворенні при формуванні частки прибутку в ціні товару.

Роздрібні ціни — ціни, по яких торговельні організації реалізують продукцію населенню.

Сезонні ціни — ціни, що змінюються залежно від пори року (на сільськогосподарську продукцію, одяг, взуття й т.д.).

Знижки — суми, що виділяються продавцем товару різним покупцям з метою розширення ринку збуту, покриття окремих витрат, збільшення кількості реалізованого товару. Використовується як метод «уторговування» ціни у внутрішній і міжнародній торгівлі. Знижки можуть бути як некумулятивні - за обсяг разової закупівлі, покликані заохочувати покупців до придбання якомога більших партій товарів, так і кумулятивні - як засіб зниження стандартної продажно ціни, що гарантується покупцеві, якщо він придбає за певний період часу обсяг товару вище договірної межі.

Змінна ціна — ціна, установлювана на продукцію із тривалим циклом, протягом якого можуть істотно змінитися витрати на виробництво; ціна змінюється відповідно до зміни витрат виробництва, видатків протягом періоду виготовлення продукції.

Склад ціни — набір елементів, виражених у вартісних одиницях виміру.

Спеціальна знижка — надається для тих покупців, у яких фірма особливо зацікавлена (великі оптовики, постійні покупці). Такі знижки, як правило, представляють комерційну таємницю.

Довідкові ціни — ціни, що публікуються в каталогах, прейскурантах, економічних журналах, довідниках і в спеціальних економічних оглядах; використовуються як орієнтовна інформація при встановленні цін на аналогічну продукцію або при аналізі рівнів і співвідношень цін.

Стратегія ціноутворення — це погоджена сукупність рішень, завдяки яким політика цін реалізується на практиці

Структура ціни — питома вага окремих елементів у складі ціни, виражена у відсотках або в частках одиниці.

Тактика ціноутворення — це система конкретних практичних заходів щодо управління цінами на товари й послуги фірми.

Мита — грошовий збір, що стягується державою через мережу митних установ з товарів, майна й цінностей при перетинанні ними кордону країни. Розрізняють вивізні, ввізні й транзитні мита. Стягуються по ставках, установленим митним тарифом на одиницю товару або ціну.

Митні збори — додаткові збори, що стягуються понад мита: статистичний збір, марочний збір, збір за схоронність і складування товарів і т.д.

Митні тарифи — систематизований список мит на товари, що провозяться через кордон держави. Містить найменування й класифікацію оподатковуваних товарів, ставки мит, способи їхнього обчислення й сплати, перелік виробів, що пропускаються безмитно, а також перелік продукції, забороненої до ввозу, вивозу, транзиту.

Тариф — плата за різні послуги виробничого й невиробничого характеру, надавані підприємствам, організаціям, населенню. Тариф - різновид ціни.

Тверда ціна — узгоджується при укладені контракту й не підлягає зміні в ході його виконання.

Тендер — особлива форма видачі замовлень на поставку товарів або підрядів на виконання певних робіт, що припускає залучення пропозицій від декількох постачальників і підрядників з метою забезпечення найбільш вигідних комерційних і інших умов угоди для організаторів торгів.

Торговельна надбавка — по своїй суті являє собою витрати торговельних організацій по реалізації продукції (витрати обігу) і їхній прибуток.

Точка беззбитковості — обсяг продажів, якого треба домогтися при аналізованому (або заданому) рівні ціни, щоб збитки фірми були нульовими.

Трансферні (внутріфірмові) ціни — ціни, які використовуються при розрахунках між підприємствами однієї й тої ж компанії.

Франко — у комерційних операціях умови поставки продукції, відповідно до яких споживач звільняється від видатків по доставці вантажів у зв'язку з їхнім включенням у ціну товару. Термін «франко» показує, до якого пункту на шляху просування товару продавець відшкодовує транспортні видатки.

Фрахт — провізна плата, що сплачується за транспортування вантажів або використання судна.

Ціна беззбитковості — ціна товару, при якій виробник може покривати свої витрати; ціна, рівна витратам виробництва.

Ціна-Брутто (фактурна ціна) — ціна, обумовлена з урахуванням умов купівлі-продажу (виду й розміру товарних податків, наявності й рівня знижок, виду «франко» і умов страховки).

Ціна СФР (КАФ) (*cost and freight*) вартість і фрахт — продавець оплачує витрати й фрахт по доставці товару в зазначений порт призначення. Ризик, втрати товару переходять від продавця до покупця, коли товар перетинає лінію поручнів судна в порту відвантаження.

Ціна-Нетто — ціна на місці купівлі-продажу.

Ціна з наступною фіксацією — встановлюється в погодженому договором термін (наприклад, на певну дату або в день поставки й т.д.).

Ціна пропозиції, по якій продавець бажає продати товар — як правило, це мінімальні ціни, по яких можуть бути запропоновані різні обсяги товару.

Ціна СІФ (вартість, страхування, фрахт) — у продажну ціну включається безпосередньо ціна самого товару, а також витрати на страхування й видатки по транспортуванню товару до порту призначення.

Ціна попиту — це максимальні ціни, які покупці готові сплатити за різні обсяги пропонованого товару.

Ціна трансферна — внутріфірмова ціна, застосовувана в угодах, розрахунках між окремими підрозділами, філіями корпорацій; як правило, вона конфіденційна.

Ціна ФАС (вільно уздовж борта судна) — означає обов'язок продавця за рахунок своїх засобів і коштів доставити товар до борта судна на причалі. Покупець повинен вчасно зафрахтувати судно. Ризик випадкової загибелі або псування переходить із продавця на покупця в момент фактичної поставки товару уздовж борта судна. При поставці товару на умовах ФАС у ціну реалізації включається безпосередньо ціна товару, а також транспортні й інші видатки до моменту його доставки до борта судна (без навантаження).

Ціна ФОБ (вільно на борті судна) — у ціну реалізації включається безпосередньо ціна самого товару, а також транспортні й інші видатки до моменту його доставки й навантаження на борт судна, зафрахтованого покупцем.

Цінова війна — конкуренція між двома або більше фірмами однієї галузі, що прагнуть підвищити свою ринкову частку шляхом зниження цін на власну продукцію.

Цінова політика — сукупність заходів і стратегій по управлінню цінами й ціноутворенням, мистецтво встановлення на товари (послуги) таких цін, які відповідали б витратам на виробництво, кон'юктурі ринку, задовольняли покупця й приносили плановий прибуток.

Ціновий ряд — існуючі одночасно співвідношення цін на різні моделі або модифікації однієї й тої ж продукції одного виробника або всіх виробників, що діють на ринку.

Ціни й тарифи на послуги населенню — особливий вид роздрібної ціни (охорона здоров'я, житлово-комунальне господарство, готельні й туристичні послуги, побутові послуги й т.д.).

Ціни торгів — ціни особливої форми спеціалізованої торгівлі, основаної на видачі замовлень на поставку товарів або одержанні підрядів на виробництво певних робіт із заздалегідь оголошеного в спеціальному документі (тендері) умовам.

Види цін

Існують спеціальні види цін. Розглянемо їх.

За характером обігу:

Оптові ціни - ціни, по яких підприємства реалізують зроблену продукцію іншим підприємствам або посередницьким організаціям.

Роздрібні ціни - ціни, по яких торговельні організації реалізують продукцію населенню.

Закупівельні ціни - ціни, по яких сільськогосподарські виробники реалізують свою продукцію державі, фірмам для наступної переробки.

Ціни й тарифи на послуги населенню - особливий вид роздрібної ціни (побутові послуги, охорона здоров'я)

Залежно від державного впливу:

Вільні ціни - ціни, які встановлюються виробниками продукції на основі попиту та пропозиції відповідно до кон'юктури ринку.

Фіксовані ціни - ціни, установлені на певному рівні.

Регульовані ціни - ціни, установлені відповідними органами керування, як правило, на продукти товари й тарифи підвищеного соціального призначення.

За способом встановлення:

Тверді ціни встановлюють договори й не міняються протягом усього строку поставки продукції за даним контрактом.

Поточні ціни - по них здійснюється поставка продукції в даний період часу. Вони можуть мінятися в рамках одного контракту й відображають стан ринку.

Рухлива ціна - ціна, зафіксована в договорі із застереженням про те, що вона може коректуватися надалі, якщо до моменту виконання договору ринкова ціна зміниться.

Змінна ціна встановлюється на вироби, що вимагають тривалого строку виготовлення. Обчислюється в момент виконання договору шляхом перегляду первісної договірної ціни з урахуванням змін у витратах виробництва за період часу, необхідний для виготовлення продукції.

За способом одержання інформації про рівень ціни:

Довідкові ціни публікуються в каталогах, прейскурантах, економічних журналах, довідниках, використовуються як орієнтовна інформація при встановленні ціни на аналогічну продукцію.

Прейскурантні ціни - вид довідкових цін, які публікуються у прейскурантах фірм-продавців.

Розрахункова ціна використовується в договорах, контрактах на нестандартне встаткування, вироблене по індивідуальних замовленнях, розраховується й обґрунтовується постачальником для кожного конкретного замовлення.

Залежно від виду ринку:

Аукціонні ціни - ціни публічного продажу по максимально запропонованому рівні на попередньо оглянуту покупцем партію товарів, установлюються в результаті зміни співвідношення між попитом та пропозицією.

Біржові котирування - ціни стандартизованого однорідного товару, реалізованого через біржу.

Ціни торгів - ціни особливої форми спеціалізованої торгівлі, заснованої на видачі замовлень на поставку товарів або одержання підрядів на виробництво певних робіт із заздалегідь оголошеного в спеціальному **документі умовам**.

Внутріфірмові ціни:

Трансфертні - передавальні ціни, звичайно нижче оптово-роздрібних. Ці ціни існують всередині транснаціональних компаній при передачі продукту (деталей) з одного дочірнього підприємства іншому.

За умовами поставки й продажу:

Ціна-Нетто ціна на місці купівлі-продажу

Ціна-Брутто - визначається з урахуванням умов купівлі-продажу.

«Франко» - даний термін означає, до якого пункту на шляху просування товару від продавця до покупця постачальник відшкодовує транспортні видатки.

Світові - визначаються за фірмою-лідером або використовуються середні арифметичні ціни декількох фірм.

В залежності від часу:

Очікувані ціни - ціни, які очікують в залежності від економічних обставин в суспільстві.

Планові ціни - ціни, які економічно ґрунтуються на основі планування обсягу випуску та реалізації продукції, товарів, послуг з урахуванням планування видатків виробництва.

Прогнозовані ціни - ціни, які розраховуються на основі економічного прогнозування.

Стратегічні ціни - ціни, які розробляються на основі економічної стратегії підприємства, фірми.

Базові - ціни, щодо яких будуть вноситися поправки. Базовими можуть виступати: розрахункові, довідкові, прейскурантні ціни.

Чинна (номінальна) ціна - ціна на сьогоднішній день з урахуванням поточного курсу валют.

Реальна (порівняна) ціна - ціна, розрахована щодо сукупного показника цін - ІСР (індексу споживчих цін). Розраховується за формулою (для і-того року)

$$P_{pi} = (ICP_0 / ICP_i) * P_{di}$$

де P_{pi} - реальна ціна і-того року; ICP_0 - індекс споживчих цін базовий; ICP_i - індекс споживчих цін і-того року; P_{di} - діюча ціна і-того року міськими споживачами. Склад цього ринкового кошика був визначений на базі огляду поведження міських споживачів в області витрати коштів. Це припущення ґрунтується.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

**ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО
КОНТРОЛЮ
з дисципліни
«ЦІНОУТВОРЕННЯ НА СВІТОВИХ ТОВАРНИХ РИНКАХ»**

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**
галузь знань: **29 «Міжнародні відносини»**
спеціальність **292 «Міжнародні економічні відносини»**
освітня програма **«Міжнародний бізнес»**
вид дисципліни: **обов'язкова дисципліна спеціалізації «МБ»**
факультет Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Укладач:
Професор кафедри міжнародного бізнесу
та економічної теорії Н.В. Шиловцева

Завдання № 1

I. Теоретичні питання:

3. Сутність міжнародної торгівлі та її місце в системі міжнародних економічних відносин. (10 балів)
4. Особливості формування кон'юнктури світового ринку продовольства. Основні виробники продукції сільського господарства. Основні експортери та імпортери продукції сільського господарства. (10 балів)

II. Тести (10 балів)

1. Ціни, за якими ведеться торгівля на конкретному національному чи регіональному ринку, це:

- а) ціни ринку;
- б) світові ціни;
- в) ціни зовнішньої торгівлі;
- г) ціни споживача;
- д) ціни тендерні;
- е) ціни фактичні.

2. До основних видів операцій купівлі-продажу належать:

- а) зустрічна торгівля;
- б) експорт;
- в) компенсаційні угоди;
- г) реекспорт.

3. Видами товарообмінних операцій вважаються:

- а) імпорт;
- б) бартер;
- в) експорт;
- г) зустрічні закупівлі.

4. Грошове вираження міжнародної ціни виробництва, що складається на світовому ринку, ціни найбільш впливових ринкових агентів – це:

- а) монопольні ціни;
- б) світові ціни;
- в) номінальні ціни;
- г) фактичні ціни;
- д) контрактні ціни.

5. Джерелами світового ціноутворення є:

- а) біржові котирування;
- б) ціни аукціонів;
- в) ціни споживача;
- г) ціни фактурні;
- д) ціни пропозицій великих фірм;
- е) середні експортні та імпортні ціни.

III. Розв'яжіть задачу (10 балів):

Країна імпортує каву та чай. Їх споживання населенням представлено у таких співвідношеннях:

Комбінації	Кава (ум т)	Чай (ум. т)
А	4	0,5
Б	2,5	1
В	1,5	1,5

Г	1	2,5
---	---	-----

Розрахувати граничні норми заміни кави чаєм.

Завдання № 2

I. Теоретичні питання:

1. Система регулювання міжнародної торгівлі та її основні рівні. Тарифне регулювання міжнародної торгівлі. Сутність, призначення, функції та види мит.; (10 балів)
2. Проаналізуйте кон'юнктуру світового ринку чорних та кольорових металів. (10 балів)

II. Тести (10 балів)

1. Функціями біржі як організованого товарного ринку є:
 - а) торговельна;
 - б) регулювання оптового товарообігу;
 - в) формування ринкових цін;
 - г) маркетингова;
 - д) інформативна;
 - е) посередницька.
2. Для аукціонної торгівлі характерні такі особливості:
 - а) торгівля ведеться тільки наявним товаром;
 - б) товар зазвичай відсутній;
 - в) обов'язковим є попередній огляд товарів;
 - г) покупець одержує варіант;
 - д) добровільна форма торгівлі, що має публічний характер;
 - е) торгівля фінансовими інструментами.
3. Основними об'єктами торгівлі на міжнародних аукціонах є:
 - а) зернові культури;
 - б) хутряні товари;
 - в) чай;
 - г) неміта вовна;
 - д) дорогоцінні метали;
 - е) м'ясо та живі тварини.
4. Міжнародні тендери виконують такі основні функції:
 - а) науково-технічну;
 - б) аналітичну;
 - в) цінову;
 - г) фінансову;
 - д) інформативну.

III. Розв'яжіть задачу (10 балів):

Визначити граничну норму заміни продуктів харчування одягом.

Комбінації товарів	А	Б	В	Г
Одяг	12	6	4	3
Продукти харчування	2	4	6	8

Завдання № 3

I. Теоретичні питання:

1. Теорія поведінки споживача і попит. Функції попиту: еластичний попит, цілковито еластичний і цілковито нееластичний попит. (10 балів)
2. Особливості формування кон'юнктури світового ринку природного газу. (10 балів)

II. Тести (10 балів)

1. За характером впливу на умови конкуренції міжнародної торгівлі товарами виокремлюють інструменти, які:

- а) спрямовані на усунення обмеження конкуренції на закордонних ринках;
- б) передбачають застосування заходів регулювання при перетині товаром митного кордону;
- в) забезпечують підвищення конкурентоспроможності власних товарів на закордонних ринках;
- г) спрямовані в основному проти недобросовісних і найбільш небезпечних іноземних конкурентів.

2. Залежно від особливостей застосування заходів регулювання міжнародної торгівлі товарами виокремлюють:

- а) односторонні заходи;
- б) митно-тарифні заходи;
- в) інструменти традиційного протекціонізму;
- г) багатосторонні заходи.

3. Засоби адміністративного обмеження та впливу на умови міжнародної торгівлі та конкуренції з боку держави – це:

- а) нетарифні інструменти регулювання міжнародної торгівлі;
- б) митно-тарифні інструменти регулювання міжнародної торгівлі;
- в) валютно-кредитні інструменти регулювання міжнародної торгівлі.

4. До кількісних інструментів нетарифних обмежень належать:

- а) ліцензування;
- б) технічні бар'єри;
- в) ембарго;
- г) квотування.

5. До прихованих методів зовнішньоекономічної політики належать:

- а) ембарго;
- б) внутрішні податки та збори;
- в) добровільні обмеження;
- г) державні закупівлі;
- д) квотування.

III. Розв'яжіть задачу (10 балів):

На ринку монополістичної конкуренції діє фірма, яка має функцію витрат

$$TC = Q^3 - a \times Q^2 + 91 \times Q.$$

Функція ринкового попиту

$$Q = 75 - 2 \times P.$$

Визначте, при якому значенні змінної a дана фірма буде знаходитися в стані довгострокової рівноваги. Який рівень ціни і обсягу випуску вона при цьому встановить?

Завдання № 4

I. Теоретичні питання:

1. Цінова та нецінова конкуренція: сутність, форми та методи здійснення (10 балів).
2. Дайте прогноз особливостям формування світового ринку енергоносіїв: ринок нафти, вугілля, газу, електроенергії. (10 балів)

II. Тести (10 балів)

1. Приховані методи торгової політики, спрямовані на підвищення внутрішньої ціни імпортного товару й скорочення внаслідок цього його конкурентоспроможності на внутрішньому ринку – це:
 - а) ембарго;
 - б) вимоги про вміст місцевих компонентів;
 - в) державні закупівлі;
 - г) внутрішні податки і збори.
2. Прихований метод торговельної політики, який вимагає від державних органів та підприємств закуповувати певні товари лише у національних фірм, незважаючи на те, що ці товари можуть бути дорожчі за імпортні:
 - а) демпінг;
 - б) встановлення цінових преференцій;
 - в) державні закупівлі;
 - г) ліцензування.
3. Найпоширенішими фінансовими методами зовнішньоторговельної політики є:
 - а) квотування;
 - б) субсидування;
 - в) ліцензування;
 - г) демпінг;
 - д) експортне кредитування.
4. Які з перелічених засобів регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємств відносять до нетарифних заходів, а які – до митнотарифних:
 - а) ліцензування;
 - б) квотування;
 - в) субсидування;
 - г) встановлення митних режимів;
 - д) введення митних тарифів;
 - е) встановлення технічних бар'єрів;
 - є) антидемпінгові процедури;
 - ж) встановлення цінових преференцій.
5. Митний тариф – це:
 - а) непрямий податок на товари і послуги, включений у ціну і сплачуваний за рахунок покупців;
 - б) податок, встановлений органами законодавчої влади й обов'язковий для справляння на всій території держави;
 - в) податок, який устанавлюється на імпорт товарів з метою підвищення їхньої ціни на ринку країни-імпортера та забезпечення безпосередніх надходжень до Державного бюджету;
 - г) прямий податок з юридичних і фізичних осіб, об'єктом оподаткування якого є рухоме і нерухоме майно.

III. Розв'яжіть задачу (10 балів):

У галузі працюють 10 фірм з однаковими функціями затрат $TC_i = 4 + 2q_i + 0,5 q_i^2$. Галузевий попит заданий функцією: $Q^D = 52 - 2P$. Власник однієї з фірм запропонував своїм конкурентам передати йому всі підприємства, обіцяючи за це виплачувати їм регулярний дохід, в 2 рази перевищує одержувану ними прибуток.

1. Наскільки зросте прибуток ініціатора монополізації галузі, якщо його пропозиція буде прийнята?
2. Наскільки скоротяться надлишки споживачів?

Завдання № 5

I. Теоретичні питання:

1. Визначте сутність експортної та імпортної ціни. Особливості їх формування (10 балів)
2. Охарактеризуйте вплив кон'юнктури світового ринку продовольчих товарів на стан сільського господарства України та її місце на світовому ринку продовольчих товарів. (10 балів)

II. Розв'яжіть задачу (10 балів):

Виробнича функція цеху має вигляд:

$$Q = 5L^{0,5} * K^{0,5}$$

де

L - кількість годин праці;

K - кількість годин роботи машин.

Припустимо, що в день витрачається 9 годин праці і 9 годин роботи машин.

Яка максимальна кількість випущеної продукції? Визначити середній продукт праці.

Припустимо, що цех подвоїв витрати обох ресурсів. Визначте, який буде при цьому обсяг продукції, що випускається.

Завдання № 6

I. Теоретичні питання:

1. Дослідите вплив попиту та пропозиції на формування цін на світовому товарному ринку. Наведіть приклади дії нецінових детермінантів (10 балів)
2. Охарактеризуйте експортерів та імпортерів продукції енергетичного комплексу. (10 балів)

II. Розв'яжіть задачу (10 балів):

Припустимо, що фірма збільшує капітал з 100 до 150 одиниць, праця - з 400 до 600

одиниць. Випуск продукції при цьому зростає з 300 до 350 одиниць. Яка в даному випадку буде віддача від масштабу (зростаюча, постійна або спадна)?

Завдання № 7

I. Теоретичні питання:

1. Ринок досконалої, монополістичної, олігополістичної конкуренції. Точка беззбитковості і „точка втечі”. (10 балів)
2. Охарактеризуйте світовий ринок нафти та нафтопродуктів. Діяльність міжнародної енергетичної агенції та ОПЕК. (10 балів)

II. Розв'яжіть задачу (10 балів):

За наведеними даними визначити збільшення ціни продукції за період, що минув з моменту підписання контракту на поставку об'єкта до його фактичної поставки.

Продажна ціна об'єкта на момент підписання контракту - 16000 г. од.

Заробітна плата працівників:

початкова - 1500 г. од.,

нова - 1700 г. од.

Вартість сировини:

початкова - 8000 г. од.,

нова - 8500 г. од.

Питома вага заробітної плати і вартості сировини в собівартості відповідно становлять 25 і 40%.

Завдання № 8

I. Теоретичні питання:

1. Розгляньте методи витратного ціноутворення, їх переваги та недоліки (10 балів)
2. Дослідите сутність та особливості стратегії ціноутворення на світових товарних ринках «диференціювання цін». Наведіть приклади (10 балів)

II. Розв'яжіть задачу (10 балів):

Визначити ємність ринку міста і ступінь охоплення купівельних фондів населення товарообігом на основі наступних даних:

- 1) роздрібний товарообіг становить 1060,5 млн.г.о.;
- 2) грошові доходи населення міста становлять 1500 млн.г.о.;
- 3) нетоварні витрати складають 18% від загальної суми грошових доходів населення;
- 4) купівля товарів іншорайонним населенням - 9% від обсягу роздрібного товарообігу;
- 5) продаж товарів організаціям в порядку дрібного опту - 7,1% від місткості ринку міста.

Завдання № 9

I. Теоретичні питання:

1. Цінова та нецінова конкуренція. Цінова дискримінація та множинність цін. Вплив міжгалузевої конкуренції на рівень і масштаб цін внутрішнього ринку. (10 балів)
2. Розкрити біржові котирування як ціни реальних контрактів та їх практичне застосування під час розрахунків (10 балів)

II. Розв'яжіть задачу (10 балів):

Розрахувати і проаналізувати коефіцієнт абсолютних структурних зрушень в товарообігу в звітному році в порівнянні з попереднім роком, використовуючи дані таблиці.

Таблиця Розрахунок коефіцієнта структурних зрушень в товарообігу торгового підприємства (%)

Товарні групи	Структура товарообороту		Fi1 – Fi0	(Fi1 – Fi0) ²
	Попередній рік, Fi0	Звітний рік, Fi1		
A	1	2	3	4
Одяг	36,7	37,2	+0,5	0,25
Взуття	35,9	36,5	+0,6	0,36
Галантерея	6,2	6,1	-0,1	0,01
Головні убори	5,4	5,2	-0,2	0,04
Інші товари	15,8	15,0	-0,8	0,64
Всього	100,0	100,0	-	1,3

Завдання № 10

I. Теоретичні питання:

1. Вплив зовнішніх “чинників оточення” на процеси ціноутворення на мікроекономічному рівні (10 балів)
2. Механізм і процедури біржової торгівлі. Біржові правила. Біржові позиції. Біржові угоди. Касова біржова угода. (10 балів)

II. Розв'яжіть задачу (10 балів):

Припустимо, що за два періоди виробляються і споживаються 3 блага. У таблиці представлені кількість і ціна (за одиницю) кожного з товарів.

Розрахуйте:

індекс Ласпейреса,
індекс Пааше
індекс Фішера (2017 - базисний період).

Роки	2017		2018	
	цена	кількість	ціна	кількість
книги	10	10	15	8
джинси	27	6	24	7
телевізори	655	3	425	5

Завдання № 11

I. Теоретичні питання:

1. Особливості формування національної і міжнародної вартості. Фактори, що визначають взаємозв'язок цін внутрішнього та світового ринку. (10 балів)

Обґрунтуйте призначення економічних індексів і сфери їх практичного застосування. (10 балів) Припустимо, що за два періоди виробляються і споживаються 3 блага. У таблиці представлені кількість і ціна (за одиницю) кожного з товарів.

Розрахуйте:

індекс Ласпейреса,

індекс Пааше

індекс Фішера (2017 - базисний період).

Роки	2017		2018	
	цена	кількість	ціна	кількість
книги	10	10	15	8
джинси	27	6	24	7
телевізори	655	3	425	5

2. Припустимо, що за два періоди виробляються і споживаються 3 блага. У таблиці представлені кількість і ціна (за одиницю) кожного з товарів.

Розрахуйте:

індекс Ласпейреса,

індекс Пааше,

індекс Фішера (2017 - базисний період).

II. Розв'яжіть задачу (10 балів):

У минулому році індекс цін на товари, що вивозяться з умовної країни, впав на 8 процентних пунктів, а індекс імпортованих цін виріс на 6 процентних пунктів. Розрахуйте, яким був в минулому році індекс умов зовнішньої торгівлі.

Завдання № 12

I. Теоретичні питання:

1. Укажіть фактори взаємозв'язку цін внутрішнього та світового ринку, методи визначення зовнішньоторговельних цін. (10 балів)

2. Дослідите сутність та види митних тарифів. Визначте їх переваги та недоліки (10 балів)

II. Розв'яжіть задачу (10 балів):

Ситуаційна задача «Проблеми проникнення на зарубіжний ринок»

Фірма X. GmbH (Німеччина) більше 20 років спеціалізується на виробництві арматури і приладдя для ванних кімнат і водопровідної системи (крани, вузли, деталі кріплення, душеве обладнання). Фірма пропонує свою продукцію як для домашніх господарств, так і для різних організацій. Частка фірми на внутрішньому ринку - 32%, на ринку Франції - 8%, Бельгії - 3%, а велика торгова компанія в Майамі щорічно закуповує близько 4% виробленої продукції фірми для продажу в США (частка 5%).

Загальний щорічний оборот компанії перевищує 40 млн. євро, а за вказаними ринків - 25 млн. євро.

Диференціація продукції проводиться фірмою за розмірами, кольором, стилем, обробці (металевої та пластикової), що дає можливість зайняти більш міцні ринкові позиції.

Нещодавно X.GmbH замовила дослідження ринку України. Обнадійливі результати спонукали компанію до активного впровадження на російський ринок, намітивши термін впровадження - один рік.

Завдання: Запропонуйте компанії шляху впровадження на ринок України.

Виявити потенційні труднощі, пов'язані з кожною можливістю проникнення на ринки України.

Завдання № 13

I. Теоретичні питання:

1. Дослідите особливості ціноутворення на ринку олігополії (10 балів)
2. Обґрунтуйте особливості формування індексів оптових цін з товарною орієнтацією, види індексів роздрібних цін. (10 балів)

II. Розв'яжіть задачу (10 балів):

Попит на товар А пред'являють три покупця. Перший згоден платити за 1 екземпляр товару - 10 дол., другий - 7 дол., третій - 5 дол. Пропозиція виробника становить 1 екземпляр товару А при витратах на його виробництво - 7 дол. За якою ціною виробник продасть свій товар?

За якою ціною зможе продати свій товар виробник, якщо він збільшить виробництво до 3 одиниць при тих же витратах на одиницю товару? Чи буде він скорочувати пропозицію товару і до якої межі?

Завдання № 14

I. Теоретичні питання:

1. Розгляньте особливості встановлення світових цін на ринку монополістичної конкуренції (10 балів).
2. Дайте оцінку конкурентоспроможності товару на зовнішньому ринку. Відносна та абсолютна конкурентоспроможність. (10 балів).

II. Розв'яжіть задачу (10 балів):

При ціні 10 у. о. обсяг попиту на товар А дорівнює 1000 штук. Підприємець вирішує змінити ціну. Він визначив, що при зростанні ціни на 10% еластичність товару стає рівною (-1,2), при зниженні ціни на 10% коефіцієнт еластичності дорівнює (-0,8). Яку ціну обере підприємець?

Завдання № 15

I. Теоретичні питання:

1. Проаналізуйте вплив тарифних та нетарифних бар'єрів на процес формування цін. (10 балів)
2. Розкрийте сутність дисконтного середнього виграшу для опціонів купівлі і продажу американського типу. (10 балів)

II. Розв'яжіть задачу (10 балів):

Розрахунок норми прибутку.

Авансований у будівництво пекарні капітал становить 120 тис. гр. од. Органічна будова капіталу - 5: 1, норма додаткової вартості - 300%. Визначте норму прибутку.

Завдання № 16

I. Теоретичні питання:

1. Розгляньте вплив митних процедур на формування ціни (10 балів)

2. Дослідіть ціноутворюючі фактори світового ринку: загальноекономічні, економічні, специфічні, спеціальні, неекономічні (10 балів)

II. Розв'яжіть задачу (10 балів):

Підприємство одержало від контрагента пропозицію укласти угоду на закупівлю 41200 од. товару. Пропонована ціна складає 12 дол. США за од., базисні умови постачання, форма розрахунку – документарний акредитив. Визначити: ефект угоди для покупця при наступних прогнозних умовах:

- сума транспортних витрат складе 12 % від ціни закупівлі;
- рівень витрат на оплату праці складе 3% від ціни закупівлі;
- рівень інших видів матеріальних витрат по закупівлі складе 13% від ціни закупівлі;
- амортизаційні відрахування передбачити з розрахунку 680 тис. грн.. залишкової вартості використовуваних у даній угоді основних засобів;
- транспортні витрати покупця складають 27 % від аналогічних витрат за умовами угоди;
- розмір страхового внеску при страховці загальної суми товару складе близько 0,7 %, причому страхування за умовами контракту до границі здійснює постачальник;
- витрати покупця по страхуванню складають 70% від загального страхового внеску;
- ставка мита на даний вид товару складе 8%;
- ставка акцизного збору – 4%;
- передбачувана ціна реалізації – 120 грн. за од.

Завдання № 17

I. Теоретичні питання:

1. Дослідіть сутність інтернаціональної собівартості і світову ціну на товар (10 балів)

2. Розгляньте концепцію ціноутворення на ф'ючерсних ринках (10 балів)

II. Тести (10 балів)

За характером впливу на умови конкуренції міжнародної торгівлі товарами виокремлюють інструменти, які:

- а) спрямовані на усунення обмеження конкуренції на закордонних ринках;
- б) передбачають застосування заходів регулювання при перетині товаром митного кордону;
- в) забезпечують підвищення конкурентоспроможності власних товарів на закордонних ринках;
- г) спрямовані в основному проти недобросовісних і найбільш небезпечних іноземних конкурентів.

Залежно від особливостей застосування заходів регулювання міжнародної торгівлі товарами виокремлюють:

- а) односторонні заходи;
- б) митно-тарифні заходи;
- в) інструменти традиційного протекціонізму;
- г) багатосторонні заходи.

Засоби адміністративного обмеження та впливу на умови міжнародної торгівлі та конкуренції з боку держави – це:

- а) нетарифні інструменти регулювання міжнародної торгівлі;
- б) митно-тарифні інструменти регулювання міжнародної торгівлі;
- в) валютно-кредитні інструменти регулювання міжнародної торгівлі.

До кількісних інструментів нетарифних обмежень належать:

- а) ліцензування;
- б) технічні бар'єри;
- в) ембарго;
- г) квотування.

До прихованих методів зовнішньоекономічної політики належать:

- а) ембарго;
- б) внутрішні податки та збори;
- в) добровільні обмеження;
- г) державні закупівлі;
- д) квотування.

III. Розв'яжіть задачу (10 балів):

Ситуаційна задача «Проблеми проникнення на зарубіжний ринок»

Фірма Х. GmbH (Німеччина) більше 20 років спеціалізується на виробництві арматури і приладдя для ванних кімнат і водопровідної системи (крани, вузли, деталі кріплення, душеве обладнання). Фірма пропонує свою продукцію як для домашніх господарств, так і для різних організацій. Частка фірми на внутрішньому ринку - 32%, на ринку Франції - 8%, Бельгії - 3%, а велика торгова компанія в Майамі щорічно закуповує близько 4% виробленої продукції фірми для продажу в США (частка 5%).

Загальний щорічний оборот компанії перевищує 40 млн. євро, а за вказаними ринків - 25 млн. євро.

Диференціація продукції проводиться фірмою за розмірами, кольором, стилем, обробці (металевої та пластикової), що дає можливість зайняти більш міцні ринкові позиції.

Нещодавно Х.GmbH замовила дослідження ринку України. Обнадійливі результати спонукали компанію до активного впровадження на російський ринок, намітивши термін впровадження - один рік.

Завдання: Оберіть і дайте обґрунтування методу проникнення на український ринок.

Завдання № 18

I. Теоретичні питання:

1. З'ясуйте основи методології та закономірності ціноутворення. (10 балів)
2. Розгляньте сутність хеджування цінних та курсових ризиків. Види хеджування (10 балів)

II. Тести (10 балів)

1. За характером впливу на умови конкуренції міжнародної торгівлі товарами виокремлюють інструменти, які:

- а) спрямовані на усунення обмеження конкуренції на закордонних ринках;
- б) передбачають застосування заходів регулювання при перетині товаром митного кордону;
- в) забезпечують підвищення конкурентоспроможності власних товарів на закордонних ринках;
- г) спрямовані в основному проти недобросовісних і найбільш небезпечних іноземних конкурентів.

2. Залежно від особливостей застосування заходів регулювання міжнародної торгівлі товарами виокремлюють:

- а) односторонні заходи;
- б) митно-тарифні заходи;

- в) інструменти традиційного протекціонізму;
- г) багатосторонні заходи.

3. Засоби адміністративного обмеження та впливу на умови міжнародної торгівлі та конкуренції з боку держави – це:

- а) нетарифні інструменти регулювання міжнародної торгівлі;
- б) митно-тарифні інструменти регулювання міжнародної торгівлі;
- в) валютно-кредитні інструменти регулювання міжнародної торгівлі.

4. До кількісних інструментів нетарифних обмежень належать:

- а) ліцензування;
- б) технічні бар'єри;
- в) ембарго;
- г) квотування.

5. До прихованих методів зовнішньоекономічної політики належать:

- а) ембарго;
- б) внутрішні податки та збори;
- в) добровільні обмеження;
- г) державні закупівлі;
- д) квотування.

III. Розв'яжіть задачу (10 балів):

Згідно договору до України імпортується 47900,16 літрів пива, розлитого в тару по 0,33 літра і запакованого в пластикову тару по 24 пляшки. Сума, яку варто сплатити за партію пива, - 86220,28 \$; валютний курс на момент митного оформлення 1\$ -28,1 грн.; 1 євро – 29,5 грн. умовною ціною оптової реалізації однієї пляшки 0,33 л вартістю 24,5 грн. Умовна ціна оптової реалізації на внутрішньому ринку однієї пляшки пива 0,33 л вартістю 20 грн.

Необхідно розрахувати:

- 6. Ефективність імпортової операції
- 7. Вартість митних зборів
- 8. Вартість партії товару після митного оформлення
- 9. Скласти службову записку.

Завдання № 19

I. Теоретичні питання:

- 1. Розкрийте закономірності ціноутворення на світових товарних ринках. (10 балів)
- 2. Проаналізуйте вплив конкурентоспроможності на особливості формування та розрахунку зовнішньоторговельних цін (10 балів)

II. Тести (10 балів)

1. Приховані методи торгової політики, спрямовані на підвищення внутрішньої ціни імпортного товару й скорочення внаслідок цього його конкурентоспроможності на внутрішньому ринку – це:

- а) ембарго;
- б) вимоги про вміст місцевих компонентів;
- в) державні закупівлі;
- г) внутрішні податки і збори.

2. Прихований метод торговельної політики, який вимагає від державних органів та підприємств закуповувати певні товари лише у національних фірм, незважаючи на те, що ці товари можуть бути дорожчі за імпортні:

- а) демпінг;
- б) встановлення цінових преференцій;
- в) державні закупівлі;
- г) ліцензування.

3. Найпоширенішими фінансовими методами зовнішньоторговельної політики є:

- а) квотування;
- б) субсидування;
- в) ліцензування;
- г) демпінг;
- д) експортне кредитування.

4. Які з перелічених засобів регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємств відносять до нетарифних заходів, а які – до митнотарифних:

- а) ліцензування;
- б) квотування;
- в) субсидування;
- г) встановлення митних режимів;
- д) введення митних тарифів;
- е) встановлення технічних бар'єрів;
- є) антидемпінгові процедури;
- ж) встановлення цінових преференцій.

5. Митний тариф – це:

- а) непрямий податок на товари і послуги, включений у ціну і сплачуваний за рахунок покупців;
- б) податок, встановлений органами законодавчої влади й обов'язковий для справляння на всій території держави;
- в) податок, який установлюється на імпорт товарів з метою підвищення їхньої ціни на ринку країни-імпортера та забезпечення безпосередніх надходжень до Державного бюджету;
- г) прямий податок з юридичних і фізичних осіб, об'єктом оподаткування якого є рухоме і нерухоме майно.

II. Розв'яжіть задачу (10 балів):

Підприємство «Miledi» (Італія), що займається виробництвом жіночого одягу, уклало договір з українською фірмою «Укродяг» про поставку жіночих блуз в кількості (N) 1300 шт. При цьому відомо, що вартість матеріалів і витрат, понесених виробником у зв'язку з виробництвом товарів (ВВ) складає 12 дол. США за одну блузу; витрати на завантаження, розвантаження, транспортування і страхування, понесені в Італії – 280 дол.; прибуток експортера – 650 дол.; витрати, понесені покупцем (фірмою «Укродяг») – 400 дол.; а відповідна частина прибутку від подальшого перепродажу товарів, який накопичується у продавця складає 910 дол. Необхідно:

1. Визначити митну вартість товару одним із методів розрахунку митної вартості товару.
2. Дати визначення та розрахувати розмір ввізного митного збору (адвалорного, специфічного і комбінованого мита), якщо:
 - а) ставка адвалорного мита складає 10 %;
 - б) ставка специфічного мита складає 0,08 євро за од. товару;
 - в) курс євро, встановлений НБУ на дату ухвалення ВМД складає 30,3 грн. за 1 євро;
 - г) курс долара, встановлений НБУ на дату ухвалення ВМД складає 28,2 грн. за 1 долар США.
3. Визначити загальні витрати на покупку одягу.

4. Навести схему митного оформлення імпорту товару.

Завдання № 20

I. Теоретичні питання:

1. Розгляньте взаємозв'язок внутрішніх і світових цін на товарному ринку (10 балів)
2. Основні джерела інформації для вивчення кон'юнктури світових товарних ринків. (10 балів)

II. Тести (10 балів)

1. Розрізняють такі форми цін міжнародного контракту залежно від моменту їх остаточного визначення;
 - а) рухомі ціни;
 - б) роздрібні ціни;
 - в) тверді ціни;
 - г) ціни з наступною фіксацією;
 - д) ціни порівняльні;
 - е) змінні ціни;
 - є) ціни фактичні.
2. Ціни, які встановлюються тоді, коли об'єктом міжнародного контракту є товари з тривалим терміном створення і орієнтовно визначаються у момент підписання контракту, але можуть корегуватися залежно від динаміки ринкових цін на відповідні товари – це:
 - а) ціни з наступною фіксацією;
 - б) змінні ціни;
 - в) рухомі ціни.
 - г) ціни з наступною фіксацією;
3. Ціни, які встановлюються тоді, коли об'єктом міжнародного контракту є товари з тривалим терміном створення та залежать не тільки від динаміки ринкових цін, а й від якості кінцевих виробників, а також реальних витрат виробника, які не завжди легко передбачити заздалегідь, це:
 - а) ціни з наступною фіксацією;
 - б) курсові ціни;
 - в) регульовані ціни;
 - г) ціни договірні.
4. Найбільш поширеними у світовій торговій практиці є такі знижки:
 - а) прогресивні;
 - б) спеціальні;
 - в) сезонні;
 - г) закриті;
 - д) складні;
 - е) бонусні.
5. Міжнародні товарні біржі – це:
 - а) епізодичні роздрібні ринки однорідних товарів;
 - б) постійні роздрібні ринки однорідних товарів;
 - в) постійно діючі оптові ринки однорідних товарів;
 - г) постійні оптові ринки різних товарів.

II. Розв'яжіть задачу (10 балів):

Українське підприємство «Ініціал» (м. Київ) уклало контракт з компанією «LiteB» (Франція, Париж) на поставку товару на базисних умовах DAF Ужгород. Мінімальна партія поставки 130 тон (N). Ціна EXW (Ц) за 1 тонну 32 євро. Витрати на

транспортування товару до українського кордону (разом зі сплатою митних платежів на територіях транзитних держав) 700 євро, вивізний митний збір, який стягується на кордоні Франції, 5% від вартості EXW, сума митних зборів за митне оформлення вантажу 20 євро. Крім того, продавець повинен сплатити страховку товару, яка складе 12% від ціни DAF.

Транспортні витрати на доставку товару з Ужгороду до Києва 850 грн. Ввізний митний збір на кордоні України складає 10% від митної вартості товару, митні збори - 250 грн., акцизний збір - 2,5 євро з 1 тонну товару, ПДВ - 20%. Ціна реалізації 1 тонни товару на українському ринку 2850 грн.

Курс валют: 30,5 грн./євро

Необхідно визначити:

1. Фактурну вартість товару.
2. Митну вартість товару.
3. Суму ввізного митного збору, акцизного збору, ПДВ.
4. Загальну вартість імпоротної операції.
5. Ефект від імпоротної операції.
6. Навести етапи митного оформлення імпорту товару.

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЦІНОУТВОРЕННЯ НА СВІТОВИХ ТОВАРНИХ РИНКАХ»

1. Сутність міжнародної торгівлі та її місце в системі міжнародних економічних відносин. Історичні передумови та основні чинники виникнення міжнародної торгівлі.
2. Форми та методи міжнародної торгівлі.
3. Сутність та види митних тарифів. Визначте їх переваги та недоліки.
4. Нетарифне регулювання міжнародної торгівлі.
5. Дослідите вплив попиту та пропозиції на формування цін світового товарного ринку. Наведіть приклади дії нецінових детермінантів.
6. Ринок досконалої, монополістичної, олігополістичної конкуренції. Точка безбитковості і «точка втечі».
7. Множинність цін, експортна ціна, імпортна ціни, світові ціни.
8. Цінова та нецінова конкуренція: сутність, форми та методи її здійснення.
9. Цінова дискримінація та множинність цін. Вплив міжгалузевої конкуренції на рівень і масштаб цін внутрішнього ринку.
10. Ціноутворюючі фактори світового товарного ринку: загальноекономічні, економічні, специфічні, спеціальні, неекономічні.
11. Внутрішні та світові ціни промислово розвинених країн.
12. Особливості формування національної та інтернаціональної вартості.
13. Ціна пропозиції у контексті постійних і змінних витрат. Середні постійні, змінні та загальні витрати.
14. Способи групування витрат собівартості. «Складська»(повна) та «укорочена» (конверсійна) собівартість.
15. Вплив зовнішніх «чинників оточення» на процеси ціноутворення на мікроекономічному рівні.
16. Вплив тарифних та нетарифних бар'єрів на процес формування цін.
17. Імпортні обмеження і методи оцінки імпортової вартості.
18. Фактори щодо стимулювання експортних цін на світовому товарному ринку.
19. Особливості становлення світових цін на ринку монополістичної конкуренції.
20. Особливості становлення світових цін на ринку олігополії.
21. Особливості становлення світових цін на ринку монополії.
22. Визначте сутність експортної та імпортової ціни, особливості їх формування.
23. Особливості формування індексів оптових цін з товарною орієнтацією, види індексів роздрібних цін.
24. Оцінка конкурентоспроможності товару на зовнішньому ринку. Відносна та абсолютна конкурентоспроможність.
25. Сутність кон'юнктури. Основні об'єкти кон'юнктурних досліджень.
26. Характеристика основних видів кон'юнктури: нарощуваної, високої, зниженої, низької.
27. Методи аналізу кон'юнктури світових товарних ринків.
28. Методи прогнозування кон'юнктури світових товарних ринків.
29. Вплив конкурентоспроможності на особливості формування та розрахунку зовнішніх торговельних цін.
30. Оцінки конкурентоспроможності товару на зовнішньому ринку.
31. Основні джерела інформації щодо стану кон'юнктури світових товарних ринків.
32. Конкурентоспроможність та особливості розрахунків зовнішньоторговельних цін.
33. Індеси внутрішніх цін, їх групи та сфери їх практичного застосування.
34. Індеси експортних і імпорتنих цін офіційних статистичних органів промислово розвинутих країн.
35. Біржі: товарні, фондові, валютні, універсальні.
36. Механізм і процедури біржової торгівлі. Біржові правила. Біржові угоди.

37. Концепція ціноутворення на ф'ючерсних ринках. Сутність хеджування цінових та курсових ризиків. Види хеджування.

38. Дайте прогноз особливостям формування світового ринку енергоносіїв: ринок нафти, вугілля, газу, електроенергії.

39. Охарактеризуйте вплив кон'юктури світового ринку продовольчих товарів на стан сільського господарства України.

40. Розкрийте біржові котирування як ціни реальних контрактів та їх практичне застосування під час розрахунків.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

**ПАКЕТ КОНТРОЛЬНИХ ЗАВДАНЬ
ДЛЯ КОМПЛЕКСНОЇ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
«ЦІНОУТВОРЕННЯ НА СВІТОВИХ ТОВАРНИХ РИНКАХ»**

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**

галузь знань: **29 «Міжнародні відносини»**

спеціальність **292 «Міжнародні економічні відносини»**

освітня програма **«Міжнародний бізнес»**

вид дисципліни: **обов'язкова дисципліна спеціалізації «МБ»**

факультет Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Укладач:

Професор кафедри міжнародного бізнесу
та економічної теорії Н.В. Шиловцева

ТЕСТ

1. Світова ціна товару формується на рівні:
 - а) максимальної ціни в країні-експортері;
 - б) максимальної ціни в країні-імпортері;
 - в) між максимальною і мінімальною внутрішніми цінами країн - експортерів і імпортерів;
 - г) мінімальної ціни країни-імпортера;
 - д) мінімальної ціни країни-експортера.
2. Сфера стійких товарно-грошових відносин між країнами з обміну виробничими національними продуктами - це:
 - а) економічна інтеграція;
 - б) світовий ринок;
 - в) глобалізація.
3. Головними особливостями сучасної зовнішньої торгівлі фахівці вважають:
 - а) розширення асортименту;
 - б) відставання зростання зовнішньої торгівлі від зростання виробництва;
 - в) процеси інтернаціоналізації цін;
 - г) посилення міждержавного регулювання;
 - д) інтеграція умов зовнішньої торгівлі.
4. Теорія зовнішньої торгівлі меркантилістів пропонувала:
 - а) стимулювати імпорт і обмежувати експорт;
 - б) обмежувати імпорт і стимулювати експорт;
 - в) підтримувати рівновагу між експортом і імпортом.
5. Для налагодження взаємовигідних зовнішньоторговельних відносин є визначальним:
 - а) співвідношення витрат на виробництво товару X в даній країні і за кордоном;
 - б) співвідношення витрат на виробництво товару X і товару Y в даній країні;
 - в) співвідношення альтернативних (порівняльних) витрат на виробництво товару X в даній країні і за кордоном?
6. Будь-яка країна, яка бере участь у зовнішній торгівлі, може отримати більшу вигоду, продаючи товари:
 - а) альтернативна вартість (витрати) виробництва яких висока;
 - б) від яких нація отримує менше задоволення;
 - в) з низькою альтернативною вартістю (витратами) виробництва;
 - г) від яких нація отримує більше задоволення.
7. Припустимо, що Великобританія має порівняльні переваги у виробництві автомобілів перед Францією. В цьому випадку при інших рівних умовах:
 - а) спеціалізація виробництва і взаємна торгівля автомобілями не вигідна обом країнам;
 - б) альтернативні витрати виробництва автомобілів у Великобританії вище, ніж у Франції;
 - в) альтернативні витрати виробництва автомобілів у Великобританії нижче, ніж у Франції.
8. Відповідно до теорії порівняльних переваг в результаті розвитку міжнародної торгівлі обсяг усього світового виробництва:
 - а) збільшується;
 - б) скорочується;
 - в) залишається незмінним;
 - г) може і збільшуватися, і скорочуватися.

9. Показник «умова торгівлі» означає:

- а) різницю між експортом і імпортом;
- б) відношення експорту до імпорту;
- в) співвідношення індексів експортних та імпортних цін;
- г) співвідношення цін на промислову і сільськогосподарську продукцію.

10. Теорія Хекшера-Оліна створювалася на основі:

- а) нерівномірності розподілу природних ресурсів;
- б) історико-економічних традицій розвитку країн;
- в) різного рівня технологій;
- г) різної факторонасиченості і фактороінтенсивності.

11. На якому з п'яти етапів життєвого циклу товару товар починає вироблятися в інших країнах:

- а) першому;
- б) другому;
- в) третьому;
- г) четвертому;
- д) п'ятому.

12. Правило розподілу вигод від міжнародної торгівлі враховує:

- а) зміна цін на світовому ринку;
- б) зміна цін в країні-експортері;
- в) зміна цін в країні-імпортері;
- г) зміна внутрішніх цін у порівнянні зі світовими.

13. Доходи власників факторів виробництва при зміні цін на товари в процесі торгівлі між країнами (теорема Столпера-Самуельсона) змінюються таким чином:

- а) при зростанні світових цін на товар зростають ціни на фактор виробництва, відносно більш інтенсивно використовується при виготовленні такого товару;
- б) зміна світових цін на товар не відбивається на цінах факторів виробництва і доходи їх власників;
- в) знижуються доходи власників факторів виробництва, відносно менш інтенсивно використовуються у виготовленні товару, слідом за зниженням ціни на такий товар;
- г) зниження світової ціни на товар викличе збільшення ціни на всі чинники виробництва, що використовуються при виготовленні такого товару.

14. Вплив НТП на міжнародний рух товарів і послуг оцінюється як нейтральна, позитивне і негативне. Які показники дають ці оцінки:

- а) темпи зростання обсягів споживання в країні і темпи зростання міжнародної торгівлі;
- б) темпи економічного зростання, отриманого за рахунок функціонування інтенсивних факторів;
- в) темпи зростання цін у національній економіці;
- г) темпи приросту ВВП на душу населення?

15. Існують наступні напрямки зовнішньоторговельної політики держав (виберіть діючі в міжнародних економічних відносинах):

- а) міжнародний економічний порядок;
- б) вільна торгівля (фрітредерство);
- в) лібералізм;
- г) протекціонізм;

д) експансіонізм.

16. Вільна торгівля як напрям зовнішньоторговельної політики держав:

- а) підтримує суб'єктів національної економіки;
- б) використовується для збереження економічної безпеки в періоди міжнародної напруженості;
- в) стимулює процеси конкуренції серед вітчизняних виробників на світовому ринку;
- г) захищає «нові» галузі, що виникли як результат НТП.

17. Протекціонізм - це:

- а) розширення меж ринку, база для масового виробництва і отримання позитивного ефекту;
- б) вид зовнішньоторговельних заходів, що дозволяє здійснювати їх відповідно до закону порівняльних переваг;
- в) можливість використовувати міжнародну спеціалізацію як основу зростання прибутків виробництва;
- г) теорія і практика регулювання зовнішньої торгівлі, що захищає відомих суб'єктів вітчизняної економіки від іноземної конкуренції.

18. Введення «добровільних» експортних обмежень:

- а) збільшує добробут країни-імпортера;
- б) більш вигідно країні-імпортерів, ніж використання імпоротної квоти;
- в) приносить вигоду країні-експортерів;
- г) приносить вигоду країні-експортерів і країні-імпортерів в однаковій мірі.

19. Головні інструменти протекціоністського напрямку зовнішньоторговельної політики (мита, квоти, експортні субсидії, торгове ембарго) держави використовують для досягнення таких цілей, як:

- а) захист принципово нових національних («молодих») галузей від іноземної конкуренції;
- б) зростання зайнятості населення всередині вітчизняної економіки;
- в) запобігання демпінгу;
- г) забезпечення національної економічної безпеки;
- д) все перераховане з різних точок зору характеризує протекціонізм;
- е) вірні тільки відповіді а і б.

20. До нетарифних методів протекціонізму відносяться:

- а) експортні та імпортні квоти;
- б) експортні мита;
- в) ліцензування;
- г) імпортні мита;
- д) «добровільні» обмеження експорту.

21. Зони вільної торгівлі - це:

- а) області, в яких не діє податкове законодавство;
- б) райони, де дозволений будь-який вид економічної діяльності;
- в) райони, не охоплені державним митним режимом;
- г) ділянки, де у великому обсязі проводяться громадські роботи;
- д) великі регіони, де держави здійснюють прямі інвестиції.

22. Виходячи з даних таблиці, визначте, яка з трьох зарубіжних фірм-експортерів товару А в дану країну (Х, Y або Z) може бути звинувачена в демпінгу на її внутрішній ринок.

Показник, г.о.	Фірма X	Фірма Y	Фірма Z
Середні витрати виробництва у розрахунку на одиницю продукції	10	10	10
Ціна товару А на внутрішніх ринках фірм-експортерів	10	12	9
Експортна ціна товару	11	11	10,5
Ціна товару А, виробленого імпортозамінними фірмами в даній країні	12	13	11

23. Припустимо, що Італія експортує вино в Німеччину, а Німеччина експортує м'ясо в Італію. Підвищення світової ціни на вино щодо ціни на м'ясо означає:

- а) збільшення виграшу від зовнішньої торгівлі Італії;
- б) зміна кута нахилу кордону торгових можливостей Італії;
- в) зміна кута нахилу кордону торгових можливостей Німеччини;
- г) вірні всі перераховані вище відповіді;
- д) вірні відповіді б і в.

24. Світова організація торгівлі (СОТ) є міжнародною організацією:

- а) створеної в якості протипаги ГАТТ;
- б) здійснює валютно-фінансові розрахунки на євrorинках;
- в) роздільної військові конфлікти;
- г) консолідує миротворчі сили;
- д) є наступником ГАТТ.

25. Суть теорії Хекшера-Оліна полягає в тому, що:

- а) кожна країна повинна спеціалізуватися у виробництві тих товарів, виробництво яких вимагає щодо більше чинників виробництва, якими вона володіє;
- б) кожна країна повинна спеціалізуватися на виробництві товарів «нових» галузей;
- в) кожна країна повинна виробляти в більшому обсязі не товари, а послуги;
- г) кожна країна повинна виробляти менше споживчих благ і більше товарів виробничого призначення.

26. Теорія життєвого циклу товару характеризує:

- а) приблизну кількість стадій розвитку товару;
- б) чотири стадії розвитку товару;
- в) шість стадій розвитку товару;
- г) обов'язковість впливу природних переваг на кількість стадій розвитку товару.

27. Інструменти державного регулювання зовнішньої торгівлі протекціоністськими методами поділяються на:

- а) стимулюючі;
- б) тарифні;

- в) балансувальні;
- г) фіскальні;
- д) нетарифні.

28. Регіональну торгівлю лібералізують два види угод (виберіть вірні варіанти):

- а) митний союз;
- б) торгові поступки;
- в) справедлива вартість;
- г) зони вільної торгівлі;
- д) режим сприяння.

29. Від вільної зовнішньої торгівлі в більшій мірі виграють суб'єкти:

- а) споживачі;
- б) галузі, що конкурують з імпортом;
- в) країни, що розвиваються;
- г) молоді галузі виробництва.

30. Причина, по якій галузі, що конкурують з імпортом, виступають проти вільної зовнішньої торгівлі:

- а) їм доведеться підвищувати ефективність виробництва;
- б) вони можуть втратити обсяг продажу тим, хто віддасть перевагу імпортні товари;
- в) вони будуть змушені знизити ціну товарів через загострення конкуренції;
- г) все перераховане вище вірно.

31. Митний тариф на імпорт збільшить рівень добробуту нації, якщо:

- а) він введений невеликою країною для захисту від конкуренції великої країни;
- б) країна, що вводить тариф, займає монопольне становище як імпортер;
- в) ставка мита на базові товари нижче, ніж на кінцеву продукцію.

Правильна відповідь: б. У тому випадку, якщо країна-імпортер є монополістом на світовому ринку, митний тариф на імпорт максимізує добробут. Йдеться про ситуації монополії, тобто монопольної влади покупця - країни-імпортера, великої країни з ємним ринком.

32. Основними потоками, створюють світову торгівлю, є:

- а) розподіл зовнішньоторговельної вигоди;
- б) експорт;
- в) рух фактора праці;
- г) імпорт;
- д) вірні відповіді б, в

33. Теорія співвідношення факторів виробництва Хекшера-Оліна - це:

- а) трехфакторную модель;
- б) абстрактне узагальнення теорії порівняльних переваг;
- в) однофакторний теоретична модель світової торгівлі;
- г) двухфакторная модель світової торгівлі, побудована на основі двох незалежних змінних, в формі забезпеченості працею й капіталом.

34. Світовий ринок товарів і послуг реалізується за допомогою:

- а) формування світової ціни на товари і послуги;
- б) створення можливостей і обмежень для виробництва товарів і послуг;
- в) взаємодії формалізованих і неформалізованих інститутів;

г) упорядкування багатонаціональної і національної політичної та культурної діяльності країн з різним рівнем економічного розвитку.

35. Виграш від світової торгівлі розподіляється між такими основними групами учасників:

- а) споживачі;
- б) виробники;
- в) власники трьох факторів виробництва (праці, землі, капіталу);
- г) громадські організації в країнах;
- д) міжнаціональні організації;
- е) вірні відповіді а, б, в.

36. Митний тариф на імпорт - це:

- а) плата, що стягується у зв'язку з вивезенням продукції за національні межі;
- б) плата за користування іноземним майном;
- в) плата, що стягується за ввезення продукції в країну;
- г) плата за координацію проведеної митної політики.

37. «Створення», «зростання», «зрілість», «насичення», «занепад» - ці поняття характеризують сучасну теорію світової торгівлі:

- а) теорема Рибчинського;
- б) парадокс Леонтьєва;
- в) теорія ефекту масштабу;
- г) теорія життєвого циклу товару;
- д) теорія конкурентних переваг.

38. Основні показники масштабів світової торгівлі - це:

- а) номінальний обсяг світової торгівлі;
- б) структурні показники світової торгівлі;
- в) реальний обсяг світової торгівлі;
- г) реальний обсяг ВВП країн-учасниць світового ринку товарів;
- д) вірні відповіді а, в.

39. Світова торгівля послугами на сучасному етапі:

- а) зростає швидше світової торгівлі в цілому;
- б) значно скорочується в порівнянні з рухом товарів на світовому ринку;
- в) залишається традиційною, не змінюється за своєю структурою;
- г) найбільш динамічно розвиваються фінансові послуги.

40. Протекціоністська політика виконує функції:

- а) захисту національних виробників;
- б) захисту іноземних виробників;
- в) покровительства національних виробників;
- г) покровительства іноземних виробників;
- д) невтручання в конкурентні відносини;
- е) вірні відповіді а, в.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

**КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ УСПІШНОСТІ
ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ**
з дисципліни
«ЦІНОУТВОРЕННЯ НА СВІТОВИХ ТОВАРНИХ РИНКАХ»

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**

галузь знань: **29 «Міжнародні відносини»**

спеціальність **292 «Міжнародні економічні відносини»**

освітня програма **«Міжнародний бізнес»**

вид дисципліни: **обов'язкова дисципліна спеціалізації «МБ»**

факультет Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Укладач:

Професор кафедри міжнародного бізнесу
та економічної теорії Н.В. Шиловцева

Критерії оцінювання знань студентів

Оцінювання успішності студентів проводиться за внутрішньою університетською бальною шкалою та національною шкалою

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

Критерії оцінювання знань студентів під час організації та проведення семінарських занять:

• **критерії оцінки усного опитування** (за п'ятибальною шкалою)
встановлюються за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу курсу;
- знання основної та додаткової літератури;
- уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язання задач, проведення розрахунків, при виконанні завдань, внесених на розгляд в аудиторії;
- логіка, структура, стиль викладу матеріалу при виступах в аудиторії, вміння захищати свою позицію та здійснювати узагальнення інформації, отриманої з відповідей інших осіб.

Вищий бал студент отримує, якщо його відповідь повністю відповідає визначеним критеріям. Він повинен знати відповіді на всі питання навчальної програми, продемонструвати повні і глибокі знання лекційного матеріалу, а також додаткової літератури. Студент повинен знати як саме економічні категорії і закони проявляються в ринкових умовах на мікрорівні та на макрорівні здійснювати порівняльний аналіз, робити логічні висновки, висловлювати власне ставлення до пропонованих йому проблем.

Середній бал свідчить, що студент має тверді знання з дисципліни «Макроекономіка і мікроекономіка» в обсязі навчальної програми, вмє використовувати інструментарій мікро- та макроаналізу. Але у розкритті змісту питань були допущені незначні помилки у формулюванні термінів і категорій, або недостатнє висвітлення практичних аспектів питання.

Нижчий бал виставляється тоді, коли знання студентів відповідають мінімуму і не нижче вимог, які існують у вищій школі, в навчальних планах і програмах. Студент продемонстрував, хоча і не в повному обсязі, але в цілому, правильні знання програми курсу, виявив розуміння основного змісту питань.

Незадовільнена кількість балів ставиться при наявності серйозних недоліків, коли знання студента нижче мінімуму навчальної програми, коли вони мають хаотичний і безсистемний характер, коли у студента відсутнє розуміння не тільки другорядних, але і вузлових питань курсу;

• **критерії оцінки знань при розв'язанні задач**

Вищий бал ставиться коли студент дає повну вичерпну відповідь. Вона складається з правильних арифметичних дій, доцільного та логічного теоретичного обґрунтування виконаних розрахунків.

Середній бал ставиться тоді, коли теоретичне обґрунтування зроблене, хід розв'язання вірний, але є помилка при арифметичних розрахунках.

Нижчий бал студент отримує у тому випадку, коли арифметичне рішення задачі дається без повного теоретичного обґрунтування.

Незадовільнена кількість балів ставиться, коли студент зовсім не розв'язує задачі, або розв'язує її неправильно. Опис та розв'язок є повністю ідентичним опису і розв'язку задачі іншим студентом;

- **критерії оцінки відповідей на тестові питання**

Тестове завдання передбачає необхідність вибрати одну або кілька правильних відповідей на поставлені питання. Кожна правильна відповідь на тестові запитання оцінюється в 1 бал. На виконання одного завдання відводиться 1-2 хвилини.

Загальна оцінка за тестове завдання виставляється в залежності від набраної кількості балів:

Вищий бал виставляється, якщо правильні відповіді складають 90-100%.

Середній бал виставляється, якщо правильні відповіді складають 70-89%.

Нижчий бал виставляється, якщо правильні відповіді складають 50 - 69%.

Незадовільнена кількість балів виставляється, якщо правильні відповіді складають до 50%.

- **критерії оцінювання аналітично-пошукових завдань та рефератів**

Вищий бал ставиться за умов, якщо студент продемонстрував вміння всебічно, безпомилково, в логічній послідовності проаналізувати проблему, проявив творчий підхід, проаналізував альтернативні теоретичні погляди, проявив авторське ставлення, використав значний фактичний та статистичний матеріал, сформулював висновки;

Середній бал бали ставиться студентів, який продемонстрував вміння всебічно та безпомилково проаналізувати проблему, проаналізував альтернативні теоретичні погляди, використав значний фактичний та статистичний матеріал, сформулював висновки, проте відсутній творчий підхід при аналізі проблем.

Нижчий бал отримує студент, який виконав завдання з незначними помилками, в недостатній мірі використав статистичний та фактичний матеріал, не виявив авторського розуміння проблеми;

Незадовільнена кількість балів виставляється студентів, який припускається грубих помилок та логічної непослідовності під час виконання завдання, не використав сучасну літературу та сучасний фактичний матеріал.

Підсумкова оцінка на семінарському занятті виставляється на основі оцінювання всіх видів робіт як середня величина за формулою:

$$\frac{\text{сума балів у національній шкалі}}{\text{кількість оцінок}}$$

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
80–89	B	добре	
70–79	C		
60–69	D	задовільно	
50–59	E		
1–49	FX	незадовільно	не зараховано

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

**ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ РЕКТОРСЬКОГО КОНТРОЛЮ
З ДИСЦИПЛІНИ**

«ЦІНОУТВОРЕННЯ НА СВІТОВИХ ТОВАРНИХ РИНКАХ»

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**

галузь знань: **29 «Міжнародні відносини»**

спеціальність **292 «Міжнародні економічні відносини»**

освітня програма **«Міжнародний бізнес»**

вид дисципліни: **обов'язкова дисципліна спеціалізації «МБ»**

факультет Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Укладач:

Професор кафедри міжнародного бізнесу
та економічної теорії Н.В. Шиловцева

Завдання № 1

I. Теоретичні питання:

1. Розгляньте основні теорії ціноутворення, Здійсніть їх порівняння за критеріями об'єктивності (10 балів)
2. Дослідите фундаментальний аналіз біржових цін, його вади та переваги (10 балів)

II. Аналітично-проблематичне завдання (10 балів)

На основі вихідної інформації визначити:

- 1) ціни експортованої продукції (євро) за умовами EXW, FOB, CIF, DDP;
- 2) ставку ефективного мита;
- 3) курс гривні до євро у зворотньому котируванні;

Дано:

1. Фірма виконує експортний контракт. Визначити рівні відповідних цін на умовах EXW, FOB, CIF, DDP за даними таблиці 1.
2. Фірма імпортує підакцизні товари на суму 37,12 тис. євро. Адвалорна ставка імпортного мита на товар – 9%. За ставкою мита 4% обкладають також імпортні складові товару вартістю 24,66 тис. євро.
3. Курс НБУ – 1 євро : 29,3457 грн.

Таблиця 1

Дані для визначення експортних цін за умовами EXW, FOB, CIF, DDP

Показник	Сума, тис. євро
Вартість вантажу	38,76
Перевезення від складу до порту експортера	0,03
Перевезення від порту до складу імпортера	0,05
Митне оформлення експорту	0,1
Імпортне мито і митне оформлення в порту імпортера	1,36
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту експортера	0,13
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту імпортера	0,14
Фрахт до порту призначення вантажу	4,11
Страхування міжнародного перевезення	6,22

Завдання № 2

I. Теоретичні питання:

1. Розгляньте світові товарні ринки, їх структуру та динаміку розвитку (10 балів)
2. Дослідите нетарифні методи регулювання цін на світових товарних ринках, визначте їх ефективність (10 балів)

II. Аналітично-проблематичне завдання (10 балів)

На основі вихідної інформації визначити:

- 1) ціни експортованої продукції (євро) за умовами EXW, FOB, CIF, DDP;
- 2) ставку ефективного мита;
- 3) курс гривні до євро у зворотньому котируванні;

дано:

1. Фірма виконує експортний контракт. Визначити рівні відповідних цін на умовах EXW, FOB, CIF, DDP за даними таблиці 1.
2. Фірма імпортує підакцизні товари на суму 34,89 тис. євро. Адвалорна ставка імпортного мита на товар – 6%, За ставкою мита 4% обкладають також імпортні складові товару вартістю 20,43 тис. євро.
3. Курс НБУ – 1 євро : 29,4586 грн.

Таблиця 1

Дані для визначення експортних цін за умовами EXW, FOB, CIF, DDP

Показник	Сума, тис. євро
Вартість вантажу	44,12
Перевезення від складу до порту експортера	0,02
Перевезення від порту до складу імпортера	0,04
Митне оформлення експорту	0,1
Імпортне мито і митне оформлення в порту імпортера	1,48
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту експортера	0,21
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту імпортера	0,66
Фрахт до порту призначення вантажу	1,76
Страховання міжнародного перевезення	4,67

Завдання № 3

I. Теоретичні питання:

- 1.Розгляньте склад і структуру ціни (10 балів)
- 2.Дослідить технічний аналіз, його вади та переваги. Визначте основні методи технічного аналізу (10 балів)

II. Аналітично-проблематичне завдання (10 балів)

На основі вихідної інформації визначити:

- 1) ціни експортованої продукції (євро) за умовами EXW, FOB, CIF, DDP;
- 2) ставку ефективного мита;
- 3) курс гривні до євро у зворотньому котируванні;

Дано:

1. Фірма виконує експортний контракт. Визначити рівні відповідних цін на умовах EXW, FOB, CIF, DDP за даними таблиці 1.
2. Фірма імпортує підакцизні товари на суму 36,23 тис. євро. Адвалорна ставка імпортного мита на товар – 4% За ставкою мита 2% обкладають також імпортні складові товару вартістю 23,54 тис. євро.
3. Курс НБУ – 1 євро : 20,3124 грн.

Таблиця 1

Дані для визначення експортних цін за умовами EXW, FOB, CIF, DDP

Показник	Сума, тис. євро
Вартість вантажу	41,32
Перевезення від складу до порту експортера	0,02
Перевезення від порту до складу імпортера	0,05
Митне оформлення експорту	0,02
Імпортне мито і митне оформлення в порту імпортера	2,37
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту експортера	0,42
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту імпортера	0,34
Фрахт до порту призначення вантажу	3,02
Страховання міжнародного перевезення	4,96

Завдання № 4

I. Теоретичні питання:

1. Розгляньте методи ціноутворення, які базуються на попиті, їх переваги та недоліки (10 балів).
2. Визначте сутність індикативних цін та особливості їх застосування на світовому товарному ринку. (10 балів)

II. Аналітично-проблематичне завдання (10 балів)

На основі вихідної інформації визначити:

- 1) ціни експортованої продукції (євро) за умовами EXW, FOB, CIF, DDP;
- 2) ставку ефективного мита;
- 3) курс гривні до євро у зворотньому котируванні;

Дано:

1. Фірма виконує експортний контракт. Визначити рівні відповідних цін на умовах EXW, FOB, CIF, DDP за даними таблиці 1.
2. Фірма імпортує підакцизні товари на суму 36,17 тис. євро. Адвалорна ставка імпортного мита на товар – 11%. За ставкою мита 7% обкладають також імпортні складові товару вартістю 23,32 тис. євро.
3. Курс НБУ – 1 євро : 18,2256 грн.

Таблиця 1

Дані для визначення експортних цін за умовами EXW, FOB, CIF, DDP

Показник	Сума, тис. євро
Вартість вантажу	41,41
Перевезення від складу до порту експортера	0,08
Перевезення від порту до складу імпортера	0,09
Митне оформлення експорту	0,12
Імпортне мито і митне оформлення в порту імпортера	4,22
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту експортера	0,43
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту імпортера	0,85
Фрахт до порту призначення вантажу	3,13
Страховання міжнародного перевезення	5,76

Завдання № 5

I. Теоретичні питання:

1. Визначте сутність експортної та імпоротної ціни. Особливості їх формування (10 балів)
2. Розгляньте тарифні методи регулювання цін, їх ефективність на сучасному етапі розвитку світового товарного ринку. Економічна роль тарифів (10 балів)

II. Аналітично-проблематичне завдання (10 балів)

На основі вихідної інформації визначити:

- 1) ціни експортованої продукції (євро) за умовами EXW, FOB, CIF, DDP;
- 2) ставку ефективного мита;
- 3) курс гривні до євро у зворотньому котируванні;

Дано:

1. Фірма виконує експортний контракт. Визначити рівні відповідних цін на умовах EXW, FOB, CIF, DDP за даними таблиці 1.
2. Фірма імпортує підакцизні товари на суму 39,25 тис. євро. Адвалорна ставка імпортного мита на товар – 9%. За ставкою мита 6% обкладають також імпортні складові товару вартістю 20,16 тис. євро.
3. Курс НБУ – 1 євро : 35,2365 грн.

Таблиця 1

Дані для визначення експортних цін за умовами EXW, FOB, CIF, DDP

Показник	Сума, тис. євро
Вартість вантажу	42,23
Перевезення від складу до порту експортера	0,01
Перевезення від порту до складу імпортера	0,03
Митне оформлення експорту	0,11
Імпортне мито і митне оформлення в порту імпортера	2,24
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту експортера	0,34
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту імпортера	0,76
Фрахт до порту призначення вантажу	3,16
Страхування міжнародного перевезення	6,17

Завдання № 6**I. Теоретичні питання:**

1. Дослідите вплив попиту та пропозиції на формування цін на світовому товарному ринку. Наведіть приклади дії нецінових детермінантів (10 балів)
2. Визначте сутність та види контрактних цін (10 балів)

II. Аналітично-проблематичне завдання (10 балів)

На основі вихідної інформації визначити:

- 1) ціни експортованої продукції (євро) за умовами EXW, FOB, CIF, DDP;
- 2) ставку ефективного мита;
- 3) курс гривні до євро у зворотньому котируванні;

Дано:

1. Фірма виконує експортний контракт. Визначити рівні відповідних цін на умовах EXW, FOB, CIF, DDP за даними таблиці 1.
2. Фірма імпортує підакцизні товари на суму 41,74 тис. євро. Адвалорна ставка імпортного мита на товар – 7%. За ставкою мита 6% обкладають також імпортні складові товару вартістю 22,32 тис. євро.
3. Курс НБУ – 1 євро : 26,3311 грн.

Таблиця 1

Дані для визначення експортних цін за умовами EXW, FOB, CIF, DDP

Показник	Сума, тис. євро
Вартість вантажу	41,11
Перевезення від складу до порту експортера	0,02
Перевезення від порту до складу імпортера	0,04
Митне оформлення експорту	0,05
Імпортне мито і митне оформлення в порту імпортера	2,12
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту експортера	0,36
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту імпортера	0,78
Фрахт до порту призначення вантажу	3,06

Страхування міжнародного перевезення	5,78
--------------------------------------	------

Завдання № 7

I. Теоретичні питання:

1. Розгляньте параметричні методи ціноутворення, їх переваги та недоліки (10 балів)
2. Дослідите сутність та особливості стратегії ціноутворення «престижних цін» на світових товарних ринках. Визначте її вади (10 балів)

II. Аналітично-проблематичне завдання (10 балів)

На основі вихідної інформації визначити:

- 1) ціни експортованої продукції (євро) за умовами EXW, FOB, CIF, DDP;
- 2) ставку ефективного мита;
- 3) курс гривні до євро у зворотньому котируванні;

Дано:

1. Фірма виконує експортний контракт. Визначити рівні відповідних цін на умовах EXW, FOB, CIF, DDP за даними таблиці 1.
2. Фірма імпортує підакцизні товари на суму 39,76 тис. євро. Адвалорна ставка імпортного мита на товар – 10%. За ставкою мита 7% обкладають також імпортні складові товару вартістю 27,33 тис. євро.
3. Курс НБУ – 1 євро : 32,6787 грн.

Таблиця 1

Дані для визначення експортних цін за умовами EXW, FOB, CIF, DDP

Показник	Сума, тис. євро
Вартість вантажу	40,22
Перевезення від складу до порту експортера	0,02
Перевезення від порту до складу імпортера	0,04
Митне оформлення експорту	0,06
Імпортне мито і митне оформлення в порту імпортера	2,51
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту експортера	0,39
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту імпортера	0,86
Фрахт до порту призначення вантажу	2,63
Страхування міжнародного перевезення	5,45

Завдання № 8

I. Теоретичні питання:

1. Розгляньте методи витратного ціноутворення, їх переваги та недоліки (10 балів)
2. Дослідите сутність та особливості стратегії ціноутворення на світових товарних ринках «диференціювання цін». Наведіть приклади (10 балів)

II. Аналітично-проблематичне завдання (10 балів)

На основі вихідної інформації визначити:

- 1) ціни експортованої продукції (євро) за умовами EXW, FOB, CIF, DDP;
- 2) ставку ефективного мита;
- 3) курс гривні до євро у зворотньому котируванні;

Дано:

1. Фірма виконує експортний контракт. Визначити рівні відповідних цін на умовах EXW, FOB, CIF, DDP за даними таблиці 1.
2. Фірма імпортує підакцизні товари на суму 33,98 тис. євро. Адвалорна ставка імпортного мита на товар – 11%. За ставкою мита 8% обкладають також імпортні складові товару вартістю 26,49 тис. євро.
3. Курс НБУ – 1 євро : 27,3436 грн.

Таблиця 1

Дані для визначення експортних цін за умовами EXW, FOB, CIF, DDP

Показник	Сума, тис. євро
Вартість вантажу	41,33
Перевезення від складу до порту експортера	0,02
Перевезення від порту до складу імпортера	0,04
Митне оформлення експорту	0,04
Імпортне мито і митне оформлення в порту імпортера	2,44
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту експортера	0,29
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту імпортера	0,65
Фрахт до порту призначення вантажу	3,14
Страхування міжнародного перевезення	6,16

Завдання № 9**I. Теоретичні питання:**

1. Розгляньте методи визначення цін з орієнтацією на конкуренцію, їх переваги та недоліки (10 балів)
2. Дослідите сутність та особливості стратегії ціноутворення на світових товарних ринках «знімання вершків». Наведіть приклади (10 балів)

II. Аналітично-проблематичне завдання (10 балів)

На основі вихідної інформації визначити:

- 1) ціни експортованої продукції (євро) за умовами EXW, FOB, CIF, DDP;
- 2) ставку ефективного мита;
- 3) курс гривні до євро у зворотньому котируванні;

Дано:

1. Фірма виконує експортний контракт. Визначити рівні відповідних цін на умовах EXW, FOB, CIF, DDP за даними таблиці 1.
2. Фірма імпортує підакцизні товари на суму 37,71 тис. євро. Адвалорна ставка імпортного мита на товар – 9%. За ставкою мита 6% обкладають також імпортні складові товару вартістю 22,23 тис. євро.
3. Курс НБУ – 1 євро : 24,1302 грн.

Таблиця 1

Дані для визначення експортних цін за умовами EXW, FOB, CIF, DDP

Показник	Сума, тис. євро
Вартість вантажу	41,53
Перевезення від складу до порту експортера	0,02
Перевезення від порту до складу імпортера	0,02
Митне оформлення експорту	0,09
Імпортне мито і митне оформлення в порту імпортера	2,54
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту експортера	0,39
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту імпортера	0,97
Фрахт до порту призначення вантажу	2,83

Страхування міжнародного перевезення	5,46
--------------------------------------	------

Завдання № 10

I. Теоретичні питання:

1. Дослідите сутність та особливості стратегії «пов'язаного ціноутворення» на світових товарних ринках. Визначте її переваги та наведіть приклади (10 балів)
2. Розгляньте політику ціноутворення на ринку досконалої конкуренції (10 балів)

II. Аналітично-проблематичне завдання (10 балів)

На основі вихідної інформації визначити:

- 1) ціни експортованої продукції (євро) за умовами EXW, FOB, CIF, DDP;
- 2) ставку ефективного мита;
- 3) курс гривні до євро у зворотньому котируванні;

Дано:

1. Фірма виконує експортний контракт. Визначити рівні відповідних цін на умовах EXW, FOB, CIF, DDP за даними таблиці 1.
2. Фірма імпортує підакцизні товари на суму 37,85 тис. євро. Адвалорна ставка імпортного мита на товар – 7%. За ставкою мита 4% обкладають також імпортні складові товару вартістю 22,19 тис. євро.
3. Курс НБУ – 1 євро : 26,9831 грн.

Таблиця 1

Дані для визначення експортних цін за умовами EXW, FOB, CIF, DDP

Показник	Сума, тис. євро
Вартість вантажу	41,34
Перевезення від складу до порту експортера	0,02
Перевезення від порту до складу імпортера	0,02
Митне оформлення експорту	0,08
Імпортне мито і митне оформлення в порту імпортера	2,47
Навантажувально-розвантажувальні роботи в порту експортера	0,35
Навантажувально-розвантажувальні роботи в порту імпортера	0,92
Фрахт до порту призначення вантажу	2,89
Страхування міжнародного перевезення	5,41

Завдання № 11

I. Теоретичні питання:

1. Дослідите концепцію еластичності та її застосування при визначенні цін на світовому товарному ринку (10 балів)
2. Визначте сутність та види біржових спекуляцій, їх вплив на ціни (10 балів)

II. Аналітично-проблематичне завдання (10 балів)

На основі вихідної інформації визначити:

- 1) ціни експортованої продукції (євро) за умовами EXW, FOB, CIF, DDP;
- 2) ставку ефективного мита;
- 3) курс гривні до євро у зворотньому котируванні;

Дано:

1. Фірма виконує експортний контракт. Визначити рівні відповідних цін на умовах EXW, FOB, CIF, DDP за даними таблиці 1.
2. Фірма імпортує підакцизні товари на суму 34,23 тис. євро. Адвалорна ставка імпортного мита на товар – 10%. За ставкою мита 7% обкладають також імпортні складові товару вартістю 23,78 тис. євро.
3. Курс НБУ – 1 євро : 26,3467 грн.

Таблиця 1

Дані для визначення експортних цін за умовами EXW, FOB, CIF, DDP

Показник	Сума, тис. євро
Вартість вантажу	40,24
Перевезення від складу до порту експортера	0,03
Перевезення від порту до складу імпортера	0,04
Митне оформлення експорту	0,07
Імпортне мито і митне оформлення в порту імпортера	2,51
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту експортера	0,41
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту імпортера	0,96
Фрахт до порту призначення вантажу	2,79
Страховання міжнародного перевезення	5,87

Завдання № 12**I. Теоретичні питання:**

1. Розгляньте особливості хеджування цінних ризиків на світовому товарному ринку (10 балів)
2. Дослідите сутність та види митних тарифів. Визначте їх переваги та недоліки (10 балів)

II. Аналітично-проблематичне завдання (10 балів)

На основі вихідної інформації визначити:

- 1) ціни експортованої продукції (євро) за умовами EXW, FOB, CIF, DDP;
- 2) ставку ефективного мита (двома методами);
- 3) курс гривні до євро у зворотньому котируванні;

Дано:

1. Фірма виконує експортний контракт. Визначити рівні відповідних цін на умовах EXW, FOB, CIF, DDP за даними таблиці 1.
2. Фірма імпортує підакцизні товари на суму 36,87 тис. євро. Адвалорна ставка імпортного мита на товар – 7%. За ставкою мита 4% обкладають також імпортні складові товару вартістю 20,87 тис. євро.
3. Курс НБУ – 1 євро : 26,6789 грн.

Таблиця 1

Дані для визначення експортних цін за умовами EXW, FOB, CIF, DDP

Показник	Сума, тис. євро
Вартість вантажу	41,29
Перевезення від складу до порту експортера	0,02
Перевезення від порту до складу імпортера	0,06
Митне оформлення експорту	0,08
Імпортне мито і митне оформлення в порту імпортера	2,51
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту експортера	0,41
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту імпортера	0,93
Фрахт до порту призначення вантажу	2,79
Страховання міжнародного перевезення	5,61

Завдання № 13

I. Теоретичні питання:

3. Дослідить особливості ціноутворення на ринку олігополії (10 балів)
4. Розгляньте особливості формування ціни бренду. Наведіть приклади успішних стратегій (10 балів)

II. Аналітично-проблематичне завдання (10 балів)

На основі вихідної інформації визначити:

- 1) ціни експортованої продукції (євро) за умовами EXW, FOB, CIF, DDP;
- 2) ставку ефективного мита ;
- 3) курс гривні до євро у зворотньому котируванні;

Дано:

1. Фірма виконує експортний контракт. Визначити рівні відповідних цін на умовах EXW, FOB, CIF, DDP за даними таблиці 1.
2. Фірма імпортує підакцизні товари на суму 36,23 тис. євро. Адвалорна ставка імпортного мита на товар – 8%. За ставкою мита 5% обкладають також імпортні складові товару вартістю 20,42 тис. євро.
3. Курс НБУ – 1 євро : 28,3356 грн.

Таблиця 1

Дані для визначення експортних цін за умовами EXW, FOB, CIF, DDP

Показник	Сума, тис. євро
Вартість вантажу	41,12
Перевезення від складу до порту експортера	0,021
Перевезення від порту до складу імпортера	0,04
Митне оформлення експорту	0,07
Імпортне мито і митне оформлення в порту імпортера	2,47
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту експортера	0,34
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту імпортера	0,91
Фрахт до порту призначення вантажу	2,77
Страхування міжнародного перевезення	5,41

Завдання № 14

I. Теоретичні питання:

1. Розгляньте особливості встановлення світових цін на ринку монополістичної конкуренції (10 балів).
2. Дослідить цінові ризики та методи їх оцінки (10 балів).

II. Аналітично-проблематичне завдання (10 балів)

На основі вихідної інформації визначити:

- 1) ціни експортованої продукції (євро) за умовами EXW, FOB, CIF, DDP;
- 2) ставку ефективного мита ;
- 3) курс гривні до євро у зворотньому котируванні;

Дано:

1. Фірма виконує експортний контракт. Визначити рівні відповідних цін на умовах EXW, FOB, CIF, DDP за даними таблиці 1.
2. Фірма імпортує підакцизні товари на суму 37,75 тис. євро. Адвалорна ставка імпортного мита на товар – 10%.
3. Курс НБУ – 1 євро : 30,2243 грн.

Таблиця 1

Дані для визначення експортних цін за умовами EXW, FOB, CIF, DDP

Показник	Сума, тис. євро
Вартість вантажу	41,76
Перевезення від складу до порту експортера	0,02
Перевезення від порту до складу імпортера	0,01
Митне оформлення експорту	0,01
Імпортне мито і митне оформлення в порту імпортера	2,65
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту експортера	0,44
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту імпортера	0,66
Фрахт до порту призначення вантажу	3,75
Страхування міжнародного перевезення	6,54

Завдання № 15

I. Теоретичні питання:

1. Розглянь особливості встановлення в умовах монополії (10 балів)
2. Дослідить проблеми регулювання світових цін та шляхи їх вирішення (10 балів)

II. Аналітично-проблематичне завдання (10 балів)

На основі вихідної інформації визначити:

- 1) ціни експортованої продукції (євро) за умовами EXW, FOB, CIF, DDP;
- 2) ставку ефективного мита ;
- 3) курс гривні до євро у зворотньому котируванні;

дано:

1. Фірма виконує експортний контракт. Визначити рівні відповідних цін на умовах EXW, FOB, CIF, DDP за даними таблиці 1.
2. Фірма імпортує підакцизні товари на суму 37,45 тис. євро. Адвалорна ставка імпортного мита на товар – 7%. За ставкою мита 4% обкладають також імпортні складові товару вартістю 20,49 тис. євро.
3. Курс НБУ – 1 євро : 23,7683 грн.

Таблиця 1

Дані для визначення експортних цін за умовами EXW, FOB, CIF, DDP

Показник	Сума, тис. євро
Вартість вантажу	43,52
Перевезення від складу до порту експортера	0,02
Перевезення від порту до складу імпортера	0,02
Митне оформлення експорту	0,04
Імпортне мито і митне оформлення в порту імпортера	2,53
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту експортера	0,54
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту імпортера	0,87
Фрахт до порту призначення вантажу	3,13
Страхування міжнародного перевезення	6,02

Завдання № 16

I. Теоретичні питання:

1. Розгляньте вплив митних процедур на формування ціни (10 балів)
2. Дослідіть ціноутворюючі фактори світового ринку: загальноекономічні, економічні, специфічні, спеціальні, неекономічні (10 балів)

II. Аналітично-проблематичне завдання (10 балів)

На основі вихідної інформації визначити:

- 1) ціни експортованої продукції (євро) за умовами EXW, FOB, CIF, DDP;
- 2) ставку ефективного мита ;
- 3) курс гривні до євро у зворотньому котируванні;

Дано:

1. Фірма виконує експортний контракт. Визначити рівні відповідних цін на умовах EXW, FOB, CIF, DDP за даними таблиці 1.
2. Фірма імпортує підакцизні товари на суму 36,29 тис. євро. Адвалорна ставка імпортного мита на товар – 9%. За ставкою мита 4% обкладають також імпортні складові товару вартістю 23,17 тис. євро.
3. Курс НБУ – 1 євро : 27,4508 грн.

Таблиця 1

Дані для визначення експортних цін за умовами EXW, FOB, CIF, DDP

Показник	Сума, тис. євро
Вартість вантажу	42,42
Перевезення від складу до порту експортера	0,01
Перевезення від порту до складу імпортера	0,03
Митне оформлення експорту	0,08
Імпортне мито і митне оформлення в порту імпортера	2,45
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту експортера	0,41
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту імпортера	0,88
Фрахт до порту призначення вантажу	2,88
Страховання міжнародного перевезення	5,37

Завдання №17**I. Теоретичні питання:**

1. Дослідіть сутність інтернаціональної собівартість і світову ціну на товар (10 балів)
2. Розгляньте концепцію ціноутворення на ф'ючерсних ринках (10 балів)

II. Аналітично-проблематичне завдання (10 балів)

На основі вихідної інформації визначити:

- 1) ціни експортованої продукції (євро) за умовами EXW, FOB, CIF, DDP;
- 2) ставку ефективного мита ;
- 3) курс гривні до євро у зворотньому котируванні;

Дано:

1. Фірма виконує експортний контракт. Визначити рівні відповідних цін на умовах EXW, FOB, CIF, DDP за даними таблиці 1.
2. Фірма імпортує підакцизні товари на суму 38,25 тис. євро. Адвалорна ставка імпортного мита на товар – 7%. За ставкою мита 5% обкладають також імпортні складові товару вартістю 23,66 тис. євро.
3. Курс НБУ – 1 євро : 29,4568 грн.

Таблиця 1

Дані для визначення експортних цін за умовами EXW, FOB, CIF, DDP

Показник	Сума, тис. євро
----------	-----------------

Вартість вантажу	40,16
Перевезення від складу до порту експортера	0,02
Перевезення від порту до складу імпортера	0,04
Митне оформлення експорту	0,11
Імпортне мито і митне оформлення в порту імпортера	2,66
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту експортера	0,43
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту імпортера	0,91
Фрахт до порту призначення вантажу	2,88
Страховання міжнародного перевезення	5,79

Завдання № 18

I. Теоретичні питання:

1. Дослідите методи визначення цін з орієнтацією на попит. Їх переваги та недоліки (10 балів)
2. Розгляньте сутність хеджування цінових та курсових ризиків. Види хеджування (10 балів)

II. Аналітично-проблематичне завдання (10 балів)

На основі вихідної інформації визначити:

- 1) ціни експортованої продукції (євро) за умовами EXW, FOB, CIF, DDP;
- 2) ставку ефективного мита ;
- 3) курс гривні до євро у зворотньому котируванні;

Дано:

1. Фірма виконує експортний контракт. Визначити рівні відповідних цін на умовах EXW, FOB, CIF, DDP за даними таблиці 1.
2. Фірма імпортує підакцизні товари на суму 37,33 тис. євро. Адвалорна ставка імпортного мита на товар – 7%. За ставкою мита 4% обкладають також імпортні складові товару вартістю 22,44 тис. євро.
3. Курс НБУ – 1 євро : 24,3456 грн.

Таблиця 1

Дані для визначення експортних цін за умовами EXW, FOB, CIF, DDP

Показник	Сума, тис. євро
Вартість вантажу	40,38
Перевезення від складу до порту експортера	0,02
Перевезення від порту до складу імпортера	0,04
Митне оформлення експорту	0,09
Імпортне мито і митне оформлення в порту імпортера	2,54
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту експортера	0,45
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту імпортера	0,89
Фрахт до порту призначення вантажу	2,81
Страховання міжнародного перевезення	5,74

Завдання № 19

I. Теоретичні питання:

- 1.Визначте сутність та значення трансферних цін (10 балів)
- 2.Дослідить цінові стратегії на світових товарних ринках. Визначте їх переваги та недоліки (10 балів)

II. Аналітично-проблематичне завдання (10 балів)

На основі вихідної інформації визначити:

- 1) ціни експортованої продукції (євро) за умовами EXW, FOB, CIF, DDP;
- 2) ставку ефективного мита ;
- 3) курс гривні до євро у зворотньому котируванні;

Дано:

1. Фірма виконує експортний контракт. Визначити рівні відповідних цін на умовах EXW, FOB, CIF, DDP за даними таблиці 1.
2. Фірма імпортує підакцизні товари на суму 35,67 тис. євро. Адвалорна ставка імпортного мита на товар – 9%. За ставкою мита 6% обкладають також імпортні складові товару вартістю 21,78 тис. євро.
3. Курс НБУ – 1 євро : 27,2453 грн.

Таблиця 1

Дані для визначення експортних цін за умовами EXW, FOB, CIF, DDP

Показник	Сума, тис. євро
Вартість вантажу	41,14
Перевезення від складу до порту експортера	0,01
Перевезення від порту до складу імпортера	0,05
Митне оформлення експорту	0,07
Імпортне мито і митне оформлення в порту імпортера	2,48
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту експортера	0,39
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту імпортера	0,78
Фрахт до порту призначення вантажу	2,83
Страховання міжнародного перевезення	5,55

Завдання № 20

I. Теоретичні питання:

- 1.Розгляньте взаємозв'язок внутрішніх і світових цін на товарному ринку (10 балів)
- 2.Дослідить методи аналізу цінової динаміки (метод середніх цін, індексний метод) (10 балів)

II. Аналітично-проблематичне завдання (10 балів)

На основі вихідної інформації визначити:

- 1) ціни експортованої продукції (євро) за умовами EXW, FOB, CIF, DDP;
- 2) ставку ефективного мита ;
- 3) курс гривні до євро у зворотньому котируванні;

Дано:

1. Фірма виконує експортний контракт. Визначити рівні відповідних цін на умовах EXW, FOB, CIF, DDP за даними таблиці 1.
2. Фірма імпортує підакцизні товари на суму 36,78 тис. євро. Адвалорна ставка імпортного мита на товар – 9%. За ставкою мита 6% обкладають також імпортні складові товару вартістю 22,01 тис. євро.
3. Курс НБУ – 1 євро : 26,4479 грн.

Таблиця 1

Дані для визначення експортних цін за умовами EXW, FOB, CIF, DDP

Показник	Сума, тис. євро
----------	-----------------

Вартість вантажу	40,54
Перевезення від складу до порту експортера	0,02
Перевезення від порту до складу імпортера	0,04
Митне оформлення експорту	0,09
Імпортне мито і митне оформлення в порту імпортера	2,48
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту експортера	0,39
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту імпортера	0,88
Фрахт до порту призначення вантажу	2,86
Страховання міжнародного перевезення	5,54

Завдання № 21

I. Теоретичні питання:

1. апар (10 балів)
2. рппр (10 балів)

II. Аналітично-проблематичне завдання (10 балів)

На основі вихідної інформації визначити:

- 1) ціни експортованої продукції (євро) за умовами EXW, FOB, CIF, DDP;
- 2) ставку ефективного мита ;
- 3) курс гривні до євро у зворотньому котируванні;

Вихідна інформація:

1. Фірма виконує експортний контракт. Визначити рівні відповідних цін на умовах EXW, FOB, CIF, DDP за даними таблиці 1.
2. Фірма імпортує підакцизні товари на суму 36,95 тис. євро. Адвалорна ставка імпортного мита на товар – 7%. За ставкою мита 4% обкладають також імпортні складові товару вартістю 23,11 тис. євро.
3. Курс НБУ – 1 євро : 285,7895 грн.

Таблиця 1

Дані для визначення експортних цін за умовами EXW, FOB, CIF, DDP

Показник	Сума, тис. євро
Вартість вантажу	42,36
Перевезення від складу до порту експортера	0,01
Перевезення від порту до складу імпортера	0,04
Митне оформлення експорту	0,06
Імпортне мито і митне оформлення в порту імпортера	2,77
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту експортера	0,39
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту імпортера	0,67
Фрахт до порту призначення вантажу	2,94
Страховання міжнародного перевезення	6,17

Завдання № 22

I. Теоретичні питання:

1. апар (10 балів)

2. рппр (10 балів)

II. Аналітично-проблематичне завдання (10 балів)

На основі вихідної інформації визначити:

- 1) ціни експортованої продукції (євро) за умовами EXW, FOB, CIF, DDP;
- 2) ставку ефективного мита ;
- 3) курс гривні до євро у зворотньому котируванні;

Вихідна інформація:

1. Фірма виконує експортний контракт. Визначити рівні відповідних цін на умовах EXW, FOB, CIF, DDP за даними таблиці 1.
2. Фірма імпортує підакцизні товари на суму 37,15 тис. євро. Адвалорна ставка імпортного мита на товар – 9%. За ставкою мита 56% обкладають також імпортні складові товару вартістю 22,42 тис. євро.
3. Курс НБУ – 1 євро : 26,34688 грн.

Таблиця 1

Дані для визначення експортних цін за умовами EXW, FOB, CIF, DDP

Показник	Сума, тис. євро
Вартість вантажу	42,32
Перевезення від складу до порту експортера	0,01
Перевезення від порту до складу імпортера	0,05
Митне оформлення експорту	0,07
Імпортне мито і митне оформлення в порту імпортера	2,79
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту експортера	0,54
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту імпортера	0,44
Фрахт до порту призначення вантажу	2,89
Страховання міжнародного перевезення	5,79

Завдання № 23

I. Теоретичні питання:

1. апрпар (10 балів)
2. рппр (10 балів)

II. Аналітично-проблематичне завдання (10 балів)

На основі вихідної інформації визначити:

- 1) ціни експортованої продукції (євро) за умовами EXW, FOB, CIF, DDP;
- 2) ставку ефективного мита ;
- 3) курс гривні до євро у зворотньому котируванні;

Вихідна інформація:

1. Фірма виконує експортний контракт. Визначити рівні відповідних цін на умовах EXW, FOB, CIF, DDP за даними таблиці 1.
2. 2. Фірма імпортує підакцизні товари на суму 38,14 тис. євро. Адвалорна ставка імпортного мита на товар – 7%. За ставкою мита 5% обкладають також імпортні складові товару вартістю 22,42 тис. євро.
3. 3. Курс НБУ – 1 євро : 27,2323 грн.

Таблиця 1

Дані для визначення експортних цін за умовами EXW, FOB, CIF, DDP

Показник	Сума, тис. євро
Вартість вантажу	44,33
Перевезення від складу до порту експортера	0,02

Перевезення від порту до складу імпортера	0,04
Митне оформлення експорту	0,07
Імпортне мито і митне оформлення в порту імпортера	2,66
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту експортера	0,48
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту імпортера	0,74
Фрахт до порту призначення вантажу	2,83
Страховання міжнародного перевезення	5,26

Завдання № 24

I. Теоретичні питання:

1. апар (10 балів)
2. рппр (10 балів)

II. Аналітично-проблематичне завдання (10 балів)

На основі вихідної інформації визначити:

- 1) ціни експортованої продукції (євро) за умовами EXW, FOB, CIF, DDP;
- 2) ставку ефективного мита;
- 3) курс гривні до євро у зворотньому котируванні;

Вихідна інформація:

1. Фірма виконує експортний контракт. Визначити рівні відповідних цін на умовах EXW, FOB, CIF, DDP за даними таблиці 1.
2. Фірма імпортує підакцизні товари на суму 37,65 тис. євро. Адвалорна ставка імпортного мита на товар – 9%. За ставкою мита 6% обкладають також імпортні складові товару вартістю 22,16 тис. євро.
3. Курс НБУ – 1 євро : 29,3411 грн.

Таблиця 1

Дані для визначення експортних цін за умовами EXW, FOB, CIF, DDP

Показник	Сума, тис. євро
Вартість вантажу	42,32
Перевезення від складу до порту експортера	0,01
Перевезення від порту до складу імпортера	0,05
Митне оформлення експорту	0,06
Імпортне мито і митне оформлення в порту імпортера	2,77
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту експортера	0,39
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту імпортера	0,56
Фрахт до порту призначення вантажу	2,87
Страховання міжнародного перевезення	5,19

Завдання № 25

I. Теоретичні питання:

1. апар (10 балів)
2. рппр (10 балів)

II. Аналітично-проблематичне завдання (10 балів)

На основі вихідної інформації визначити:

- 1) ціни експортованої продукції (євро) за умовами EXW, FOB, CIF, DDP;
- 2) ставку ефективного мита ;

3) курс гривні до євро у зворотньому котируванні;

Вихідна інформація:

1. Фірма виконує експортний контракт. Визначити рівні відповідних цін на умовах EXW, FOB, CIF, DDP за даними таблиці 1.

2. Фірма імпортує підакцизні товари на суму 39,32 тис. євро. Адвалорна ставка імпортного мита на товар – 8%. За ставкою мита 4% обкладають також імпортні складові товару вартістю 23,15 тис. євро.

3. Курс НБУ – 1 євро : 26,29878 грн.

Таблиця 1

Дані для визначення експортних цін за умовами EXW, FOB, CIF, DDP

Показник	Сума, тис. євро
Вартість вантажу	41,44
Перевезення від складу до порту експортера	0,02
Перевезення від порту до складу імпортера	0,03
Митне оформлення експорту	0,07
Імпортне мито і митне оформлення в порту імпортера	2,49
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту експортера	0,39
Навантажувально–розвантажувальні роботи в порту імпортера	0,87
Фрахт до порту призначення вантажу	2,90
Страхування міжнародного перевезення	5,66